

Nr 96

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation, m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Gösta Netzén

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen förordas åtskilliga ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation i syfte att anpassa personaluppsättningen efter utvecklingen samt till ändringarna i arbetsuppgifternas inriktning och beräknade framtida omfattning. Avsikten är att ytterligare effektivisera organisationen, så att den på bästa sätt skall kunna fullgöra sin uppgift att på rationaliseringens väg medverka till en fortsatt höjning av jordbruksnäringens standard inom landet. Bland annat förordas en betydande överflyttning av personal inom nämnderna från inre till yttre rationaliseringsverksamhet. Lantbruksdirektörerna föreslås samtidigt erhålla en mera fristående, ledande ställning inom respektive lantbruksnämnder för att härigenom i större utsträckning kunna ägna sig åt bland annat den allmänna planeringen av nämndernas aktiva rationaliseringsinsatser. Den omedelbara ledningen av den yttre rationaliseringsverksamheten överlåtes på lantbrukskonsulenter i Ao 24.

En ej oväsentlig ändring i nuvarande ordning innebär slopandet av lantbruksingenjörsavdelningarna vid lantbruksnämnderna. Antalet lantbruksingenjörer minskas till sju mot för närvarande enligt personalförteckningen 23. De till denna personalkategori hänförliga uppgifterna avses i den mån

de ej kan övertagas av lantbruksnämndernas avdelningar för inre rationalisering skola åvila expertis sorterande under det centrala organet. De sju lantbruksingenjörerna bör överföras till lantbruksstyrelsens personalstat, men sex av dem bör tills vidare vara utstationerade å de orter, som lantbruksstyrelsen bestämmer.

I samband med nu angivna förslag förordas en förhållandevis kraftig reduktion av lantbruksnämndernas personalkader med ty åtföljande besparingar. Ävenså har föreslagits lönerogleringar för en rad tjänster inom såväl nämnderna som lantbruksstyrelsen.

I propositionen förordas vidare att de två lantbruksnämnderna i Kalmar län sammanslås den 1 juli 1960 och hushållningssällskapen i samma län den 1 januari 1961. Det skall därvid föranstaltas så att befolkningen i norra länsdelen i stort sett får oförändrade möjligheter till kontakt med personal inom respektive organ. En arbetsgrupp förutsattes därför tills vidare bli förlagd i Västervik. Det beräknas att vid ett fullt genomförande av omorganisationsåtgärderna inom Kalmar län de statliga utgiftsminskningarna uppgår till omkring 315 000 kronor per år.

Omorganisationen av lantbruksstyrelsen rör dels rationaliseringsavdelningen, dels kansli- och katedralbyråerna. Antalet byråer inom rationaliseringsavdelningen minskas från fyra till två. En byrå avses för yttre och en för inre rationaliseringsuppgifter. Till den förstnämnda byrån skall utom en arbetsenhet för den allmänna verksamheten hänföras en sektion för skogliga uppgifter. Inom den andra byrån inrättas två sektioner för särskilda uppgifter, nämligen en för torrläggningens verksamhet och en för handläggning av byggnadsfrågor.

Personaluppsättningen inom rationaliseringsavdelningen har anpassats till vad som kräves för att centralt kunna handha ledningen av lantbruksnämndernas angelägna verksamhet för jordbrukets inre rationalisering samt för yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter.

Förslaget rörande kansli- och katedralbyråerna avser en sammanslagning av dem den 1 juli 1960 till en administrativ byrå. Till denna hänförliga arbetsuppgifter skall härvid fördelas på tre sektioner, en för organisations- och personalärenden, en för kamerala ärenden samt en för allmänt administrativa ärenden.

Slutligen åskas i propositionen medel under lantbrukstyrelsens och lantbruksnämndernas olika anslag. Därvid föreslås bland annat minskning av nämndernas avlönings- och omkostnadsanslag med sammanlagt något mer än 1 000 000 kronor och ökning av styrelsens avlöningsanslag — på grund av överflyttning av personal från nämnderna — med 493 000 kronor. På längre sikt beräknas de i propositionen framförda förslagen medföra besparingar, bortsett från kostnadsminskningar i fråga om rörligt tillägg, å totalt minst 1 350 000 kronor.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, förslag om *vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation m. m.* samt anför följande.

I. Inledning

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 framlagt förslag om vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation. Över ifrågavarande skrivelse har yttrande avgivits av statens organisationsnämnd, statens sakrevision, statskontoret, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök och lantbruksdirektörernas förening.

Vidare har en på grundval av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 januari 1958 särskilt tillkallad utredningsman den 28 oktober 1959 avlämnat betänkande rörande frågan om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län, m. m. I anledning av sagda betänkande har yttrande inkommit från lantbruksstyrelsen efter hörande av Hushållningssällskapens förbund, skogsstyrelsen, lantmåteristyrelsen efter hörande av vederbörande överlantmätare, riksräkenskapsverket, statskontoret, länsstyrelsen i Kalmar län, lantbruksnämnderna i Kalmar läns norra och södra områden, Kalmar läns norra och södra hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelserna i Kalmar läns norra och södra områden, länsbostadsnämnden i Kalmar län, länsarbetsnämnden i Kalmar län, förvaltningsutskotten i Kalmar läns norra landsting och i Kalmar läns södra landsting, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk efter hörande av Kalmar läns norra och södra länsförbund, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Svenska landskommunernas förbund, Kalmar läns norra Föreningsnämnd och södra Föreningsnämnd samt jordbruksupplysningskommittén.

Härjämte har kompetensutredningen den 21 december 1959 överlämnat redogörelse för vissa undersökningar jämte förslag till inrättande av kanslistjänster hos lantbruksstyrelsen. Häröver har lantbruksstyrelsen avgivit yttrande.

Slutligen har 1958 års besparingsutredning i sitt den 6 augusti 1959 dag-

tecknade betänkande framfört vissa synpunkter på de nuvarande lantbruks- och skogsstyrelserna med tillhörande lokala organ. Yttranden över förslag i detta ämne har avgivits av lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, statens jordbruksnämnd, lantmäteristyrelsen, domänstyrelsen, statens organisationsnämnd, veterinärstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Skogvårdsstyrelsernas förbund, Sveriges skogsägareförbund, länsstyrelserna i Stockholms, Älvsborgs och Norrbottens län samt av lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i Norrbottens län.

II. Lantbruksstyrelsens förslag beträffande lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation och anslag

1. Förslaget beträffande omorganisation av lantbruksstyrelsen

I en inledande mera allmän motivering erinrar lantbruksstyrelsen, att rationaliseringsavdelningen inom styrelsen tillkom år 1948 i samband med att lantbruksnämnderna inrättades. Dess huvudsakliga uppgift är att inom styrelsen svara för ledningen av verksamheten vid nämnderna och sammanhänger sålunda med den statliga verksamheten för jordbrukets yttre och inre rationalisering samt den statliga sociala jordbruksegnahemsverksamheten. Särskilt på den yttre och inre rationaliseringens områden har denna verksamhet efter hand undergått ändringar. Det är därför enligt styrelsen naturligt att avdelningens organisation nu underkastas en översyn i syfte att anpassa densamma till den utveckling som ägt rum. Efter de beslut som fattades vid 1959 års riksdag angående jordbrukets rationalisering m. m. är en sådan översyn även helt ofrånkomlig för att besluten skall kunna genomföras med avsedd effekt.

För *rationaliseringsavdelningens nuvarande organisation* lämnar styrelsen följande redogörelse.

Rationaliseringsavdelningen står under ledning av en överdirektör och består av fyra byråer, nämligen planläggningsbyrån, jordförbättringsbyrån, byggnadsbyrån och sociala byrån. Den fördelning av arbetsuppgifterna mellan byråerna som fastställdes år 1948 består i huvudsak alltjämt. Till planläggningsbyrån hör sålunda bl. a. ärenden rörande översiktlig utredning och individualplanering på jordbrukets område, förvärv, förvaltning och försäljning av för rationaliseringsändamål avsedd fast egendom ävensom låne- och bidragsgivning samt verksamhet i övrigt för jordbrukets yttre rationalisering. På jordförbättringsbyrån handlägges ärenden rörande lån och bidrag ur statens avdikningslånefond resp. statens avdikningsanslag samt ärenden i övrigt rörande jordbrukets inre rationalisering, dock icke ärenden rörande husbyggnad. På byggnadsbyrån handlägges ärenden av övervägande husbyggnadsteknisk natur, däri inbegripet ärenden angående gödselvårds- och siloanläggningar. På sociala byrån handlägges ärenden angående social låne- och bidragsverksamhet och annan social verksamhet på jordbrukets område samt ärenden i övrigt av övervägande social natur.

Beträffande jordförbättringsbyrån må här framhållas att dess arbetsuppgifter enligt beslut av 1958 års riksdag ökats med handläggningen av

vissa erosions- och markvårdsfrågor. Fr. o. m. innevarande budgetår kommer byråns arbetsuppgifter å andra sidan att minska i följd av att enligt beslut av årets riksdag statens avdikningslånefond skall avvecklas per den 1 juli 1959 samt bidragsgivningen ur statens avdikningsanslag upphöra fr. o. m. samma dag.

Enligt det av lantbruksstyrelsen inom ramen för styrelsens avlöningsanslag för innevarande budgetår beräknade personalbehovet för rationaliseringsavdelningens byråer avses antalet befattningshavare uppgå till sammanlagt 47. Personalens fördelning å de olika byråerna framgår av följande sammanställning.

- 1 överdirektör Bp 4
- 1 kanslibitråde Ao 7

Planläggningsbyrån

- 1 byråchef Bo 1
- 1 jägmästare Be 1
- 1 byrådirektör Ao 24
- 1 byrådirektör Ae 24
- 1 förste aktuarie Ao 23
- 2 jägmästare Ae 23
- 1 tjänsteman Ag 23
- 1 lantbrukskonsulent Ae 21
- 4 lantbruksassistenter Af 15—Ae 19
- 1 kansliskrivare Ao 10
- 1 kontorist Ae 9
- 1 kanslibitråde Ae 7
- 2 kontorsbiträden Ao 5
- 1 ritbiträde Af 3—Ae 7
- 3 kontorsbiträden Af 1—Ae 5

Sociala byrån

- 1 byråchef Bo 1 (vakant)
- 1 byrådirektör Ao 23 (övergångsstat)
- 1 kanslibitråde Ae 7
- 1 kontorsbiträde Ae 5

Jordförbättringsbyrån

- 1 byråchef Bo 1
- 1 lantbruksingenjör Ao 25
- 1 byrådirektör Ae 24
- 1 förste byråsekreterare Ae 23
- 1 byråingenjör Ao 19
- 1 byråingenjör Ae 19
- 1 kontorist Ae 9
- 1 kontorsbiträde Ao 5

Byggnadsbyrån

- 1 byråchef Bo 1
- 1 förste byråingenjör Ao 23
- 1 förste byråingenjör Ae 23
- 1 byggnadskonsulent Ae 21
- 1 byråingenjör Ao 19
- 1 byråingenjör Ae 19
- 1 amanuens Af 13—Ae 19
- 1 ingenjör Ae 15

1 tekniker Ae 12
1 kanslibitråde Ao 7
1 tjänsteman Ag 3

Avlöningskostnaderna för rationaliseringsavdelningens personal beräknas för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt ca 850 000 kr., varav ca 365 000 kr. för ordinarie tjänstemän, ca 475 000 kr. för icke-ordinarie tjänstemän samt ca 10 000 kr. för tillfällig personal, vikariatsersättningar för icke-ordinarie personal och övertidsersättningar.

Med anledning av att revisionskontoret inom styrelsens kameralbyrå beröres av förslaget till omorganisation av rationaliseringsavdelningen redovisar styrelsen även dess personal. Enligt denna redovisning skall den bestå av 1 förste revisor i Ao 23, 1 förste revisor i Ao 21, 1 revisor i Af 13—Ae 19, 1 kontorsskrivare i Ae 13, 1 kontorist i Ae 9, 1 kanslibitråde i Ae 7 och 1 kontorsbiträde i Af 1—Ae 5. Avlöningskostnaderna beräknas till ca 110 000 kr., varav ca 47 000 kr. för ordinarie tjänstemän och återstoden för icke-ordinarie personal.

Vid den översyn av rationaliseringsavdelningen, vilken — såsom redan framhållits — nu måste göras, bör tillses att avdelningen organiseras så att den på bästa sätt kan tjäna sin huvuduppgift att leda verksamheten vid lantbruksnämnderna. De ändringar i denna verksamhets inriktning, som beslutats vid årets riksdag, måste härvid särskilt beaktas. Rörande den närmare innebörden av dessa beslut torde få hänvisas till propositionen 1959: 148 och jordbruksutskottets utlåtande nr 30. Här må blott erinras om att man genom beslutet avser, bl. a., att möjliggöra en — såsom synnerligen angelägen ansedd — intensifiering av rationaliseringsverksamheten, särskilt på den yttre rationaliseringens område. Samtidigt härmed vidgas den statliga stödverksamheten till att omfatta även s. k. tvåfamiljsjordbruk. I fråga om stöd till inre rationalisering understrykes med kraft att investeringarna skall vara räntabla och åtgärderna av bestående nytta för jordbruket. Upplysningsverksamheten skall ökas. Rådgivning, innefattande i mån av behov även planering och teknisk projektering, skall bedrivas oavsett om statligt stöd påräknas eller ej och utvidgas till att omfatta även upprättande av investeringskalkyler. Som en viktig förutsättning för att en sådan intensifierad verksamhet skall kunna åstadkommas har särskilt framhållits nödvändigheten av ett intimt och fast organiserat samarbete — såväl lokalt som centralt — mellan de myndigheter, som är verksamma på jordbrukets område.

Förverkligandet av de beslut som fattats av fjolårets riksdag rörande rationaliseringsverksamheten m. m. ställer stora krav på fasthet och styrka i ledningen av densamma. Delvis torde dessa krav kunna tillgodoses genom att arbetet på rationaliseringsavdelningen koncentreras till färre enheter än f. n. I det väsentliga måste det dock ske genom att avdelningen tillföres erforderlig expertis på alla viktigare avsnitt av dess verksamhetsområde. Uppdelningen av ärenden på olika arbetsenheter är i hög grad beroende av hur sistnämnda fråga kan lösas.

Styrelsen föreslår att rationaliseringsavdelningen organiseras på tre enheter, varav två byråer. Den ena av dessa — rationaliseringsbyrån — bör i huvudsak svara för de med den yttre rationaliseringen förenade arbetsuppgifterna, den andra — investeringsbyrån — bör svara för den sida av verksamheten som i det följande betecknas som investeringsverksamhet, d. v. s. väsentligen frågor rörande ekonomisk och teknisk bedömning avseende investering i jord och byggnader. Till sistnämnda byrå bör knytas ett byggnadskontor med personal delvis gemensam med byrån men med en i övrigt i huvudsak självständig ställning. Den tredje enheten bör organiseras såsom ett överdirektörens kansli, till vilket handläggningen av frågor av mera allmän innebörd bör förläggas.

Styrelsen lämnar härefter en redogörelse för de viktigare avsnitt av verksamheten, där en intensifiering av arbetet är påkallad, ävensom för vissa andra frågor, som är av särskild betydelse för utformningen av avdelningens organisation. Styrelsen anför i huvudsak följande.

Lantbruksnämndernas främsta hjälpmedel då det gäller att taga initiativ till och genomföra *yttre rationalisering* är individualplanering, aktiv inköps- och bytesverksamhet, rådgivning och upplysning samt stöd i form av bidrag och lånegaranti. Dessa hjälpmedel används med olika intensitet av olika lantbruksnämnder. Vid en del nämnder är aktiviteten stor, vid andra av mindre omfattning. En kraftfull insats från lantbruksstyrelsens sida torde här vara påkallad och behövlig även på längre sikt. I synnerhet den aktiva inköpspolitiken har under senare år varit föremål för stor uppmärksamhet; särskilt har påtalats att omsättningen av fastigheter varit för liten. Det är angeläget att en ökad omsättning åstadkommes, så att nämndernas fastighetsinnehav med måttligt dröjsmål användes för byten eller förstärkning av svaga bruksenheter eller ock — i den mån fastigheternas användning för sådana ändamål blir inaktuell — försäljes.

Ledningen av verksamheten för den yttre rationaliseringen måste givetvis liksom hittills till en del utövas genom utfärdande av föreskrifter och anvisningar men det är därjämte helt nödvändigt att den i kraftigt ökad utsträckning skall ske i form av överläggningar och inspektioner å lantbruksnämnderna samt aktivt samarbete med andra myndigheter. En på dylikt sätt utformad ledning av verksamheten blir en huvuduppgift för chefen å den byrå, som skall handha ärenden rörande yttre rationalisering, ävensom — såvitt angår skogsbruket — för den tjänsteman, som inom denna byrå skall handha skötseln av skogliga ärenden.

Som exempel på områden av den yttre rationaliseringen, där samarbete och samråd med andra myndigheter framdeles måste ske i väsentligt ökad utsträckning, må här i korthet framhållas följande. En intensifierad individualplanering kräver gemensamma åtgärder av lantbruks- och lantmäteristyrelserna. Ej minst gäller detta beträffande fastighetsreglering i skogsmark. I samband med sådan fastighetsreglering torde i avsevärd utsträckning även frågor om skogsodling å sämre jordbruksmark komma att bli aktuella, vilket påfordrar samarbete med skogsvårdsmyndigheterna. Möjligheterna att bedriva individualplaneringen i ökad takt främjas av att lantmäteriet i viss utsträckning skall avdela särskild personal för att handha förrättningar för yttre rationalisering, varvid lantbruksstyrelsen måste verka för att viktigare förrättningar kommer till utförande så snabbt och smidigt som möjligt. Den aktiva inköpspolitiken skall i viss utsträckning avse att åstadkomma tillräckliga fastighetsinnehav för genomförande av

fastighetsregleringar. Var och i vilken omfattning mark skall reserveras för sådana ändamål måste bedömas i samråd med lantmäteriet. Rådgivnings- och upplysningsverksamheten skall på den yttre rationaliseringens område bedrivas i nära samråd med lantmäteriet, hushållningssällskapen och skogsvårdsmyndigheterna. Bidragsgivning i samband med fastighetsreglering, vilken hittills skötts av lantmäteristyrelsen men nu överflyttats till lantbruksnämnderna, kommer att kräva intimt samråd mellan lantbruksstyrelsen och lantmäteristyrelsen bl. a. vid utfärdande av anvisningar. Lantbruksnämndernas beslut i dylika ärenden skall i stor utsträckning underställas lantbruksstyrelsen, som då har att besluta efter samråd med lantmäteristyrelsen. I praktiken torde detta kräva att lantbruksstyrelsen får möjlighet att genom en kvalificerad befattningshavare följa de större regleringarna från ett tidigt stadium i nära kontakt med lantmäteristyrelsen.

Handläggningen inom styrelsen av jordförvärvs- och bolagsförbudsärenden torde få beräknas komma att kräva arbetsinsatser av ungefär samma omfattning som hittills. Den nu eftersträlvade intensifieringen av nämndernas bytesverksamhet kan dock antagas komma att medföra en viss ökning. Det torde vara angeläget att styrelsen håller fortlöpande översikt över rättspraxis på detta område och att viss befattningshavare inom styrelsen får sig ålagt härmed förenat arbete, bl. a. att föra förteckning över av Kungl. Maj:t eller lantbruksstyrelsen i dylika ärenden fattade viktigare beslut. Likaså torde få tillses att förteckning föres på lämpligt sätt över sådana förvärv, vartill tillstånd lämnats under villkor av kompensation i form av överlåtelse av mark till det allmänna eller liknande.

Beträffande den inre rationaliseringen eller *investeringsverksamheten*, vilken benämning synes vara ett mera adekvat uttryck för arbetet inom denna gren av lantbruksnämndernas verksamhet än inre rationalisering, kräver uppenbarligen den nu anbefallda ökade upplysnings- och rådgivningsverksamheten på detta område ökade insatser från lantbruksstyrelsens sida. Det samma gäller den strängare ekonomiska bedömningen i ärenden rörande investering i jord och byggnader. Arbetet med att upprätta investeringskalkyler måste ägnas stor uppmärksamhet. Liksom på den yttre rationaliseringens område måste samarbetet med andra på jordbrukets område verksamma organ, framförallt hushållningssällskapen och skogsvårdsmyndigheterna, drivas med kraft.

De frågor som uppkommer i samband med investeringsverksamheten blir ofta svårbedömda. Av denna anledning och för åstadkommande av en enhetlig bedömning behöver lantbruksnämnderna fast ledning. Vad gäller arbetet med investeringskalkyler torde åtskilliga frågor av grundläggande betydelse icke kunna lösas utan att styrelsen för ändamålet tillkallar särskild expertis. Det är emellertid alldeles uppenbart att det inom styrelsen måste finnas tillgång till en högt kvalificerad befattningshavare för den löpande handläggningen av hithörande ärenden och för handledning av nämnderna på dessa områden.

Jämväl i fråga om teknisk utformning och bedömning av olika åtgärder avseende inre rationalisering är en intensifiering av styrelsens verksamhet påkallad. Byggnadskonsulenterna vid lantbruksnämnderna avses mera än hittills inrikta sin verksamhet på upplysning och rådgivning, vilket även medför att deras medverkan i projekteringsarbetet kommer att öka. Andra områden där teknisk vägledning är behövlig är åtgärder för jordförbättring och vägbyggnad. På vattenvårdens område är viktiga tekniska frågor ännu olösta. Det torde vara av vikt att utvecklingen här följes med uppmärksamhet inom styrelsen.

Det finns i detta sammanhang anledning att särskilt understryka att ef-

fektuerandet av de beslut som fattats vid årets riksdag angående rationaliseringsverksamheten medför ökade uppgifter ej minst för byggnadskonsulenterna och att som följd härav även kraven på vägledning av dessa befattningshavare från styrelsens sida kommer att växa. Från början bestod byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter huvudsakligen i handläggning av låne- och bidragsärenden och därmed förenad rådgivningsverksamhet. Den projektering, som erfordrades för ekonomisk och teknisk bedömning av ansökningar om statligt stöd till byggnadsföretagen, skulle utföras av LBF och andra enskilda projektörer. Under de senaste åren har dock — samtidigt med att LBF:s verksamhet på området minskat — projektering i växande utsträckning måst utföras genom byggnadskonsulenternas försorg. Byggnadskonsulenterna projekterar numera 75—80 procent av alla sådana företag avseende ekonomibygnader, till vilka statligt stöd utgår. Till förekommande av missförstånd måste emellertid framhållas att det arbete, varom här är fråga, icke innefattar total projektering utan stannar vid vad inom lantbruksorganisationen betecknas som grundprojektering, d. v. s. — förutom rådgivning och uppmätning på platsen — upprättande av skisser och kostnadskalkyl samt de ritningshandlingar som erfordras för låne- och/eller bidragsärendets behandling. Det är således som regel icke fråga om upprättande av entreprenadhandlingar. I de fall sökanden önskar mera omfattande bygghandlingar hänvisas han normalt till att anlita enskild projektör. En grundprojektering av den omfattning som ovan angivits har emellertid visat sig som regel vara tillräcklig i fråga om mindre om- eller tillbyggnadsföretag; i synnerhet gäller detta om den kunnat kompletteras med standardhandlingar (beskrivning och detaljer) och rådgivning av byggnadskonsulenten under pågående byggnadsarbete.

Den utveckling, som sålunda medfört att byggnadskonsulenterna numera i betydande omfattning även ägnar sig åt projektering, har emellertid gått i olika takt inom olika lantbruksnämndsområden och har därför icke nått lika långt överallt. Detta sammanhänger väsentligen med att byggnadskonsulenterna på grund av olika omfattning av dem i övrigt åvilande arbetsuppgifter helt enkelt icke haft möjlighet att i lika utsträckning ägna sig åt denna verksamhet.

Besluten vid fjolårets riksdag innebär, att byggnadskonsulenternas projekteringsverksamhet vidgas till att omfatta ekonomibygnader jämväl å s. k. tvåfamiljsjordbruk, varjämte de kommer att tagas i anspråk för projektering även av sådana företag, till vilka statligt ekonomiskt stöd icke sökes eller kan påräknas. Skall de ökade uppgifterna avseende projektering av ekonomibygnader kunna fullgöras med i huvudsak samma personaluppsättning som f. n., har styrelsen funnit det vara nödvändigt att en viss omorganisation av byggnadskonsulenternas verksamhet genomföres. Utgångspunkten härvid har styrelsen ansett böra vara att alla lantbruksnämnder alltjämt måste ha tillgång till byggnadsteknisk expertis i erforderlig omfattning för sådana uppgifter, vilka år 1948 avsågs för byggnadskonsulenterna. Styrelsen har räknat med att detta behov skall kunna fyllas av sammanlagt 20 konsulenter, av vilka då några avses skola vara verksamma i mer än ett lantbruksnämndsområde. Dessa konsulenter bör även kunna medhinna enklare projekteringsarbeten. För projektering av nybyggnader och även mera omfattande ombyggnader anses deras arbetskraft däremot icke vara tillräcklig. För sådan projektering har styrelsen därför funnit erforderligt att vid tre lantbruksnämnder insätta en särskild byggnadskonsulent, vilken avses betjäna ett distrikt bestående av flera nämndsområden. En förntsättning för att en sådan organisation skall kunna fungera är dock att det därjämte insattes en särskild arbetsgrupp för upprättande av standardhand-

lingar (byggnads- och inredningsdetaljer samt beskrivningar m. m.). Några finnas icke någon organisation, som ägnar sig åt sådan verksamhet. Den ifrågavarande arbetsgruppen bör anknytas till det byggnadskontor, som föreslås skola inrättas i styrelsen. Det må emellertid framhållas att det i och för sig icke finnes något hinder mot att arbetsgruppen i stället förläggas till någon lantbruksnämnd. Från vissa synpunkter skulle en sådan anordning tvärtom kunna vara förenad med fördelar. Enär den emellertid med hänsyn till den då behöfliga något större personalutrustningen skulle ställa sig icke oväsentligt dyrare än vid en central placering, har styrelsen stannat för att förorda att byggnadskontoret tills vidare får till uppgift att svara för sådant standardiserings- och typiseringsarbete, som erfordras för byggnadskonsulenternas projekteringsverksamhet.

Rörande de *frågor av mera allmän natur*, som enligt det av styrelsen framlagda organisationsförslaget bör handläggas på överdirektörens kansli, vill styrelsen framhålla följande.

Den snabba strukturförändringen inom jord- och skogsbruk har medfört att det för den centrala ledningen av lantbruksnämndernas arbete blivit ett alltmer trängande behov av överblick över skeendet i landet som helhet såväl som i de skilda regionerna. Kraven på ökad intensitet i den yttre rationaliseringen i såväl jordbruk som skogsbruk och på strängare ekonomisk inriktning av investeringsverksamheten leder till att styrelsen måste ägna ökad uppmärksamhet åt avvägningen av resurserna mellan olika län, verka för ökade insatser inom sådana områden där den yttre rationaliseringen släpar efter samt tillse att investeringsverksamheten bedrivs i överensstämmelse med givna direktiv. Behovet av en överblick gör sig således gällande såväl i den yttre rationaliseringen som i investeringsverksamheten. Förutom från lantbruksnämnderna kan material härför erhållas från statistiska centralbyrån och andra för insamling och bearbetning av statistik verksamma organ. Även sammanställning och bearbetning av materialet kan i viss utsträckning ske genom dylika institutioners försorg. Men styrelsen behöver likväl tillgång till särskild personal för speciella undersökningar på grundval av sålunda erhållet eller genom styrelsens egen försorg insamlat material. Sådana undersökningar behövs som underlag ej blott för utredningar rörande verksamheten och dess bedrivande utan även för saklig upplysning om densamma. Styrelsen måste vidare kunna gå lantbruksnämnderna till handa med rådgivning och biträde för uppläggning och genomförande av översiktliga undersökningar, som nämnderna kan behöva som sakligt underlag för inriktning av verksamheten inom vissa områden. Effekterandet av de beslut som fattats vid 1959 års riksdag torde göra behovet av sådana utredningar alltmer framträdande. Framhållas må att de undersökningar, varom här är fråga, ofta är av den art att de bör ske i samarbete med arbetsmarknadsmyndigheterna eller i anslutning till dessa myndigheters egna utredningar rörande befolknings- och arbetskraftsutvecklingen.

Den personal, som behövs på rationaliseringsavdelningen för ovan berörda utredningsarbete, bör enligt styrelsens mening stå till överdirektörens direkta förfogande. Överdirektören bör även ha personal till sitt förfogande för att kunna övertaga handläggningen av andra ärenden av allmän natur, som icke lämpligen kan eller bör tilldelas befattningshavare på byråerna, avsedda för skötseln av den löpande verksamheten, så i synnerhet om ärendet är av principiell innebörd eller mera omfattande och kräver ingående undersökningar eller utredningar.

Det är vidare av synnerlig vikt att vissa frågor, som sammanhänger med information av befattningshavarna inom lantbruksorganisationen, ägnas

större uppmärksamhet än som hittills kunnat ske. Betydelsen härav ökar i samma mån som kraven på intensifiering av verksamheten vid lantbruksnämnderna skärpes. Frågan har en sådan permanent karaktär att den måste beaktas vid en översyn av rationaliseringsavdelningens organisation. Det torde åligga överdirektören att följa behovet på dessa områden. För denna uppgift behöver han biträde av en kvalificerad befattningshavare, helst med ingående kunskap om och erfarenhet av lantbruksnämndernas verksamhet och god kännedom om deras personal.

Bland de hjälpmedel, som står till buds för styrelsen vid ledningen av verksamheten vid lantbruksnämnderna, har ovan nämnts föreskrifter och anvisningar, konferenser och överläggningar samt inspektion. Inspektionen torde i största utsträckning få utövas genom de ansvariga befattningshavarna på byråerna. En dylik inspektion skall givetvis avse tillsyn av att verksamheten bedrivs med rätt inriktning och i önskvärd omfattning. Den måste av naturliga skäl koncentreras på fältarbetet med stor vikt på vägledning och rådgivning i aktuella ärenden, som är mera svårbedömda. Där emot kan den som regel icke avse granskning ur sakliga och formella synpunkter av redan handlagda ärenden på grundval av material, som finnes tillgängligt på nämndens kansli. En sådan granskning har under senare år i viss utsträckning utövats genom befattningshavare å det till styrelsens kameralbyrå knutna revisionskontoret och har visat sig vara synnerligen värdefull. De vid granskningen gjorda iakttagelserna har sammanfattats i rapporter, vilka föredragits för överdirektören. Granskningen har i en del fall givit anledning till utfärdande av ny anvisning eller ändring i redan utfärdad eller företagande av inspektion vid vederbörande nämnd av facktjänsteman. Styrelsen har sedan länge ansett att en vidare utveckling av detta system skulle vara av värde och har även i detta syfte övervägt om icke revisionen borde inordnas såsom en fristående sektion direkt under överdirektören för rationaliseringsavdelningen.

1956 års rationaliseringsutrednings förslag (SOU 1959:22) i fråga om specialrevisionen inom lantbruksstyrelsen har väsentligen grundats på att lantbruksnämndernas förvaltningsåtgärder enligt utredningens mening icke är av sådan storleksordning eller av sådan särpräglad beskaffenhet att ett bibehållande av denna revision kan anses motiverat. Låt vara att verksamheten icke har sådan omfattning som de affärsdrivande verkens — den är dock av betydande storleksordning, rikt differentierad och föga lämpad för schablonmässig handläggning. Här må blott erinras om den omfattande bidrags- och lånegivningen, det stora innehavet av fast egendom och härmed förenade inköp, byten, försäljningar och andra förvaltningsåtgärder. Därtill är verksamheten vid nämnderna decentraliserad så långt över huvud låter sig göra, vilket snarare ökar än minskar behovet av löpande tillsyn av åtgärderna genom personal, som är väl förtrogen med verksamheten och dess syften. Gentemot utredningen måste styrelsen sålunda hävda att den ansvariga centrala ledningen av och tillsynen över en verksamhet sådan som lantbruksnämndernas rimligtvis även måste omfatta fortlöpande granskning ur sakliga och då särskilt ekonomiska synpunkter. Från styrelsens synpunkt framstår en saklig granskning av verksamheten vid nämnderna, bedriven efter sådana linjer, som följts av styrelsens revisionskontor under senare år, även som helt oundgänglig för ledningen av verksamheten. Skulle revisionskontoret överflyttas från styrelsen till det tilltänkta riksrevisionsverket skulle detta medföra en förlust, vilken svårigen skulle kunna ersättas. För upprättande av det härför erforderliga intima samarbetet mellan olika befattningshavare i styrelsen och riksrevisionsverket skulle nämligen förutsättningar icke kunna antagas komma att föreligga ens under

mycket gynnsamma förhållanden. Styrelsen föreslår därför att den sakliga granskningen av verksamheten vid nämnderna kvarstannar inom styrelsen och att denna granskning för att på bästa sätt kunna tjäna ledningen av verksamheten förläggas till rationaliseringsavdelningen, inom vilken det för ändamålet bör bildas en särskild sektion, som direkt underställes överdirektören.

Vad härefter angår den kamerala revisionen av verksamheten vid lantbruksnämnderna föreligger icke samma starka skäl för densammans bibehållande inom styrelsen som beträffande den sakliga. Å andra sidan finns knappast heller några verkliga skäl, som talar för en överflyttning av denna verksamhet till riksrevisionsverket eller, om detta icke skulle inrättas, riksräkenskapsverket. Den kostnadsbesparing, som skulle vinnas genom en sådan överflyttning, skulle därtill — som framgår av det följande — bli helt obetydlig eller ingen alls. Den på räkenskapsbanden grundade kamerala för- och eftergranskningen har a styrelsens revisionskontor målmedvetet efter hand nedbringats så att den numera omfattar endast ca 45 resp. 35 procent av full granskning. Det härför erforderliga arbetet beräknas årligen taga en befattningshavare i anspråk under elva resp. fyra månader. Om för- och eftergranskningen i enlighet med rationaliseringsutredningens rekommendation nedbringas till 15—20 procent — varemot från styrelsens sida intet synes vara att invända — torde tidsåtgången, om arbetet stannar inom styrelsen, kunna minskas till fyra resp. två månader. Med hänsyn till statsverkets intresse av att spara personal torde således några större fördelar icke stå att vinna genom överflyttning av den kamerala revisionen till annat verk. Den kamerala revisionen inom styrelsen är emellertid förbunden med jämförelsevis omfattande rådgivningsverksamhet i kamerala frågor, vilken allmänt vitsordas vara av stort värde för befattningshavarna vid nämnderna. Ett verk sådant som det tilltänkta riksrevisionsverket med hela statsförvaltningen som arbetsfält skulle av praktiska skäl icke kunna ägna sig åt dylik rådgivning med samma omsorg som i styrelsen placerade revisorer med en klart begränsad uppgift kan göra. Skulle den kamerala revisionen överflyttas till riksrevisionsverket torde den rådgivning, varom här är fråga, få förmedlas genom andra befattningshavare i styrelsen. Styrelsen vill i detta sammanhang även framhålla, att styrelsen icke förmärkt några olägenheter av att behöva fungera som domstol i anmärkningsmål. Styrelsen finner på grund av vad anförts övervägande skäl tala för att jämväl den kamerala revisionen av verksamheten vid nämnderna kvarstannar inom styrelsen. Hur detta skall ordnas rent praktiskt torde få övervägas i annat sammanhang. Den personal som skall omhänderha den kamerala revisionen bör dock alltjämt vara knuten till kameralbyrån, varvid det torde kunna uppdragas åt särskild befattningshavare på denna byrå eller åt en av de revisorer, som föreslås skola överflyttas till rationaliseringsavdelningen, att vara föredragande i anmärkningsmål.

Revisionskontorets nuvarande personal omfattar sex heltidsarbetande och en deltidarbetande tjänsteman. Enligt det förslag som här framlagts till revisionsverksamhetens ordnande skulle åtgå fyra befattningshavare, nämligen på överdirektörens kansli en förste revisor i Ao 23, en förste revisor i Ao 21 och en kontorist i Ae 9 samt å kameralbyrån del i en kontorsskrivare och — förslagsvis — ett kanslibitråde, motsvarande sammanlagt ett halvt arbetsår. Härvid är att märka att den för överdirektörens kansli avsedda personalen är avsedd jämväl för uppgifter, som måste tillhöra ledningen av lantbruksnämndernas verksamhet och därmed rationaliseringsavdelningen alldeles oavsett om styrelsens specialrevision indrages och överflyttas till annat verk eller ej. Som jämförelse må förtjäna påpekas, att 1956 års rationalise-

ringsutredning beräknat den personalstyrka, som inom riksrevisionsverket skulle erfordras enbart för revision av arbetsmarknadsstyrelsens och lantbruksstyrelsens specialrevisioners »samlade räkenskapsmaterial», till sju befattningshavare, nämligen en förste revisor, fyra revisorer, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde.

Styrelsen övergår här efter till att behandla frågan om *behovet av personal inom rationaliseringsavdelningen* enligt den föreslagna organisationsplanen (se s. 14). Fördelningen av personalen å de båda byråerna, rationaliseringsbyrån resp. investeringsbyrån, samt å överdirektörens kansli framgår av sammanställningen å s. 15.

Inom *rationaliseringsbyrån* skall enligt styrelsens förslag den centrala uppgiften bli att handlägga ärenden angående individualplanering och aktiv inköps- och bytesverksamhet samt viktigare ärenden rörande statligt stöd till genomförande av yttre rationalisering. Dessa ärenden bör handläggas av byråchefen, vilken härför beräknas behöva biträde av två kvalificerade medhjälpare — varav en lantbrukskonsulent — med erfarenhet av lantbruksnämndernas verksamhet inom dessa områden. Byråchefen måste även själv förutsättas vara en i denna verksamhet väl orienterad befattningshavare samt väl förtrogen med jordlagstiftningen och formerna för överlåtelse av fast egendom. Han bör därtill äga goda förutsättningar att medverka i förhandlingar.

I enlighet med 1959 års riksdagsbeslut har till rationaliseringsbyrån knutits en sektion för handläggning av skogsärenden.

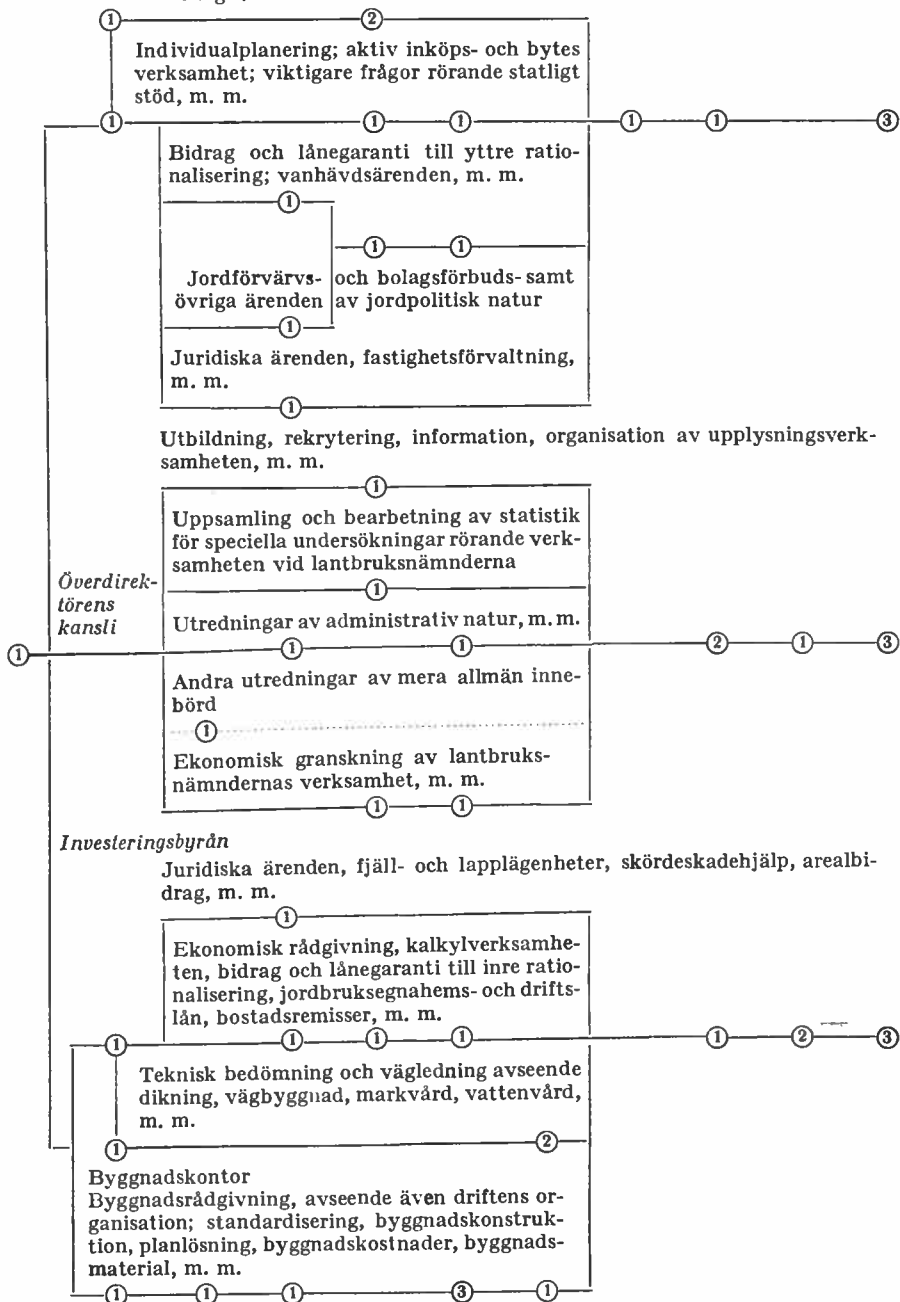
I övrigt har arbetet inom byrån avsetts skola uppdelas på två grenar, den ena för handläggning av ärenden rörande bidrag och lånegaranti till yttre rationalisering, vanhävdsärenden m. m., den andra för jordförvärvs- och bodelagsförbudsärenden samt övriga ärenden av jordpolitisk natur. Arbetet inom dessa grenar kommer väsentligen att bestå i handläggning av besvär-, underställnings- eller remissvägen till styrelsen inkomna ärenden på dessa områden, i samband härmed erforderliga inspektioner, besiktningar och utredningar samt upprättande av förslag till anvisningar och meddelande av råd och upplysningar. De befattningshavare, som skall förestå dessa grenar av verksamheten, föreslås, med hänsyn till den jämförelsevis självständiga ställning de bör intaga, vara placerade i byrådirektörsgraden. Bägge bör vara väl förtrogna med verksamheten vid nämnderna. Den ene bör vara jordbruksekonom med praktisk blick för jordbruksdriften och specialist på rationaliseringskungörelsen i vad avser den yttre rationaliseringen. Den andre bör vara väl hemma i fastighetsteknik och fastighetsekonomi. För skötseln av ärenden inom dessa verksamhetsgrenar erfordras härutöver biträde av två kvalificerade befattningshavare med praktisk erfarenhet av fältarbetet. En av dessa bör vara lantbrukskonsulent.

De ärenden som skall tillhöra rationaliseringsbyrån har ett starkt juridiskt inslag. För biträde med handläggning av juridiska frågor behövs därför en kvalificerad jurist i byrådirektörs ställning. Denne befattningshavare skall därjämte kunna anförtros att handha handläggningen av frågor rörande nämndernas fastighetsförvaltning i samråd med övriga fackmän inom by-

Rationaliseringsavdelningens organisation och personaluppsättning
enligt styrelsens förslag

Rationaliseringsbyrån

Skogsärenden

Bp 4	B 1	A 26	A 24	A 23	A 21	A 19	A 10	A 9	A 7	A 5—1
------	-----	------	------	------	------	------	------	-----	-----	-------

Lantbruksstyrelsens förslag: Befintliga eller nyinrättade tjänster

Tjänstens placering i organisationen enligt nuvarande ordning m. m.

1 överdirektör Bp 4	Rationaliseringsavdelningen
Rationaliseringsbyrån	
1 byråchef Bo 1	Planläggningsbyrån
1 jägmästare Be 1	»
1 byrådirektör Ao 24	»
1 byrådirektör Ae 24	»
1 byrådirektör Ae 24	Ny
2 jägmästare Ae 23	Planläggningsbyrån
2 lantbrukskonsulenter Ae 23	» Nu i Igr. Ae 21
2 byråagronomer Ae 21	Nya
1 kansliskrivare Ao 10	Planläggningsbyrån
1 kontorist Ae 9	»
2 kontorsbiträden Ao 5	»
1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5	»
Investeringsbyrån	
1 byråchef Bo 1	Jordförbättringsbyrån
1 chef för centralt byggnadskontor Bo 1	Byggnadsbyrån
1 lantbruksingenjör Bo 1	Jordförbättringsbyrån. Nu i Igr. Ao 25
1 civilingenjör Ae 26	Byggnadsbyrån. Nu f. byråing. i Ae 23
1 byrådirektör Ao 24	Sociala byrån. Nu i Ao 23 å övergångsstat
1 byrådirektör Ae 24	Jordförbättringsbyrån
1 civilingenjör el. arkitekt Ae 24	Byggnadsbyrån. Nu f. byråing. i Ao 23
1 lantbrukskonsulent Ae 23	Överflyttas från lantbruksnämnderna
1 byråagronom Ae 21	Ny
1 byggnadskonsulent Ae 21	Byggnadsbyrån
1 byggnadskonsulent Ae 21	Överflyttas från lantbruksnämnderna
1 byråingenjör Ao 19	Byggnadsbyrån
2 byråingenjörer Ae 19	Jordförbättringsbyrån resp. byggnadsbyrån
1 kontorist Ae 9	Jordförbättringsbyrån
1 kanslibiträde Ao 7	Byggnadsbyrån
1 ritbiträde Af 3—Ae 7	Planläggningsbyrån
1 kontorsbiträde Ao 5	Jordförbättringsbyrån
2 kontorsbiträden Af 1—Ae 5	Sociala byrån resp. planläggningsbyrån
Överdirektörens kansli	
1 byrådirektör Ae 24	Jordförbättringsbyrån. Nu f. byråsekr. i Ae 23
1 förste aktuarie Ao 23	Planläggningsbyrån
1 förste revisor Ao 23	Kameralbyrån
1 förste byråagronom el. förste byråsekreterare Ae 23	Ny
1 förste revisor Ao 21	Kameralbyrån
1 förste byråsekreterare Ae 21	Byggnadsbyrån. Nu amanuens i Af 13—Ae 19
1 kontorist Ao 9	Rationaliseringsavdelningen. Nu kanslibitr. i Ao 7
1 kontorist Ae 9	Kameralbyrån
1 kanslibiträde Ae 7	Sociala byrån
2 kontorsbiträden Af 1—Ae 5	Planläggningsbyrån resp. byggnadsbyrån
1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5	Ny
Arvodesavlönad expertis	Ny
Befintliga tjänster, vilka indrages eller föres å övergångsstat	
Indrages:	
1 byråchef Bo 1 (lön ej beräknad 1959/60)	Sociala byrån
4 lantbruksassistenter Af 15—Ae 19	Planläggningsbyrån
1 ingenjör Ae 15	Byggnadsbyrån
1 tekniker Ae 12	»
1 kanslibiträde Ae 7	Planläggningsbyrån
Övergångsstat	
1 byråingenjör Ao 19 (innehavaren tjänstledig)	Jordförbättringsbyrån
1 förste byråingenjör Ao 23	Byggnadsbyrån

rån. Vidare bör det bl. a. uppdragas åt honom att följa praxis rörande tillämpningen av jordförvärvs- och bolagsförbudslagstiftningen samt föra erforderliga anteckningar härom.

De centrala uppgifterna inom *investeringsbyrån* kommer att vara knutna till den ekonomiska rådgivningen och kalkylverksamheten. Styrelsen har därför ansett naturligt att handläggningen av ärenden angående bidrag och lånegaranti för inre rationalisering samt rörande den sociala jordbruksegna- hemsverksamheten även skall ankomma på denna byrå. Byråchefen bör vara väl förtrogen med ekonomisk planering av jordbruksföretag, särskilt i vad avser investeringsfrågor och därmed sammanhängande frågor om omställ- ning av jordbruksdriften. Han bör vid sin sida ha en befattningshavare i byrå- direktörs ställning (Ae 24) med särskild sakkunskap om kalkylverksamhet och ekonomisk bedömning av investeringar i jordbruket. För biträde åt byrå- chefen och byrådirektören i skötseln av byråns centrala uppgifter beräknas två kvalificerade befattningshavare med agronomutbildning vara erforderliga, den ene av dessa bör vara lantbrukskonsulent och avses även för vissa upp- gifter å byggnadskontoret sammanhängande med byggnadsrådgivningen, sär- skilt med avseende på driftens organisation. För tillgodoseende av avdelning- ens behov av sakkunskap för teknisk bedömning och vägledning i frågor avseende dikning, vägbyggnad, markvård och vattenvård m. m. bör inom byrån placeras en lantbruksingenjör, vilken bör vara placerad lägst i den lönegrad, till vilken övriga ordinarie lantbruksingenjörer i annat samman- hag föreslås bli uppflyttade eller Bo 1. Som biträde åt lantbruksingenjören beräknas två byråingenjörer vara erforderliga.

I samband med inrättande av investeringsbyrån i enlighet med här fram- lagt förslag uppkommer en särskild övergångsfråga rörande nuvarande che- fens för jordförbättringsbyrån ställning inom verket. Inrättas den föreslagna lantbruksingenjörstjänsten i lönegrad Bo 1 synes styrelsen lämpligt att han överföres till denna tjänst. Skulle lantbruksingenjörstjänsterna däremot kom- ma att placeras i en lägre lönegrad torde vara lämpligast att chefstjänsten å investeringsbyrån övergångsvis får uppehållas av honom, varvid det behov av sakkunskap på det ekonomiska området, som eljest skulle ha tillgodosetts å byråchefstjänsten, i stället får fyllas genom tillfällig anställning av en extra befattningshavare med denna kompetens. I bägge fallen torde den före- slagna lantbruksingenjörstjänsten, förutsatt att den placeras i högre lönegrad än som nu gäller för ordinarie lantbruksingenjör, tills vidare böra hållas obesatt.

På det till investeringsbyrån knutna *byggnadskontoret* bör enligt styrelsen ankomma att svara för de uppgifter, som sammanhänger med ledningen av byggnadskonsulenternas arbete. En viktig uppgift blir härvid att bistå kon- sulenterna vid mera krävande arbetsuppgifter rörande konstruktioner, plan- lösning, material och kostnadsjämförelse m. m. samt svara för den stan- dardisering, som är en nödvändig förutsättning för att byggnadskonsulen- terna i vidgad omfattning skall kunna åtaga sig att utföra grundprojektering. Byggnadskontoret måste även tillhandahålla byggnadskonsulenterna mate- rial för rådgivningsverksamheten samt svara för erforderligt samarbete med andra myndigheter och institutioner, som är verksamma på hithörande om-

råden, särskilt statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Kontoret bör vidare bl. a. avge utlåtanden till styrelsen i frågor av husbyggnadsteknisk natur samt i mån av tid kunna anlitas av styrelsen för granskning och kontroll av byggnadshandlingar och kostnadsberäkningar för byggnader, lantbruksundervisningsanstalter, lagerhus m. m.

För ledning av arbetet inom kontoret erfordras en husbyggnadsteknisk expert, vilken föreslås placerad i lönegrad Bo 1. Kontorets kärna bör i övrigt bestå av en civilingenjör (Ae 26) för konstruktionsarbete, byggnadstekniska utredningar m. m., en civilingenjör eller arkitekt (Ae 24) för planlösningsfrågor och omedelbar ledning av standardiseringsarbetet samt en ingenjör (Ao 19) för kvalificerat ritningsarbete, arbets- och materialbeskrivningar m. m. Därjämte måste kontoret ha tillgång till sådan arbetskraft som byggnadskonsulenterna representerar. Styrelsen räknar med att — i varje fall på längre sikt — tre byggnadskonsulenter bör avses för arbete inom byggnadskontoret. En av dem bör helt avses för uppgifter sammanhängande med standardisering av byggnadsdetaljer. Av de övriga, vilka jämväl i viss utsträckning bör kunna utnyttjas för dylikt arbete, bör en avses som biträde åt byråchefen, särskilt i vad avser upprätthållandet av den för byggnadskonsulenternas rådgivnings- och projekteringsverksamhet nödvändiga kontakten mellan kontoret och lantbruksnämnderna. Den andre beräknas i huvudsak erforderlig som biträde åt befattningshavare i lönegrad Ae 26.

De tre byggnadskonsulenterna skall ej vara fast knutna till kontoret. Genom tjänsternas anknytning till kontoret på sätt som föreslagits blir det enligt styrelsen möjligt att åstadkomma ett i hög grad önskvärt utbyte av tjänstemän mellan kontoret och nämnderna och därmed även möjligt att på bättre sätt än hittills kunnat ske tillgodogöra sig erfarenheter från fältet. En placering av ett mindre antal byggnadskonsulenter centralt i styrelsen motiveras även av behovet av tillgång till personal, som kan sättas in som vikarie åt byggnadskonsulent vid lantbruksnämnd vid längre ledighet eller som tillfällig förstärkning vid anhopning av göromål. Möjlighet härtill föreligger inte inom nuvarande organisation. Tills vidare räknar styrelsen med att högst två byggnadskonsulenter skall kunna tjänstgöra i styrelsen.

Chefen för nuvarande byggnadsbyrån bör enligt styrelsen överflyttas till tjänsten som chef för byggnadskontoret. Tjänsten som ingenjör eller arkitekt i Ae 24 bör inte besättas så länge den nuvarande tjänsten som förste byråingenjör i Ao 23 uppehålls. Sistnämnda tjänst bör föras på övergångsstat. Styrelsen framhåller slutligen, att det enligt styrelsens mening bör övervägas om inte för de tre tjänsterna som chef för kontoret i Bo 1 resp. civilingenjör i Ae 26 och civilingenjör eller arkitekt i Ae 24 någon form av kontraktsanställning borde prövas i stället för anställning å löneplan. Styrelsen förmenar att besättandet av tjänsterna därigenom skulle kunna väsentligt underlättas.

För *överdirektörens kansli* bör enligt styrelsen till en början beräknas en byrådirektör (Ae 24) och en byråsekreterare (Ae 21) för utredningar

av administrativ natur och liknande. För speciella, på statistiskt underlag grundade undersökningar rörande verksamheten vid lantbruksnämnderna bör avses en förste aktuarie (Ao 23). Vidare bör medel finnas för anställande av högt kvalificerad arbetskraft för utredningar av allmän innebörd. De utredningar, varom här blir fråga, kommer att vara av skiftande karaktär och ställa krav på i viss mån växlande kompetens. För uppgiften bör därför icke inrättas någon särskild tjänst. I stället bör möjlighet finnas att bestämma anställningsvillkoren från fall till fall med hänsyn till uppdragets beskaffenhet och vederbörandes kompetens. Det för ändamålet erforderliga beloppet bör beräknas såsom motsvarande lön i högst löneklass A 26 eller till ca 30 000 kr. För uppgifter sammanhängande med utbildning, rekrytering och information av lantbruksnämndernas tjänstemän samt biträde med skötseln av vissa uppgifter rörande upplysningsverksamheten bör avses en befattningshavare (Ae 23), som bör vara någorlunda väl förtrogen med verksamheten vid nämnderna. Uppgiften att under överdirektörens ledning svara för ekonomisk granskning av verksamheten vid nämnderna beräknas kräva att två revisorer (Ao 23 och Ao 21) överflyttas från revisionskontoret till överdirektörens kansli.

Vad härefter angår *rationaliseringsavdelningens biträdespersonal* uppstår styrelsens förslag till en början en kansliskrivare (Ao 10), avsedd för rationaliseringsbyrån. Befattningshavaren skall tjänstgöra som sekreterare åt byråchefen och skall därjämte kunna anförtros att relativt självständigt sköta vissa rutinmässiga arbetsuppgifter (byråstatistik m. m.), som eljest finge åläggas personal med akademisk utbildning. Av de föreslagna fyra kontoristerna (A 9) avses en vara sekreterare åt överdirektören, en motsvara den ritkunniga kontorist, som enligt propositionen 1959: 148, s. 249 ansetts böra ingå i den skogligen sektion, som anknutits till rationaliseringsbyrån, och en placeras på investeringsbyrån med uppgifter i huvudsak liknande dem som föreslagits skola ankomma på kansliskrivaren å rationaliseringsbyrån. Den fjärde kontoristen avses som biträde åt revisorer för utförande av förberedande undersökningar m. m. Kanslibiträdet på överdirektörens kansli avses bl. a. för en centraliserad diarieföring av avdelningens ärenden. Av de två kanslibiträdena på investeringsbyrån beräknas det ena helt erfordras för ritningsarbete; det andra torde även det böra vara ritkunnigt men torde också behöva utnyttjas för mera kvalificerade räkneuppgifter och andra liknande göromål. Kontors-, skriv- och räknbiträdespersonalen i övrigt, omfattande sammanlagt nio befattningshavare, har beräknats gemensamt för hela avdelningen. För anställande av tillfällig biträdeshjälps, bestridande av vikariatsersättningar åt icke-ordinarie personal samt övertidsersättningar torde för rationaliseringsavdelningen böra beräknas ett belopp av samma storlek som det av styrelsen för innevarande budgetår beräknade eller i runt tal 10 000 kr.

Avlöningskostnaderna för rationaliseringsavdelningens personal beräknas enligt styrelsens förslag uppgå till sammanlagt 995 665 kr. Detta innebär en ökning med 145 662 kr. i förhållande till de samlade avlöningskost-

naderna för den personal, som enligt styrelsens beräkningar kan avses för avdelningen inom nuvarande anslagsram. Av denna ökning hänför sig emellertid ett belopp av 60 336 kr. till de tre tjänstemän — en förste revisor i Ao 23, en förste revisor i Ao 21 och en kontorist i Ae 9 — vilka föreslås skola överflyttas till avdelningen från kameralbyrån. Vidare motsvaras löne- kostnaderna för en av de tre lantbrukskonsulenttjänsterna och en av de två byggnadskonsulenttjänsterna, tillhopa 41 604 kr., av en kostnadsminskning på lantbruksnämndernas avlöningsanslag. Hänsyn bör därjämte enligt styrelsen bl. a. tagas till att styrelsens förslag om inrättande av en förste byråinspektörstjänst i Ae 23 å undervisningsbyrån utan yrkande om anslagshöjning kunnat möjliggöras endast genom att den nuvarande av styrelsen för samma ändamål inrättade extra tjänsten avlönas med medel, vilka eljest enligt gällande personalplan är avsedda för avlöning åt icke-ordinarie personal å rationaliseringsavdelningen.

Avslutningsvis anför styrelsen följande beträffande möjligheterna till *ytterligare omorganisation inom styrelsen*, berörande framförallt kansli- och kameralbyråerna.

Styrelsen har i annat sammanhang framhållit att frågan om möjligheterna att sammanslå kameralbyrån och kanslibyrån borde tagas upp i samband med eller i anslutning till en översyn av rationaliseringsavdelningens organisation. Genomföres styrelsens förslag i avseende å revisionen av verksamheten vid lantbruksnämnderna medför det att det nuvarande till kameralbyrån knutna revisionskontoret kan indragas. En sammanslagning av kameral- och kanslibyråerna till en enda administrativ byrå bör då enligt styrelsens mening kunna genomföras utan någon större svårighet. Styrelsen är dock icke beredd att nu framlägga förslag härom. Bl. a. är det för beräkning av personalbehovet å den sammanslagna byrån nödvändigt att göra en tämligen ingående undersökning av vilka arbetsuppgifter, som bör ankomma på en sådan administrativ byrå inom styrelsen. Trots att vissa uppgifter av kameral natur efter hand överflyttas från fackbyråerna — särskilt undervisningsbyrån och lantbruksbyrån — kan icke uteslutas att på dessa byråer alltjämt finnes uppgifter som bättre lämpar sig för handläggning å en administrativ byrå. Likaså påverkas beräkningen av personalbehovet av i vilken mån det kan visa sig möjligt att förenkla de arbetsmetoder som nu tillämpas särskilt i det kamerala arbetet. En undersökning rörande dessa förhållanden har igångsatts. Den kommer att bedrivas parallellt med en motsvarande undersökning beträffande de kamerala och administrativa göromålen vid nämnderna och skall även uppmärksamma frågan om en lämplig fördelning av särskilt de kamerala göromålen mellan styrelsen och nämnderna. Förhållandet mellan styrelsen och nämnderna utmärkes i detta liksom i andra avseenden av en långt gående decentralisering. Det kan enligt styrelsens mening icke utan vidare tagas för givet att ett sådant system på det kamerala området medför mindre administrationskostnader än ett mindre decentraliserat. En särskild anledning till att icke nu forcera fram ett förslag rörande de kamerala ärendenas skötsel inom

lantbruksorganisationen är även att statsmakternas beslut i den av 1958 års besparingsutredning väckta frågan om gemensam kameral organisation för lantbruksnämnderna, hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna torde böra avvaktas innan sådant förslag framlägges. Därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer avser styrelsen att emellertid bedriva undersökningen i sådan takt att därpå grundat förslag skall kunna framläggas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62. I avvaktan härpå har styrelsen icke ansett sig böra föreslå någon förändring av personaluppsättningen å de berörda byråerna. De revisionskontoret tillhörande befattningshavarna, vilka icke överflyttas till rationaliseringsavdelningen, föreslås sålunda fr. o. m. budgetåret 1960/61 tills vidare skola vara placerade på kamrerarkontoret eller tagas i anspråk för andra lämpliga uppgifter inom styrelsen.

2. Remissyttranden i fråga om ändring av lantbruksstyrelsens organisation

Över lantbruksstyrelsens förslag till omorganisation av styrelsens rationaliseringsavdelning har yttrande avgivits av statskontoret, statens organisationsnämnd, statens sakrevision samt lantbruksdirektörernas förening. Av yttrandena torde följande få återgivas.

Statens organisationsnämnd biträder lantbruksstyrelsens förslag om indelning av rationaliseringsavdelningen i två byråer, rationaliseringsbyrån och investeringsbyrån, samt ett kansli under chefen för avdelningen. Organisationsförslaget synes nämnden lämpligt bl. a. på grund av den nära överensstämmelsen med lantbruksnämndernas indelning.

Beträffande den föreslagna personalens numerär anser sig nämnden icke kunna uttala sig utan närmare undersökningar. Nämnden anser dock, att personalförstärkning bör anstå tills organisation och arbetsuppgifter prövats vid en mera omfattande översyn av den statliga administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område.

I fråga om lantbruksstyrelsens förslag om att revisionsverksamheten skall bibehållas vid verket och icke, såsom 1956 års rationaliseringsutredning föreslår, överföras till ett centralt revisionsverk, hänvisar nämnden till att den i sitt yttrande över rationaliseringsutredningens betänkande i denna fråga icke anfört någon erinran mot utredningens förslag. Även om detta förslag medför visa nackdelar, som lantbruksstyrelsen framhåller, finner organisationsnämnden att övervägande skäl talar för utredningens förslag.

Statens sakrevision uttalar att förslaget till omorganisation av rationaliseringsavdelningen i princip överensstämmer med vad som förordats av riksdagens revisorer i deras år 1958 avgivna berättelse (s. 261) samt vad chefen för jordbruksdepartementet framhållit vid anmälan av proposition 1959: 148 angående statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. (s. 246). Det av 1959 års riksdag fattade beslutet om intensifiering av rationaliseringsverksamheten inom jordbruket innebär, påpekar ämbetsverket, en delvis ändrad målsättning, vilken får förutsättas komma att inverka på arbetsuppgifterna för lantbruksstyrelsens rationaliseringsavdelning.

Sakrevisionen har i och för sig icke något att erinra mot den föreslagna omorganisationen av nämnda avdelning men vill dock starkt ifrågasätta, om det från organisatorisk synpunkt kan anses välbetänkt och påkallat att på en och samma byrå inom avdelningen placera flera befattningshavare i byråchefs lönegrad. Vad gäller rationaliseringsbyrån erinrar dock sakrevisionen om att chefen för jordbruksdepartementet uttalat, att den fr. o. m. den 1 juli 1959 inrättade skogligen sektionen — under ledning av en jägmästare i Be 1 — bör inordnas i den byrå, som handhar ärenden rörande yttre rationalisering (prop. 1959: 148 s. 249). Inom investeringsbyrån skall enligt lantbruksstyrelsens förslag finnas tre befattningshavare i Bo 1.

Den nuvarande byggnadsbyrån avses skola ingå i investeringsbyrån såsom ett byggnadskontor med viss biträdespersonal gemensam med nämnda byrå. I övrigt skall byggnadskontoret intaga en i huvudsak självständig ställning. Enligt sakrevisionens mening är den föreslagna organisationen i denna del oklar. Byggnadskontoret torde enligt revisionen i organisatoriskt hänseende böra antingen redovisas såsom lydande direkt under överdirektören eller ock vara fastare knutet till investeringsbyrån än som framgår av styrelsens förslag.

Det skulle enligt sakrevisionens mening ha varit värdefullt, därest frågan om en sammanslagning av kameral- och kanslibyråerna inom lantbruksstyrelsen tagits upp i samband med den nu verkställda översynen av rationaliseringsavdelningens organisation. Revisionen framhåller i förevarande sammanhang angelägenheten av att den av lantbruksstyrelsen påbörjade utredningen av möjligheterna att föra samman nämnda byråer bedrivs i sådan takt, att styrelsen kan lägga fram förslag i frågan i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Med hänsyn till ovissheten om i vilken grad rationaliseringsverksamheten enligt 1959 års nya riktlinjer i ämnet kommer att belasta rationaliseringsavdelningen finner sakrevisionen att den organisation, som föreslås för avdelningen, oaktat den innebär endast obetydliga personalinskränkningar, bör godtagas att gälla försöksvis under några år och därefter omprövas med beaktande av vunna erfarenheter.

Statskontoret, som även tagit del av statens sakrevisions utlåtande i förevarande ärende, anmäler inledningsvis att statskontoret delar den uppfattning, som däri kommit till uttryck. Härutöver anför statskontoret följande.

Som en följd av den vid årets riksdag beslutande omläggningen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område har lantbruksstyrelsen föreslagit en genomgripande omorganisation, som berör såväl styrelsen själv, enkannerligen dess rationaliseringsavdelning, som lantbruksnämnderna. Från att f. n. vara organiserad på fyra byråer skulle nyssnämnda avdelning inom styrelsen enligt förslaget i fortsättningen vara organiserad på tre enheter. Med den ur beslutandesynpunkt något oklara ställning byggnadskontoret skulle få, synes en sådan ändring dock närmast inskränka sig till en reform på papperet. På investeringsbyrån, till vilken byggnadskontoret förväntas bli knutet, förordar styrelsen, vilket även påtalats i sakrevisionens utlåtande, upptagande av ej mindre än tre tjänster i lönegrad Bo 1.

En sådan ordning skulle strida mot hittills tillämpade allmänna grunder för byråorganisation inom statsförvaltningen och kan, då tillräckligt vägande skäl ej synes ha anförts för en undantagsställning, icke tillstyrkas av statskontoret. För de två tjänster, vars innehavare avses skola svara för de lantbrukstekniska resp. byggnadstekniska uppgifterna, förordar statskontoret placering i lönegrad A 26 i stället för som styrelsen föreslagit i lönegrad Bo 1. Skulle i samband med omorganisationen svårigheter uppstå med placeringen av vissa högre befattningshavare inom lantbruksstyrelsen, torde övergångssystemet kunna tillgripas.

Statskontoret vill vidare understryka angelägenheten av att frågan om sammanslagning av kameral- och kanslibyråerna snarast prövas. I detta sammanhang anser sig ämbetsverket också böra erinra om att det i sitt utlåtande den 19 september 1959 över 1956 års rationaliseringsutrednings betänkande angående den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamhetens organisation uttalat sig för en överföring av lantbruksstyrelsens speciella revisionsenhet till ett i betänkandet föreslaget riksrevisionsverk. Statskontoret kan sålunda icke stödja styrelsens förordande av ett kvarliggande hos styrelsen av den verksamhet, varom nu är fråga.

Förutom av vad här tidigare sagts rörande investeringsbyråns personalbesättning, anför statskontoret följande beträffande denna byrå och överdirektörens kansli.

Med en placering av byggnadskontorets främsta befattning i lönegrad A 26 bör följa, att tjänsten avseende konstruktionsarbete, byggnadstekniska utredningar m. m., som av styrelsen upptagits i lönegrad Ae 26, placeras i lönegrad A 24. Med prövning av kontraktsanställning för de högre befattningshavarna på byrån torde i vart fall tills vidare böra anstå.

Överdirektörens kansli synes, om styrelsens förslag följes, få en alltför stor omfattning. Inrättande vid kansliet av en befattning i lönegrad Ae 23, som föreslagits för fullgörande av uppgifter sammanhängande med utbildning, rekrytering och information av lantbruksnämndernas tjänstemän och för skötsel av vissa andra uppgifter rörande upplysningsverksamheten, bör enligt statskontorets uppfattning icke ifrågakomma. Utbildnings- och upplysningsverksamheten och därtill hörande uppgifter bör det ankomma å undervisningsbyrån att handhava. Av det föregående framgår vidare, att statskontoret icke räknar med att den speciella revisionsverksamheten skall kvarligga å lantbruksstyrelsen. En decimering av kansliets personalstat skulle följaktligen uppstå, om de med sistnämnda verksamhet förknippade göromålen överflyttades på annat organ. Överhuvud förefaller det statskontoret som om biträdespersonalen på kansliet tilltagits väl rikligt i förslaget. Någon kanslikrivarbefattning lär med den arbetsbeskrivning, som lämnats av styrelsen, icke böra inrättas.

Lantbruksdirektörernas förening uttalar vad gäller rationaliseringsavdelningens organisation bl. a. följande.

Till de två byråerna, rationaliseringsbyrån och investeringsbyrån, har i huvudsak hänförs ärenden, som kan handläggas med känd metodik och till kansliet har bl. a. hänförs uppgifter, som till en del måste lösas efter nya linjer. Det synes i princip riktigt att tillskapa fasta arbetsenheter, byråer, för ärenden av känd omfattning och art och att förlägga nya och delvis svårana-

lyserade frågor till en öppen arbetsenhet, vars personaluppsättning och omfång kan varieras efter uppkommande behov. Föreningen har ingen erinran mot en sådan uppdelning.

Beträffande vissa detaljer i förslaget anför föreningen följande.

Den sociala lånegivningen har hänförts till investeringsbyrån. I lantbruksnämndernas verksamhet råder som regel ett närmare samband mellan jordbruksegnahemsverksamheten och den yttre rationaliseringen än mellan denna och den inre rationaliseringen. Detta förhållande talar närmast för att den centrala ledningen av den sociala lånegivningen bör handhas av rationaliseringsbyrån och ej av investeringsbyrån.

Frågan om jordbrukets ekonomibyggnader är mycket betydelsefull. Det är väsentligt, att byggnadskonsulenterna vid lantbruksnämnderna fortlöpande förses med material från den forsknings- och försöksverksamhet på området, som förekommer både inom och utom landet. Det är eljest stor risk för att verksamheten på länsplanet stagnerar i traditionella former. Byggnadskonsulenten har vanligen ej möjlighet att utan stöd och ledning följa utvecklingen. Utan ständig förnyelse kan byggnadskonsulenterna ej fungera som rådgivare. Såsom framhålles i lantbruksstyrelsens organisationsförslag är det också väsentligt, att de i fältet verkande byggnadskonsulenterna — för att kunna medhinna grundprojekteringar — förses med standardhandlingar rörande byggnads- och inredningsdetaljer. Föreningen kan ej avgöra, huruvida det föreslagna byggnadskontoret inom investeringsbyrån kommer att få tillräckliga förutsättningar att lösa nämnda uppgifter. Skulle tveksamhet råda därom, torde ytterligare utredning och överläggningar med forskningsinstitutionerna på byggnadsområdet — särskilt syftande till att skapa goda förbindelser mellan konsulenterna och forskningen — böra komma till stånd före ett definitivt ställningstagande.

Upplysnings- och rådgivningsverksamheten är ett delvis nytt medel för främjandet av den inre och yttre rationaliseringen. Enligt principen att nya uppgifter förläggas till en jämförelsevis öppen arbetsenhet är det riktigt, att hithörande frågor handlägges inom överdirektörens kansli. Material av olika slag måste anskaffas och sammanställas för att de yttre och inre rationaliseringsfrågorna på ett riktigt och effektivt sätt skall kunna belysas. Här blir fråga om en nära samverkan mellan forskningsinstitutionerna på området och statistikproducenter m. fl. å ena sidan och lantbruksstyrelsens rationaliseringsavdelning å andra sidan. Till en början blir denna uppgift sannolikt mycket krävande och omfattande för att så småningom övergå till mer rutinartad karaktär. Denna länk mellan forskningen och de bland jordbrukarna direkt verkande organen är emellertid ej unik för den yttre och inre rationaliseringen. Den har sin motsvarighet på byggnadsområdet, såsom framhållits i föregående stycke, och behovet av ett dylikt mellanled torde också finnas på driftrationaliseringens område.

3. Förslaget beträffande lantbruksnämndernas organisation

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll lantbruksstyrelsen nödvändigheten av att lantbruksnämndernas organisation anpassades efter de till följd av utvecklingen på jordbruksområdet ändrade förutsättningarna för jordbruksrationaliseringens bedrivande. Styrelsen hade därför igångsatt en utredning rörande nämndernas organisation m. m. Utredningen skulle bl. a. syfta till att skapa förutsättningar för en intensifiering av arbetet med den yttre rationaliseringen genom att till detta arbetsområde överföra personal som förut varit verksam på den inre rationaliseringens område. Bland andra spörsmål, som i samband därmed behövde lösas, nämndes särskilt vissa frågor rörande indelningen av landet i lantbruksingenjörskommunikationsdistrikt och rådande uppdelning av arbetet på den inre rationaliseringens område vid nämnderna på en avdelning för i huvudsak uppgifter rörande torrläggning och en för annan inre rationalisering.

Lantbruksstyrelsen har nu fullföljt sin utredning rörande personalorganisationen vid lantbruksnämnderna såvitt angår den fältarbetande personalen. Effektuering av de beslut, som fattats vid 1959 års riksdag rörande jordbruksrationaliseringens bedrivande (prop. 1959: 148, JoU 30, rskr. 284), kommer att ställa stora krav på lantbruksnämndernas personal. För att dessa krav skall kunna tillgodoses inom en i stort sett oförändrad kostnadsram har styrelsen funnit nödvändigt att föreslå en något mera genomgripande omorganisation än styrelsen tidigare ansett påkallad. Styrelsen har dock härvid även eftersträvat att söka åstadkomma en besparing av kostnaderna på personalsidan. Vad angår personalen för kamerala arbetsuppgifter har styrelsen under utredningens gång funnit en närmare undersökning av arbetsmetoder m. m. än som hittills kunnat medhinnas vara nödvändig innan ställning kan tagas till personalbehovet. En sådan undersökning är nu igångsatt och skall bedrivas i sådan takt att förslag rörande den kamerala personalen kan framläggas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62. Styrelsen har vidare vid utredningen utgått från nuvarande indelning i lantbruksnämndsområden och har sålunda icke tagit hänsyn till i vad mån indragning av personal kan ske, därest pågående särskild utredning rörande de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län skulle leda till att dessa nämnder sammanslås.

Innan styrelsen övergår till att framlägga utredningens resultat lämnas bl. a. följande redogörelse för lantbruksnämndernas nuvarande organisation.

Sedan 1947 års riksdag fattat principbeslut om lantbruksnämndernas inrättande uppdrogs åt en särskild kommitté, 1947 års centrala lantbrukskommitté, att utarbeta detaljförslag rörande nämndernas inrättande m. m. Kommitténs i betänkandet 1948:2 framlagda förslag ligger alltså väsentligen till grund för organisationen. I regel finns det en lantbruksnämnd i varje län. Nämnden utgöres av sju ledamöter,

av vilka tre utses av Kungl. Maj:t och två av hushållningssällskapet, varjämte såsom självskrivna ledamöter i nämnden ingår lantbruksdirektören hos nämnden och sekreteraren i hushållningssällskapet. Ordförande — som utses av Kungl. Maj:t — är regelmässigt landshövdingen i länet. Inom varje län skall som regel finnas två delegationer, en för yttre och en för inre rationalisering. Därjämte kan, om så ur arbetsynpunkt är erforderligt, inrättas även andra permanenta eller tillfälliga delegationer. Delegation består, om icke annat föreskrivits, av tre ledamöter. Lantbruksdirektören är självskrivna ledamot i den yttre delegationen och hushållningssällskapets sekreterare i den inre delegationen. Nämnden äger bestämma, att tjänsteman, som föredrager ärende i delegation, därvid skall ingå som ledamot av delegationen. Nämndens ärenden handlägges i plenum, i delegation eller av vissa i instruktionen särskilt angivna befattningshavare. I plenum skall handläggas alla ärenden av större vikt, såsom mera omfattande individualplaneringar, viktigare ärenden rörande köp och försäljning av fast egendom, beslut i frågor enligt jordförvärvslagen, viktigare ärenden rörande nämndens personal och organisation samt ärenden, som av delegation eller nämndens ordförande hänskjutits till avgörande i plenum. Lantbruksdirektör, lantbruksingenjör, biträdande lantbruksdirektör, konsulent och kamrer äger envar inom sitt arbetsområde handlägga vissa ärenden, såsom att besvara förfrågningar, meddela råd och upplysningar, infordra för verksamheten erforderliga uppgifter och för beredning överlämna ärenden till underställd personal. Lantbruksnämnd kan också till nu nämnda befattningshavare delegera beslutanderätten i visst ärende eller viss grupp av ärenden, som annars skulle ha prövats i plenum eller i delegation. I den mån ärende icke skall handläggas i plenum eller av särskild befattningshavare, skall ärendet handläggas i delegation.

Enligt den för lantbruksnämnderna ursprungligen gällande organisationen skulle personalen vid lantbruksnämnderna vara fördelad på fyra avdelningar, nämligen en för yttre och en för inre rationalisering, en lantbruksingenjörsavdelning samt en administrativ avdelning. Med hänsyn till vissa olägenheter, som var förenade med en sådan obligatorisk uppdelning av personalen, har på förslag av lantbruksstyrelsen föreskrifterna därom utgått ur instruktionen fr. o. m. 1957 och ersatts av en bestämmelse, som endast medgiver lantbruksnämnd att, om så finnes påkallat, inrätta avdelning för handhavandet av vissa arbetsuppgifter. Dock skall inrättande av lantbruksingenjörsavdelning ankomma på Kungl. Maj:t, eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lantbruksstyrelsen. Systemet med obligatoriska avdelningar blev emellertid under den tid av nio år det var föreskrivet fast rotat och i stor utsträckning är det de facto alltjämt rådande.

På *avdelningen för yttre rationalisering*, som förestås av lantbruksdirektören och därutöver i regel består av en konsulent eller lantbruksassistent samt en eller två instruktörer, handlägges ärenden rörande yttre rationalisering, däri inbegripet köp och försäljning av jord för rationaliseringsändamål samt förvärvs-, bolags- och uppsiktsärenden ävensom frågor rörande förvaltningen av nämndens fastigheter. Där handlägges som regel även ärenden rörande den sociala kreditgivningen.

På *avdelningen för inre rationalisering*, vilken står under ledning av en konsulent, handlägges i allmänhet endast ärenden rörande inre rationalisering; i vissa fall handlägges på dessa avdelningar även ärenden rörande jordbruksegnahemslån och driftslån. Huvuduppgiften är f. n. täckdikning samt mindre omfattande dikning. En avdelning för inre rationalisering består, förutom av nyssnämnde konsulent, av två eller flera instruktörer, på

en del håll därjämte av en lantbruksassistent. Avdelningen har ofta sin särskilda kontorspersonal och kartriterska.

På *lantbruksingenjörsavdelningen* handlägges i huvudsak sådana torrlägningsärenden, som ej tillhör den inre avdelningen, samt i vissa fall vägbyggnadsärenden. Avdelningen består av en eller två lantbruksingenjörer, en eller två förste assistenter och en eller flera tekniker och är dessutom i regel utrustad med egen kontorspersonal och kartriterska. I de län där lantbruksingenjör ej finnes är avdelningens personal direkt underställd lantbruksdirektören.

På den *kamerala avdelningen*, som står under ledning av kamreraren, handlägges, förutom rent kamerala uppgifter, alla mera rutinmässiga verkställighetsåtgärder i fråga om beviljade lån och bidrag liksom producentbidrags- och stödlåneärenden. Här sker också debitering och indrivning av räntor, amorteringar och taxeavgifter m. m. Den kamerala avdelningen består av kamrer, kassörska, kassabiträde och registrator samt det antal kontors- och skrivbiträden, som erfordras för expeditjonsarbetet, i medeltal 5—6 heltidsanställda.

Vid vissa nämnder har systemet med uppdelning av personalen på avdelningar efter hand frångåtts i viss utsträckning och delvis ersatts med en fördelning på distrikt. Ett sådant distrikt förestås då av viss därtill utsedd befattningshavare, i regel en lantbrukskonsulent. I princip handlägger distriktsföreståndaren alla distriktet tillhörande rationaliseringsärenden och handhar som regel även projektering av vissa åtgärder till inre rationalisering. Ärenden rörande större dikning, byggnadsverksamhet o. d. har dock icke omfattats av distriktsindelningen.

I detta sammanhang må erinras om att 1947 års principbeslut rörande lantbruksnämnderna även innebar att den dåvarande lantbruksingenjörorganisationen skulle inordnas under nämnderna. Den vid 1948 års riksdag beslutade indelningen av riket i lantbruksingenjördistrikt för handläggning bl. a. av sådana syneförrättningar, som enligt vattenlagen (jfr 10 kap. 32 § 1 och 2 mom.) må anförtros åt lantbruksingenjör, består i princip alltjämt. I denna indelning, omfattande 25 distrikt, och i huvudsak sammanfallande med länsindelningen, har sålunda formellt icke gjorts annan ändring än att det distrikt, som utgjordes av norra delen av Västerbottens och södra delen av Norrbottens län — jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1952 — indragits fr. o. m. den 1 januari 1953.

Styrelsen övergår härefter till en redogörelse för sina förslag i anledning av den nu verkställda utredningen.

Förslagen bygger i huvudsak på följande principer. De nuvarande avdelningarna för yttre rationalisering slopas. Arbetet med den yttre rationaliseringen och vad därmed sammanhänger fördelas vid större och vissa mellanstora lantbruksnämnder på distrikt. Verksamheten med den inre rationaliseringen omorganiseras. Lantbruksingenjörsavdelningar skall finnas inrättade endast vid de lantbruksnämnder, där lantbruksingenjör är stationerad. Vid nämnd där lantbruksingenjörsavdelning inrättas skall den i princip övertaga alla till inre rationalisering hänförliga göromål. I övrigt skall avdelning för inre rationalisering endast finnas inrättad vid de nämnder, där arbetsuppgifter på den inre rationaliseringens område föreligger i mera betydande omfattning. Vid återstående nämnder underställes den för

dessa uppgifter erforderliga personalen lantbruksdirektören. Lantbruksingenjörskretsens antal minskas till elva. Vid lantbruksnämnder, där det finnes erforderligt att placera skogsmästare, skall dessa vara direkt underställda lantbruksdirektören. Varje lantbruksnämnd, som kan bereda full eller i det närmaste full sysselsättning för en byggnadskonsulent med sådana uppgifter, för vilka byggnadskonsulenttjänsterna från början inrättades — d. v. s. i huvudsak rådgivnings- och upplysningsverksamhet samt granskning av tekniska förslag till byggnadsföretag, vartill statligt stöd sökes — skall tilldelas en sådan tjänsteman. Denne skall icke tillhöra visst distrikt eller avdelning utan stå till lantbruksdirektörens förfogande. Lantbruksnämnder, som icke får tillgång till egen byggnadskonsulent, hänvisas till att anlita byggnadskonsulenten i ett grannlän. För fullgörande av arbetsuppgifter sammanhängande med byggnadsprojektering placeras särskilda byggnadskonsulenter vid vissa nämnder. Det för genomförandet av en sådan ordning erforderliga standardiseringsarbetet förutsättes skola utföras på ett inom lantbruksstyrelsen inrättat byggnadskontor.

Beträffande organisationen av arbetet med den yttre rationaliseringen anför styrelsen i huvudsak följande.

Utvidgningen och intensifieringen av den yttre rationaliseringen medför vad lantbruksdirektören beträffar att denne måste beredas tid och möjlighet att ägna erforderlig uppmärksamhet åt rationaliseringsverksamhetens principiella uppläggning och planläggning i stort. Härvid torde det för verksamheten synnerligen betydelsefulla samarbetet med övriga myndigheter inom länet (främst lantmäteriet, skogsvårdsstyrelsen och hushållningssällskapet) komma att taga avsevärd tid i anspråk. Den upplysnings- och rådgivningsverksamhet vid nämnden, för vilken lantbruksdirektören i första hand måste ansvara, kommer därjämte att fordra mycket arbete och stor omsorg. Det är vidare uppenbart, att den nu av styrelsen föreslagna organisationen är starkt beroende av en väl genomtänkt och smidig, men samtidigt med fasthet utövad ledning och samordning av arbetet inom nämnden. Särskild omtanke måste därför av lantbruksdirektören ägnas denna del av hans åligganden som chefstjänsteman. Härtill kommer skötseln av åtskilliga andra administrativa göromål.

Skall det vid större och vissa mellanstora lantbruksnämnder över huvud taget bli möjligt att ernå en intensifiering av den yttre rationaliseringen, är det därför enligt styrelsens mening nödvändigt att ansvaret för denna verksamhet fördelas på flera händer. Detta torde enklast och med utsikt till bästa resultat kunna ske om de lantbruksnämndsområden, varom här är fråga, i vad avser den yttre rationaliseringen och därmed sammanhängande arbetsuppgifter uppdelas på distrikt, vilka vart och ett ställes under ledning av en för uppgiften kvalificerad lantbrukskonsulent såsom distriktsföreståndare. Samtidigt som man med ett dylikt arrangemang bibehåller lantbruksdirektörens ledande och övervakande funktion, skapar man möjligheter till en kraftigt vidgad initiativverksamhet och en snabb handläggning av arbetsuppgifterna.

På lantbrukskonsulent, som är föreståndare för distrikt, bör ankomma att i första hand svara för all till yttre rationalisering hänförlig verksamhet inom distriktet. Han bör därjämte vara föredragande i alla inom distriktet

förekommande ärenden rörande individualplanering, köp och försäljning av rationaliseringsfastigheter, jordförvärv av bolag och enskilda, ekonomibyggnader, social kreditgivning, bostadssociala remisser och liknande. Det bör åvila honom att i nämnden anmäla de möjligheter att genomföra yttre rationalisering, som yppas inom distriktet. Han bör därjämte medverka vid bedömning och föredragning av ärenden rörande statligt stöd till inre rationalisering, särskilt i den mån samband finnes med ifrågakommen eller väntad yttre rationalisering eller där eljest beslut är beroende av, huruvida viss brukningsenhet kommer att bestå på lång sikt eller jord bli nyttjad som jordbruksjord under överskådlig tid. Han bör vidare svara för rådgivnings- och upplysningsverksamheten inom distriktet. Vid fullgörandet av sina uppgifter bör han upprätthålla intim kontakt med inom distriktet verk samma befattningshavare hos bl. a. hushållningssällskapet, skogsvårdsstyrelsen och lantmäteriet.

I första hand bör distriktsledning införas vid sådana lantbruksnämnder, där antalet brukningsenheter är stort och besvärliga fastighets- och arronderingsförhållanden råder eller där eljest så motiveras av särskilda förhållanden, såsom kraftig avfolkningstendens o. d. I dylika län torde det för ett resultatrikt arbete vara av stor betydelse att de ansvariga tjänstemännen äger god person- och lokalkännedom. Det är ur denna synpunkt även angeläget, att den som skall tjänstgöra som föreståndare för distrikt kan beredas tillfälle att under en icke alltför kort tid följa utvecklingen inom distriktet.

De kvalificerade arbetsuppgifter, som skall åvila här ifrågavarande befattningshavare, ävensom hänsyn till nyssnämnda förhållanden bör rimligen medföra att de som regel beredes en något bättre löneställning än övriga konsulenter. Styrelsen föreslår att de placeras i lönegrad Ao 24.

Enligt styrelsens undersökningar av arbetsförhållandena vid lantbruksnämnderna bör 14 lantbruksnämndsområden uppdelas på sammanlagt 33 distrikt. I regel torde en uppdelning av området på två distrikt vara tillräcklig; endast vid de allra största nämnderna har utrymme ansetts föreligga för en längre gående distriktsindelning. F. n. har dock icke något lantbruksnämndsområde ansetts böra uppdelas på fler än tre distrikt.

Vid de lantbruksnämnder, där tillräckliga skäl icke ansetts föreligga för att genomföra en distriktsindelning, avses göromålen med den yttre rationaliseringen och vad därmed sammanhänger allttjämt böra åvila lantbruksdirektören såsom dennes viktigaste uppgift. Vid en mindre del av dessa nämnder har dock dessas göromål en sådan omfattning, att skäl för en viss mindre omfattande distriktsindelning i och för sig skulle kunna anses föreligga. Vid dessa nämnder bör därför kunna placeras en lantbrukskonsulent, uppfyllande samma kvalifikationskrav, som skall gälla för föreståndare för distrikt, och med samma löneställning. Denna fråga bör enligt styrelsens mening kunna lösas utan ökning av antalet lantbrukskonsulenter i Ao 24. Av rent praktiska skäl torde det nämligen icke vara möjligt att genomföra distriktsindelningen — vilken för övrigt icke skall vara en gång för alla fastlåst utan smidigt bör kunna anpassas till växlande behov — på sådant sätt att alla distrikt blir likvärdiga i avseende å arbetsuppgifternas omfatt-

ning och art. En del distrikt måste göras något mindre än de övriga, och bör då kunna förestås av en lantbrukskonsulent i lägre lönegrad, något som för övrigt även torde kunna underlätta rekryteringen och utbildningen av distriktskonsulenttjänsterna. Ett mindre antal för distriktskonsulent avsedda tjänster torde på så sätt kunna användas för förstärkning av personalen vid icke distriktsindelade nämnder.

Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att bestämma vilka lantbruksnämndsområden som skall vara distriktsindelade ävensom vid vilka nämnder lantbrukskonsulenterna i Ao 24 skall vara placerade.

För att distriktsföreståndaren icke skall bli för betungad med arbete är det nödvändigt att han får biträde av minst en assistent. Arbetsfördelningen mellan konsulenten och assistenten kan icke bestämmas generellt utan bör i det enskilda fallet ske under hänsynstagande till de inom distriktet föreliggande arbetsuppgifterna, assistentens erfarenhet m. m. Assistent bör besitta erforderliga kvalifikationer för att kunna effektivt biträda konsulenten vid handläggning av sådana arbetsuppgifter, som i allmänhet skall tillhöra distriktet. Som regel torde han böra vara lantbruksutbildad. Det är härvid önskvärt att han har ett kunskapsmätt motsvarande det som erhålles vid utbildning till lantmästare. Avgörande vid befordran till assistent måste dock alltid vara vederbörandes lämplighet för arbetsuppgiften, tidigare erfarenhet av arbetet inom lantbruksnämnds verksamhetsområde, genomgångna fortbildnings- eller omskolningskurser m. m. Även tekniker, som tidigare varit verksam hos lantbruksingenjör, bör efter erforderlig kompletterande utbildning kunna komma i fråga som distriktsassistent. I områden, där skogsfrågorna är av särskilt stor betydelse och omfattning, bör det i en del fall vara lämpligt att skogsmästare utses till befattningen.

Även vid lantbruksnämnd, där distriktsindelning icke skall införas, kommer behov att föreligga av att avlasta direktören och hans närmaste medhjälpare handläggning av en del enklare eller mera rutinmässiga arbetsuppgifter av de slag, som enligt vad nyss sagts avses för assistent åt distriktsföreståndare. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen antalet behövliga tjänster av denna typ till 45, varav en del extra ordinarie. Antalet bör dock icke fastslås vid viss siffra utan bör kunna varieras något såväl uppåt som nedåt. Detta beror bl. a. på att det även måste sörjas för rekrytering av högskoleutbildad personal. För detta ändamål har, såsom av det följande framgår, beräknats normalt vara behövt 23 tjänster i reglerad befordringsgång. Därest detta antal tillfälligtvis skulle behöva överskridas bör extra ordinarie assistenttjänst kunna tagas i anspråk för ändamålet. Därest — å andra sidan — nämnda rekryteringsbehov skulle vid något tillfälle vara mindre än det angivna, bör antalet extra ordinarie assistenter tillfälligtvis kunna ökas i motsvarande grad.

Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som kommer att åvila distriktsassistent, den jämförelsevis höga graden av självständighet, varmed han avses biträda vid ärendenas handläggning, samt hans ställning inom organisationen föreslår styrelsen att tjänsten placeras i lönegrad A 17.

Beträffande det erforderliga antalet skogligt utbildade assistenter vill styrelsen framhålla, att den nuvarande uppsättningen endast fyller de i nuvarande läge mest trängande behoven. Redan med hänsyn till den intensifiering av omarronderingsverksamheten på det skogliga området och till

den ökade rådgivningsverksamhet, som skall äga rum beträffande överföring av sämre jordbruksmark till skogsmark m. m., föreligger behov av förstärkning av skogsmästarpersonalen. Härtill kommer att det biträde, som skall lämnas lantmäteriet i fråga om skogsvärderingar m. m., torde komma att kräva ett antal befattningshavare med skoglig utbildning. Styrelsen har för avsikt att under loppet av innevarande budgetår i samråd med lantmäteristyrelsen söka bedöma, i vilken omfattning skogligt utbildad personal kan behöva ställas till lantmäteriets förfogande samt att i nästkommande års anslagsäskanden framlägga härav föranlett förslag. Styrelsen har emellertid preliminärt ansett sig böra räkna med ett behov under nästa budgetår av minst 25 skogligt utbildade assistenter.

Skogsmästarna måste företrädesvis placeras vid lantbruksnämnder i landets skogrika områden och där stora arbetsuppgifter möter i fråga om skoglig arrondering. Vid några sådana nämnder kommer dock endast en skogsmästare att kunna placeras. Styrelsen vill understryka det stora ansvar, som kommer att åvila dessa befattningshavare såsom experter åt lantbruksnämnden i skogliga frågor. Arbetsuppgifterna är även i övrigt sådana att tjänsterna endast torde kunna besättas med dugande krafter. Då det därjämte är av största betydelse att befattningshavarna har erfarenhet av de speciella frågor, som möter inom lantbruksnämnden, är det angeläget att de skall kunna behållas i lantbruksnämndernas tjänst under längre tid. Starka skäl talar därför enligt styrelsens mening för att ett visst antal, förslagsvis åtta, av de för skogsmästare avsedda assistenttjänsterna placeras i lönegrad Ae 19, d. v. s. den lönegrad, som nu är slutlönegrad i befordringsgång för rekryteringspersonal med högskoleutbildning. Samma lönegrad tillämpas redan för förste assistent åt lantbruksingenjör.

Vad härefter beträffar organisationen av arbetet med den inre rationaliseringen anför styrelsen i huvudsak följande.

Arbetsuppgifterna avseende den inre rationaliseringen gäller tekniska utredningar, investeringskalkyler, projektering, kostnadsberäkning m. m. samt rådgivnings- och upplysningsverksamhet avseende bl. a. täckdikning, dikning, vägbyggnad och andra till inre rationalisering hänförliga åtgärder utom husbyggnad. Arbetsuppgifternas sammansättning varierar i hög grad de olika nämnderna emellan. I vissa delar av landet har dikning och annan torrläggning liksom syneförrättningar för dylika åtgärder en betydande omfattning, i andra delar återigen är behovet av dylika åtgärder mera begränsat. Dessa olikheter i arbetsuppgifternas omfattning och art måste givetvis inverka på sammansättningen av den för arbetet erforderliga personalen, liksom på utformningen av arbetets organisation och ledning. I vissa län har ärendena en sådan omfattning att särskild avdelning måste finnas inrättad för skötseln av dem. I län där lantbruksingenjör finnes bör sådan avdelning förestås av honom. Detta gäller främst sådana län, oftast de utpräglade jordbrukslän, där komplicerade frågor beträffande hushållning med grundvatten, vattenreglering m. m. gör att behovet av syneförrättningar enligt vattenlagen är störst. I andra län åter, där exempelvis täckdikningen är huvuduppgiften på den inre rationaliseringens område, torde ledningen

böra anförtros åt särskild lantbrukskonsulent, speciellt utbildad på det hydrotekniska området. Är uppgifterna av mera obetydlig omfattning och inrättande av särskild avdelning därför icke kan anses påkallat, kan ledningen lämpligen överlämnas till en jämväl för andra arbetsuppgifter avsedd lantbrukskonsulent eller till en assistent med god erfarenhet av och i övrigt tillräckliga kvalifikationer för en sådan uppgift. Syneförrättningar enligt vattenlagen av enklare beskaffenhet inom län, där lantbruksingenjör icke finnes stationerad, bör utföras av en vid vederbörande lantbruksnämnd placerad agronom eller assistent. Lantbrukskonsulent eller assistent, som i sådant län avses som ledare för uppgifter sammanhängande med den inre rationaliseringen, bör därför vara behörig att handlägga dylika syneförrättningar.

Enligt nuvarande ordning utgöres den tekniska biträdespersonalen vid en lantbruksingenjörsavdelning uteslutande av tjänstemän med teknisk utbildning, kompletterad i de flesta fall med viss lantbruksutbildning. Vid en avdelning för inre rationalisering består den däremot med något undantag endast av lantbruksutbildade tjänstemän. Denna ordning har styrelsen sedan länge ansett vara irrationell. Enligt det förslag, som nu framlägges, avses den för fältarbete på förevarande område erforderliga personalen skola utgöras av dels tekniskt utbildade och dels lantbruksutbildade assistenter. I enlighet med den huvudprincip styrelsen följt vid fördelningen av arbetsuppgifter mellan de olika befattningshavarkategorierna inom organisationen bör dessa assistenter å ena sidan kunna tilldelas mera ansvarsfulla arbetsuppgifter än som nu fullgöres av tekniker och lantbruksinstruktörer. Å andra sidan bör de i görligaste mån avlastas sådant arbete, som med fördel kan utföras av kontorspersonal, särskilt kartbiträden. Arbetsuppgifterna kommer att i stort sett bli likvärdiga för tekniker och lantbruksutbildade. För den tekniska biträdespersonalen har nyligen genomförts en befordringsgång, Af 10 (ett år) — Ae 12 (ett år) — Ae 13 (två år) — Ae 15. Styrelsen föreslår att denna befordringsgång i princip skall tillämpas jämväl å de lantbruksutbildade assistenterna. Styrelsen vill emellertid här framhålla nödvändigheten av en noggrann prövning av vederbörandes lämplighet i varje särskilt fall innan inplacering i befordringsgången sker.

Beträffande arbetsuppgifter för ifrågavarande assistenter må, utöver vad ovan anförts, framhållas följande. Vad till en början beträffar fältarbetet bör det åvila sådan assistent att självständigt utföra kartläggning, avvägning, jordundersökning och andra dylika arbeten, erforderliga för planering av åtgärder till inre rationalisering. Han bör ock i mån av tid tillhandagå med arbetsledning. Verkställande av kontroller och besiktning bör kunna uppdragas åt honom att utföra självständigt och under eget ansvar. Han bör givetvis dessutom deltaga i rådgivnings- och upplysningsverksamheten i mån av förmåga och i den utsträckning vederbörande förman bestämmer. Han bör även kunna biträda med upprättande av enklare investeringskalkyler. Styrelsen räknar med att assistent regelmässigt skall ha vunnit erforderliga erfarenheter och bibringats erforderlig vidareutbildning för handhavande av dessa arbetsuppgifter under angivet ansvar senast då han kan vinna befordran till slutlönegraden inom befordringsgången. Framhållas må att

här delvis är fråga om arbetsuppgifter som enligt gällande instruktion åvilar lantbrukskonsulent (jfr instruktionen 1956:553, § 27 andra attsatsen, se även § 40 under d).

Vad härefter angår kontorsarbetet torde det böra ankomma på dessa assistenter att utarbета planer till täckdikning och andra enklare företag av hydroteknisk natur inom jordbruket. De bör vidare kunna utföra vissa andra härmed sammanhängande arbeten, såsom dimensionering, konstruktion, mera kvalificerade kostnadsberäkningar och kostnadsfördelningar m. m. För att medhinna dessa arbetsuppgifter är det uppenbarligen nödvändigt att de om möjligt helt avlastas från rit- och rutinarbete.

Styrelsen ingår härefter på behovet av byggnadsteknisk arbetskraft inom lantbruksorganisationen och anför därvid i huvudsak följande.

I sin verksamhet på såväl den yttre som den inre rationaliseringens område behöver lantbruksnämnd sakkunnigt biträde för handläggning av byggnadsfrågor. För att täcka detta behov har hittills som regel en byggnadskonsulent ingått i lantbruksnämndens personal. Vid lantbruksnämnderna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har därjämte funnits en byggnadskontrollant, vilken bl. a. biträtt med handläggning av byggnadsfrågor rörande fjäll- och lapplägenheter.

Såsom styrelsen tidigare anförat kommer effektuerandet av de beslut rörande rationaliseringsverksamhetens framtida utformning och inriktning, som fattats vid årets riksdag, att medföra ökade uppgifter ej minst för byggnadskonsulenterna. Såsom styrelsen vidare framhållit bestod byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter huvudsakligen i handläggning av låne- och bidragsärenden och därmed förenad rådgivning. Projektering skulle icke ingå i deras åligganden utan tänktes skola utföras av enskilda projektörer, i främsta rummet LBF. Utvecklingen har dock lett till att byggnadskonsulenterna projekterar upp till fyra femtedelar av alla företag avseende ekonomi-byggnader, vartill lantbruksnämnderna beviljar statligt stöd. Anledningen härtill är att LBF:s verksamhet på området kraftigt minskat eller — vad beträffar mindre företag — helt upphört. Den projektering, som utföres av byggnadskonsulenterna omfattar endast s. k. grundprojektering, vari ingår — förutom rådgivning och uppmätning på platsen — upprättande av skisser och kostnadskalkyl samt de rithandlingar, som behövs för ärendets behandling inom nämnden. I de fall då sökanden önskar mera omfattande bygghandlingar, hänvisas han normalt till att anlita enskild projektör. En grundprojektering av denna omfattning har emellertid visat sig som regel vara tillräcklig i fråga om mindre om- och tillbyggnadsföretag; i synnerhet gäller detta om den kunnat kompletteras med standardhandlingar och rådgivning på platsen under pågående byggnadsarbete. Det bör här framhållas, att byggnadskonsulenterna icke överallt kunnat ägna sig åt projektering i den utsträckning som varit motiverad av efterfrågan. Så har i synnerhet varit fallet i län där byggnadskonsulenten i större utsträckning än normalt anlitats som medarbetare i hushållningssällskapets upplysningsarbete i form av kurser, föredrag m. m., ävensom såsom lärare vid lantmannaskolor.

Besluten vid årets riksdag innebär att byggnadskonsulenternas verksamhet mer än hittills måste inriktas på upplysning och rådgivning. Ett vidgat samarbete mellan lantbruksnämnd och hushållningssällskap utgör en förutsättning härför. Det kommer även att medföra en ökad medverkan från

byggnadskonsulenternas sida i projekteringsarbetet. Härtill kommer att projekteringsverksamheten komma att omfatta ekonomibyggnader jämväl å s.k. tvåfamiljsjordbruk. Rådgivning och projektering skall också — liksom beträffande inre rationaliseringsåtgärder i övrigt — ske oberoende av om för företaget statligt stöd kan påräknas eller ej. Skall dessa vidgade uppgifter kunna fullgöras inom ramen för nuvarande personaluppsättning, har styrelsen funnit nödvändigt att en viss omorganisation av byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter genomföres.

Härvid måste i första hand tillses att alla lantbruksnämnder får tillgång till byggnadsteknisk expertis i erforderlig omfattning för sådana arbetsuppgifter, vilka från början avsågs för byggnadskonsulenterna. Häri ingår då även samarbetet med hushållningssällskapet som en viktig uppgift. Styrelsen räknar med att dessa uppgifter skall kunna fullgöras av sammanlagt 20 konsulenter, av vilka några alltså måste avses för mer än ett lantbruksnämndsområde. Dessa konsulenter bör även kunna medhinna enklare projekteringsarbeten. För projektering av nybyggnader och mera omfattande ombyggnader räcker deras arbetskraft däremot icke till. För sådan projektering torde vara lämpligt och nödvändigt att avse särskilda befattningshavare. Varje sådan befattningshavare bör kunna betjäna ett distrikt bestående av flera lantbruksnämndsområden och bör inom distriktet placeras vid den lantbruksnämnd lantbruksstyrelsen bestämmer. Antalet sådana befattningshavare beräknas behöva utgöra tre eller på något längre sikt möjligen fyra. De bör alltjämt benämnas byggnadskonsulenter men torde med hänsyn till arbetsuppgifternas art, deras ställning och ansvar inom organisationen böra vara placerade i en något högre lönegrad än övriga byggnadskonsulenter. De föreslås skola placeras i lönegrad Ae 23.

De återstående byggnadskonsulenterna avses enligt det förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen, som lantbruksstyrelsen framlagt under styrelsens avlöningsanslag, skola så småningom överföras till ett inom styrelsen inrättat byggnadskontor, där deras huvudsakliga arbetsuppgift skall vara att biträda med sådant standardiseringsarbete, vilket ansetts vara en förutsättning för ordnandet av projekteringsverksamheten på sätt som nyss föreslagits.

Behovet av särskilda byggnadskontrollanttjänster i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län torde efter hand upphöra i samma mån som dessa lantbruksnämnders befattning med byggnadsverksamheten å fjäll- och lapplägenheterna avtager. I stället för dessa tjänster bör efter hand inrättas assistenttjänster avsedda för biträde åt de byggnadskonsulenter, som skall handha den mera komplicerade projekteringsverksamheten. Enär det behöfliga antalet sådana tjänster f. n. kan beräknas till fyra, torde dock en sådan tjänst böra inrättas redan från början. Tjänsten bör avlönas på samma sätt som i det följande föreslås för assistenter i reglerad befordringsgång.

Beträffande förslaget till ändrad indelning i lantbruksingenjörskontor i distrikt anför styrelsen i huvudsak följande.

Såsom styrelsen uttalat i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår (jfr prop 1959: 148, s. 196) torde det vara påkallat, att det i varje län skall finnas en lantbruksingenjör att tillgå för verkställande av syneförrättningar, som kräver full behörighet. Det torde vidare vara önskvärt att särskilt lantbruksnämnderna men även andra länsmyndigheter har tillgång till en rådgivare på hithörande tekniska områden, icke minst med tanke på frågeställningarna om vattenförorening på landsbygden. Å andra sidan är det numera icke möjligt att tillhandahålla en särskild lantbruksingenjör för varje län, eftersom arbetsvolymen på en del håll är för liten. Det har på grund härav sedan lång tid tillbaka visat sig icke vara möjligt eller lämpligt att upprätthålla den indelning i lantbruksingenjörskomplex, som fastställdes i samband med lantbruksnämndernas inrättande. Detta förhållande har lantbruksstyrelsen bringat till Kungl. Maj:ts kännedom bl. a. i skrivelse den 20 oktober 1955 angående förslag till vissa ändringar i 1948 års instruktion för lantbruksnämnderna.

De betydande förändringar och förskjutningar, som ägt rum på den inre rationaliseringens och ej minst på torrläggningens område, har bl. a. medfört en så kraftig minskning inom vissa lantbruksnämndsområden av arbetsuppgifter, som fordrar lantbruksingenjörskompetens, att full sysselsättning inom dessa områden ej numera kan beredas en lantbruksingenjör. Det har på grund av denna utveckling sedan lång tid tillbaka visat sig icke vara möjligt eller lämpligt att upprätthålla den indelning i lantbruksingenjörskomplex, som fastställdes i samband med lantbruksnämndernas inrättande. Inom andra lantbruksnämndsområden, särskilt de mera jordbruksbetonade, förekommer å andra sidan syneförrättningar enligt vattenlagen och andra göromål rörande torrläggning av mera kvalificerad art i betydande omfattning. Vid den ändring av indelningen i lantbruksingenjörskomplex, som nu — framtvingad av utvecklingen — måste göras, är det därför enligt styrelsens mening angeläget att i främsta rummet de mera jordbruksbetonade områdena tillföres lantbruksingenjörer. Samtidigt måste tillses att distrikten blir av sådan omfattning att de kan ge full sysselsättning åt en befattningshavare med den kompetens och de kvalifikationer, som företrädes av lantbruksingenjörerna. Styrelsen räknar med att distriktens antal bör kunna nedbringas till elva, varav tio inom södra och mellersta Sverige. I det elfte bör lantbruksingenjören vara placerad vid lantbruksnämnden i Västerbottens län med huvudsaklig uppgift att verkställa förrättningar inom övre Norrland. Distriktsindelningen bör ej vara fastlåst utan bör kunna smidigt anpassas efter växlande förhållanden. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att bestämma distriktens omfattning ävensom den ort inom varje distrikt, varrest lantbruksingenjören skall vara stationerad.

En förutsättning för en så beskuren distriktsindelning som den nu föreslagna är att verkställande av syneförrättningar rörande företag av enklare beskaffenhet skall överlämnas åt befattningshavare med begränsad behörighet. Detta medför att det även å lantbruksingenjörsavdelning måste finnas tillgång till personal med sådan behörighet. I de mest jordbruksbetonade länen måste lantbruksingenjörsavdelning därjämte tillföras agronomiskt utbildad arbetskraft för skötseln av de med den inre rationaliseringen i övrigt sammanhängande uppgifterna. Inom vissa distrikt beräknas omfattningen av förrättningsverksamheten bli av sådan storleksordning att biträdande extra ordinarie lantbruksingenjör bör placeras där. För rekrytering av lantbruksingenjörskåren torde det vara nödvändigt att ett mindre antal sådana tjänster finnes.

Beträffande arbetsuppgifter m. m. för den för fältarbete avsedda biträdespersonalen på lantbruksingenjörsavdelning bör gälla i stort sett samma som för motsvarande personal å avdelning för inre rationalisering. Enligt lantbruksstyrelsens erfarenhet bör den fältarbetande biträdespersonalen, till den del den huvudsakligen avses för uppgifter sammanhängande med lantbruksingenjörens förrättningsverksamhet, vara placerad å lantbruksingenjörsavdelningen och sålunda icke fördelas på de olika lantbruksnämndsområden, som ingår i distriktet. En sådan koncentration av personalen har funnits kunna i avsevärd grad underlätta arbetsledning m. m.

Den enligt styrelsens förslag som regel väsentligt utökade omfattningen av lantbruksingenjörskavdelningen, de vidgade arbetsuppgifterna för lantbruksingenjörerna ävensom utrensningen av enklare göromål från deras verksamhet och koncentrationen av uppgifterna på de mera komplicerade förrättningarna motiverar enligt styrelsens mening i och för sig en icke ringa förbättring av lantbruksingenjörernas anställnings- och avlöningsvillkor. Styrelsen vill förorda att de lantbruksingenjörer, som skall vara föreståndare för distrikt enligt den föreslagna distriktsindelningen, alla placeras i lönegrad Bo 1. Härför talar även de betydande svårigheter som föreligger att i lantbruksorganisationens tjänst behålla skickliga lantbruksingenjörer. Sedan länge har lantbruksingenjörskåren utgjort rekryteringsbas för de agrikulturtekniska vattenrättsingenjörstjänsterna vid vattendomstolarna. Under det sista året har särskilt distriktsingenjörorganisationen utövat stor dragningskraft på lantbruksingenjörerna, sannolikt beroende på de goda framtidsutsikter denna organisation väntas komma att bjuda hydrotekniskt utbildade tjänstemän. Den kraftiga avgången under senare år från lantbruksingenjörskåren inger styrelsen allvarliga bekymmer för framtiden. Om det överhuvudtaget skall bli möjligt att rekrytera och behålla det erforderliga antalet skickliga lantbruksingenjörer torde den av styrelsen ovan föreslagna löneflyttningen vara ofrånkomlig.

Vad härefter särskilt angår behovet av högskoleutbildad personal anför lantbruksstyrelsen, att det — utöver lantbruksdirektörer, lantbrukskonsulenter såsom föreståndare för distrikt samt lantbruksingenjörer såsom distrikts- och avdelningsföreståndare — enligt styrelsens beräkningar erfordras 49 befattningshavare med högskoleutbildning för handläggning av speciella arbetsuppgifter eller såsom biträdande konsulenter eller ingenjörer. Häri ingår dels i det föregående berörda behovet av lantbrukskonsulenter i lägre lönegrad för tjänstgöring som föreståndare för vissa mindre omfattande distrikt eller som ledare för verksamheten med den inre rationaliseringen vid lantbruksnämnder, där lantbruksingenjörsavdelning icke finnes inrättad, samt av personal med lantbruksingenjörutbildning för biträdande uppgifter vid vissa lantbruksingenjörsavdelningar. Härutöver beräknas vissa lantbruksdirektörer behöva biträde av tjänstemän med agronom- eller lantmätarutbildning. Av de 49 tjänsterna har styrelsen ansett att 23 bör vara placerade i befodringsgång för fyllande av rekryteringsbehovet. För att an-

talet tjänster avsedda för å ena sidan agronomer och lantmätare, å andra sidan lantbruksingenjörer icke onödigtvis skall låsas fast har styrelsen ansett önskvärt att det behövliga antalet tjänster i viss utsträckning skall beräknas gemensamt för bägge kategorierna. Detta medför den fördelen att, om exempelvis rekryteringsbehovet till lantbruksingenjörstjänst tillfälligtvis skulle vara större än normalt, detta ökade behov kan fyllas genom att tjänster, vilka eljest skulle varit avsedda för agronomer eller lantmätare, tages i anspråk för ändamålet och vice versa.

Den första befordringstjänsten för såväl agronomer och lantmätare som lantbruksingenjörer bör enligt styrelsen vara placerad i lönegrad Ae 23. Styrelsen har därvid bl. a. utgått från att befordringsgången för högskoleutbildad personal förr eller senare måste för här ifrågavarande befattningshavares del reformeras bl. a. så att slutsteget inom befordringsgången når fram till lönegrad Ae 21. Även andra sakliga skäl talar emellertid enligt styrelsen för den föreslagna lönelöftningen. Hela organisationsförslaget innebär en rationalisering av verksamheten bl. a. på det sätt att högskoleutbildad personal skall avses endast för de mera kvalificerade uppgifterna.

Behovet av fältarbetande personal vid lantbruksnämnderna vid fullt genomförd omorganisation enligt föreliggande förslag framgår av en av lantbruksstyrelsen i anslagsskrivelsen redovisad sammanställning, vilken återges å s. 37. Enligt vad sammanställningen utvisar skulle det av styrelsen framlagda organisationsförslaget innebära, att den vid lantbruksnämnderna med fältarbete sysselsatta personalen nedbringas från 384 befattningshavare den 1 juli 1959 till 334 vid fullt genomförd omorganisation. Vidare minskas den högskoleutbildade personalen med sammanlagt 30 befattningshavare. Övrig här avsedd personal minskas med sammanlagt 22 befattningshavare. Proportionellt sett är minskningen avsevärt mycket större för den förra gruppen än för den senare med hänsyn till att den förra f. n. endast omfattar 149 befattningshavare av sammanlagt 384. Förslaget medför ytterligare att den med arbetsuppgifter på den inre rationaliseringens område helt eller huvudsakligen sysselsatta personalen, vilken f. n. kan beräknas uppgå till ett antal av omkring 240, skall nedbringas till 148 (lantbruksdirektörer och byggnadskonsulenter ej medräknade). För arbetsuppgifter på den yttre rationaliseringens område medför omorganisationen en förstärkning med drygt 40 befattningshavare. Den f. n. med arbetsuppgifter på detta område sysselsatta personalen uppgår till ca 120.

I sin helhet beräknas omorganisationen ej vara genomförd förrän tidigast inom en femårsperiod. I fråga om särskilda avsnitt kan dock ännu längre tid komma att behövas.

För budgetåret 1959/60 beräknar styrelsen avlöningskostnaderna för nu ifrågavarande personalgrupper uppgå till ca 6 896 000 kr. Motsvarande kostnader vid fullt genomförd omorganisation har beräknats till omkring 6 261 000 kr., eller ca 635 000 kr. lägre än de nuvarande avlöningskostna-

Den för fältarbete avsedda personaluppsättningen vid lantbruksnämnderna

Avlöningskostnaderna har beräknats enligt ortsgrupp 3, löneklass 3, inom vederbörande lönegrad. Beträffande personal i reglerad befordringgång har dock beräkningen gjorts enligt första löneklassen inom vederbörande slutlönegrad.

I

II

III

Den 1 juli 1959			Enligt styrelsens principförslag				Under budgetåret 1960/61				
Antal	Benämning	Lönegrad	Avlön.-kostnad	Antal	Benämning	Lönegrad	Avlön.-kostnad	Antal	Benämning	Lönegrad	Avlön.-kostnad
26	lantbruksdirektörer	Bo 1	816 192	26	lantbruksdirektörer ..	Bo 1	816 192	26	lantbruksdirektörer	Bo 1	816 192
22	lantbruksingenjörer	Ao 25	569 976	11	lantbruksingenjörer ..	Bo 1	345 312	11	lantbruksingenjörer	Bo 1	345 312
8	bitr. lantbruksdirektörer	Ao 24	195 840	33	lantbrukskonsulenter	Ao 24	807 840	23	lantbrukskonsulenter ..	Ao 24	563 040
37	lantbrukskonsulenter ..	Ao 23	856 032	22	lantbrukskonsulenter	Ae 23	508 992	22	lantbrukskonsulenter ..	Ao 23	508 992
22	lantbrukskonsulenter (2 hålles ohesatta för konsulenter på övergångsstat)			4	lantbrukskonsulenter el. lantbruksingenjörer			12	lantbrukskonsulenter (2 hålles obesatta f. konsulenter på övergångsstat) ..		
		Ae 21	413 520	3	byggnadskonsulenter	Ae 23	92 544	4	lantbrukskonsulenter el. lantbruksingenjörer ..	Ae 23	231 360
4	lantbruksingenjörer	Ae 21	82 704	20	byggnadskonsulenter	Ae 21	413 520	5	lantbrukskonsulenter ..	Ae 21	103 380
25	byggnadskonsulenter ..	Ae 21	516 900	21	assistenter (tekniker) ..	Ao 19	387 576	1	byggnadskonsulent	Ae 23	23 136
31	förste assistenter	Ao 19	572 136	8	assistenter (skogsmästare)			23	byggnadskonsulenter ..	Ae 21	475 548
28	lantbruksassistenter (3 skogsmästare)	regl. bef. gång Af 15	461 664	23	lantbruksingenjörer el. lantbrukskonsulenter	regl. bef. gång Af 15	379 224	21	assistenter (tekniker) ..	Ao 19	387 576
2	lantbruksingenjörer	—Ae 19	32 976			—Ae 19		8	assistenter (skogsmästare)	Ae 19	147 648
20	assistenter	Ao 15	294 480	23	distriktsassistenter ..	Ao 17	379 224	24	lantbruksingenjörer el. lantbrukskonsulenter ..	regl. bef. gång Af 15	395 712
17	e. o. assistenter (skogsmästare)	regl. bef. gång Af 12	223 380	22	distriktsassistenter ..	Ae 17	362 736	23	assistenter	Ao 17	379 224
47	e. o. assistenter och tekniker	—Ae 15		17	assistenter (skogsmästare)	regl. bef. gång Af 12	223 380	7	assistenter	Ae 17	115 416
		regl. bef. gång Af 10	617 580			—Ae 15		20	assistenter	Ao 15	294 480
30	förste lantbruksinstruktörer	Ao 13	394 200	101	assistenter	regl. bef. gång Af 10	1 327 140	17	assistenter (skogsmästare)	regl. bef. gång Af 12	223 380
5	lantbruksinstruktörer ..	Ao 12	62 100	334		—Ae 15	6 260 736	52	assistenter	regl. bef. gång Af 10	683 280
57	lantbruksinstruktörer (1 hålles obesatt för instruktör på övergångsstat)				Minskning i förhållande till kol. I		635 496	7	förste lantbruksinstr. ..	Ao 13	91 980
3	byggnadskontrollanter ..	Ae 12	695 520					37	lantbruksinstr. (1 hålles obesatt för instruktör på övergångsstat)	Ae 12	447 120
	Tjänstemän på övergångsstat	Ae 12	37 260					3	byggnadskontrollanter ..	Ae 12	37 260
2	lantbrukskonsulenter ..	Ao 21	41 352						Tjänstemän på överg.-stat		
1	lantbruksinstruktör	Ao 12	12 420					8	lantbruksingenjörer	Ao 25	207 264
			6 896 232					1	lantbruksingenjör	Ao 25	—
								2	lantbrukskonsulenter ..	Ao 21	41 352
								8	förste assistenter	Ao 19	147 648
								5	lantbruksinstruktörer ..	Ao 12	—
								1	lantbruksinstruktör	Ao 12	12 420
											6 771 264
									Minskning i förhållande till kol. I		124 968
	Antalet tjänster, för vilka lön beräknats, uppgår till 334								Antalet tjänster, för vilka lön beräknats, uppgår till 362		

Kungl. Maj:ts proposition nr 96 år 1960

derna. Vid bedömning av detta resultat bör hänsyn tagas till att de inledningsvis omnämnda indragningarna av personal vid lantbruksnämnderna fr. o. m. innevarande budgetår redan medfört en minskad belastning å avlöningsanslaget med ca 373 000 kr. På grund av övergångssvårigheter även som med skälig hänsyn till nuvarande befattningshavares berättigade intressen av trygghet i anställningen kan den angivna kostnadsbesparingen dock icke i sin helhet uttagas från början. För den personaluppsättning styrelsen finner nödvändigt att under alla förhållanden räkna med för nästa budgetår uppgår avlöningskostnaderna till ca 6 771 000 kr. Detta betyder att av nämnda besparing å 635 000 kr. endast ca 125 000 kr. kan uttagas under det första budgetåret.

Beträffande de särskilda befattningshavarkategorierna torde i detta sammanhang böra framhållas följande.

Av de f. n. vid lantbruksnämnderna placerade 22 lantbruksingenjörstjänsterna (hela antalet lantbruksingenjörstjänster utgör 23, men för en av dessa är medel beräknade å styrelsens stat) bör två indragas fr. o. m. budgetåret 1960/61. Innehavarna av dessa tjänster avgår under innevarande budgetår. Av de återstående bör nio föras på övergångsstat. Medel för avlöning torde dock endast behöva beräknas för åtta sådana tjänster, enär minst en lantbruksingenjör torde övergå till annan verksamhet.

Av de i principförslaget ingående 33 tjänsterna såsom lantbrukskonsulent i Ao 24 bör endast 23 inrättas under nästa budgetår; större antal beräknas till en början icke kunna besättas med befattningshavare i besittning av erforderliga kvalifikationer. I samband härmed bör åtta tjänster som biträdande lantbruksdirektör i Ao 24 och 15 tjänster som lantbrukskonsulent i Ao 23 indragas. Av de nuvarande 37 lantbrukskonsulenttjänsterna i Ao 23 kommer följaktligen 22 att tills vidare kvarstå oförändrade i personalförteckningen.

Av de å personalförteckningen upptagna 24 lantbrukskonsulenttjänsterna i Ae 21 bör 15 uppflyttas till Ae 23, fem bör tills vidare kvarstå oförändrade i Ae 21 och fyra, vilka beräknas bli lediga under innevarande budgetår, indragas. Av de 15 till Ae 23 uppflyttade tjänsterna är tre avsedda för befattningshavare med tjänstgöring i lantbruksstyrelsen. För två av dessa har medel tidigare överflyttats till styrelsens anslag; så bör nu ske även med den tredje. För ytterligare två tjänster i Ae 23, vilka icke bör tillsättas, så länge två f. n. å övergångsstat uppförda lantbrukskonsulenttjänster i Ao 21 är besatta, behöver medel tills vidare icke beräknas. Den vid lantbruksnämndernas personalförteckning fogade bestämmelsen att en tjänst som lantbrukskonsulent i Ae 21 ej må tillsättas så länge den i personalförteckningen för styrelsen upptagna tjänsten som byråassistent i Ao 21 å övergångsstat är besatt, torde böra utgå.

Å personalförteckningen bör vidare upplagas fyra tjänster som lantbruksingenjör eller lantbrukskonsulent i Ae 23. Detta sker genom utbyte mot fyra tjänster som lantbruksingenjör i Ae 21.

Antalet tjänster för rekrytering av lantbruksingenjörer och lantbrukskonsulenter bör tills vidare utgöra 24. Det nuvarande antalet tjänster beräknas sålunda f. n. icke kunna minskas med mer än sex. Tre av de bortfallande tjänsterna omvandlas till assistenttjänster i Ae 19 (jfr nedan), de övriga indrages. Även på rekryteringsstadiet bör tjänstetiteln lantbruksingenjör resp. lantbrukskonsulent användas.

En byggnadskonsulenttjänst i Ae 21 uppflyttas till Ae 23. Övriga till inrättande föreslagna byggnadskonsulenttjänster i sistnämnda lönegrad torde icke kunna besättas med tillräckligt kompetenta befattningshavare under första året efter omorganisationens ikraftträdande. Antalet byggnadskonsulenttjänster i Ae 21 minskas härigenom till 25. För en av dessa är medel redan beräknade på lantbruksstyrelsens avlöningsanslag. Nu bör medel överföras till styrelsens stat för avlönande av ytterligare en byggnadskonsulent, som skall tjänstgöra i styrelsen.

Av de nuvarande 31 tjänsterna som förste assistent i Ao 19 indrages två tjänster till följd av befattningshavarnas avgång med pension. Åtta av tjänsterna föres på övergångsstat. De återstående omvandlas till assistenttjänster i Ao 19.

Åtta tjänster som assistent i Ae 19 avsedda för skogligt utbildad personal inrättas, därav fem genom nybildning och tre genom utbyte mot de tre tjänster som lantbruksassistent i Af 15—Ae 19, vilka f. n. innehaves av skogsmästare (jfr ovan).

Av de sammanlagt 45 tjänsterna såsom assistent i lönegrad A 17 (de s. k. distriktsassistenttjänsterna) räknar styrelsen endast med att 23 ordinarie och sju extra ordinarie skall kunna inrättas från början. De förstnämnda bör inrättas i utbyte mot ett motsvarande antal tjänster som förste lantbruksinstruktör i Ao 13, de senare i utbyte mot sju assistentbefattningar i Ae 15.

Antalet tjänster i den för tekniskt eller lantbruksutbildad personal gemensamt föreslagna befordringsgången torde på grund av rekryteringssvårigheter till en början böra begränsas till sammanlagt 52. Detta bör ske genom utbyte mot 32 tjänster som assistent i Ae 15 eller tekniker i Af 10—Ae 13 och 20 tjänster som lantbruksinstruktör i Ae 12. Åtta tjänster som tekniker i Af 10—Ae 13, vilka beräknas vara lediga vid ingången av nästa budgetår, samt fem tjänster som lantbruksinstruktör i Ao 12 torde böra indragas. Sistnämnda tjänster föres dock på övergångsstat med föreskrift om att så länge tjänsterna uppehålls motsvarande antal tjänster som assistent i Af 10—Ae 15 skall vara obesatta. På personalförteckningen måste vidare allttjämt finnas uppförda sju tjänster som förste lantbruksinstruktör i Ao 13. Därjämte torde böra räknas med att 36 lantbruksinstruktörer i Ae 12 tills vidare måste kvarstanna i denna lönegrad. Antalet dylika tjänster bör dock upptagas till 37, av vilka en icke skall få tillsättas så länge en f. n. å övergångsstat uppförd lantbruksinstruktör kvarstår i tjänst. Även de tre byggnadskontrollanttjänsterna torde tills vidare böra bibehållas oförändrade i lönegrad Ae 12.

Heilt allmänt bör gälla att innehavare av ordinarie tjänst, som icke kan erhålla sådan tjänst enligt organisationsförslaget, placeras på övergångsstat.

Avslutningsvis framhåller styrelsen, att den framlagda personalplanen måste förutsättas bli föremål för fortlöpande omprövning och jämkning med hänsyn såväl till utvecklingen av arbetsuppgifterna som erfarenheterna rörande planens effektivitet under övergångstiden. I den mån personalbehovet skulle visa sig felbedömt och utökning av personalen utöver planen påkallad, bör en förstärkning i första hand ske genom utökning av de icke högskoleutbildade personalgrupperna. Styrelsen anför vidare att personalbehovet enligt planen beräknats med hänsyn i huvudsak endast till de arbetsuppgifter vid nämnderna, som sammanhänger med den yttre och inre rationaliseringen samt den sociala jordbruksegnahemsverksamheten. För arbetsuppgifter av mer eller mindre tillfällig natur har särskilda tjäns-

ter sålunda icke tagits i beräkning. Till sådana uppgifter räknar styrelsen i detta sammanhang även handläggningen av arealbidragen. I viss utsträckning beräknas det för nästa budgetår yrkade anslaget medge anställning av tillfällig arbetskraft för detta ändamål. Styrelsen har därför icke f. n. ansett påkallat att begära särskilda medel härför.

4. Remissyttranden i fråga om ändring av lantbruksnämndernas organisation

Över lantbruksstyrelsens förslag om ändring av lantbruksnämndernas organisation har yttrande avgivits av statens organisationsnämnd, statens sakrevision, i vars yttrande statskontoret instämt, lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt lantbruksdirektörernas förening.

Statens organisationsnämnd anför inledningsvis att de uppgifter som åligger lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna kräver enligt styrelsen intimt och omfattande samarbete med andra myndigheter såväl centralt som regionalt. Avgränsning av kompetensområden och fördelning av arbetsuppgifter mellan främst lantbruksstyrelsens, lantmäteristyrelsens och skogsstyrelsens förvaltningsområden synes enligt nämndens mening motivera en allsidigare prövning än den, som nu företagits inom lantbruksstyrelsen. Detta behöver dock ej utgöra något hinder för att en intern omorganisation inledes i avvaktan på en sådan mera omfattande översyn av den statliga administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område, som senast aktualiserats av 1958 års besparingsutredning och som tillstyrkts av organisationsnämnden i yttrande över utredningens betänkande den 15 september 1959.

I fråga om den inre rationaliseringsverksamheten uttalar nämnden i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen avser att organisera personalen för den inre rationaliseringsverksamheten på i huvudsak tre olika sätt beroende på arbetsuppgifternas omfattning och art i skilda län, nämligen såsom en lantbruksingenjörsavdelning, en avdelning för inre rationalisering eller att viss personal ställes under lantbruksdirektörens direkta ledning. Vidare föreslår lantbruksstyrelsen, att antalet lantbruksingenjörsdistrikt minskas till elva. Den strävan, som ligger bakom dessa förslag, att utan att ge avkall på önskemålet om en viss grad av specialisering anpassa organisationen efter föreliggande arbetsuppgifter, anser nämnden vara riktig. Kravet på snabb anpassning synes nämnden kunna motivera, att frågan om gränsdragning mellan lantbruksingenjörsdistriktet i enlighet med styrelsens förslag avgöres av lantbruksstyrelsen.

Vad den yttre rationaliseringsverksamheten beträffar motsätter sig icke nämnden, att en geografisk uppdelning av arbetsområdet tillämpas. Då här som regel torde bliva fråga om distriktsenheter på endast två eller tre befattningshavare, synes emellertid enligt nämndens uppfattning behovet av anpassning och utjämning mellan enheterna vara så betydande och dessutom icke sällan så kortsiktigt, att distriktsindelningen bör bestämmas av vederbörande lantbruksdirektör. Dock bör för varje lantbruksnämndsområde antalet distrikt vara maximerat av lantbruksstyrelsen.

Statens sakrevision uttalar att revisionens möjligheter att bedöma ändamålsenligheten av förslaget till omorganisation av lantbruksnämnderna är starkt begränsade. Det synes dock klart, att den av 1959 års riksdag fastställda målsättningen för jordbrukets rationalisering måste innebära ändrade arbetsuppgifter även för lantbruksnämnderna. Då förslaget torde taga hänsyn till förändringarna så långt dessa är möjliga att bedöma på förhand samt icke torde föregripa ett eventuellt genomförande av mera radikala organisationsändringar av det slag statsrevisorerna ifrågasatt, synes det sakrevisionen godtagbart i nu rådande läge. I likhet med vad som förordats i fråga om lantbruksstyrelsens rationaliseringsavdelning torde den nya organisationen för lantbruksnämnderna böra tillämpas försöksvis under några år och därefter omprövas.

Sakrevisionen vill betona vikten av att den av lantbruksstyrelsen utlovade utredningen rörande behovet av kameral personal vid nämnderna bedrivs så skyndsamt, att förslag kan läggas fram i lantbruksstyrelsens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1961/62. I samband med ifrågasvarande utredning synes den av 1958 års besparingsutredning väckta frågan om gemensam kameral organisation för lantbruksnämnderna, hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna böra övervägas närmare.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök tillstyrker lantbruksstyrelsens förslag om en väsentlig förstärkning av nämndernas personalresurser för den yttre rationaliseringen. Styrelsen erinrar om att den pågående utvecklingen mot ökade arbetskostnader och ökad mekanisering gör en omläggning av jordbrukets fastighetsbestånd och en ökning av fastigheternas storlek allt angelägnare. Dessa förhållanden i förening med den rådande åldersfördelningen inom jordbruksbefolkningen gör att man under de närmaste åren måste räkna med en starkt ökad yttre rationaliseringsverksamhet. En liknande utveckling kan väntas även inom skogsbruket där de ökade kraven på förbättrad skogsvård och ett mera mekaniserat skogsbruk ökar behovet av fastighetsregleringar. Inför den genomgripande strukturomvandlingen beträffande jordbrukets och skogsbrukets fastigheter, som sålunda kan beräknas komma att äga rum, är det synnerligen viktigt att lantbruksnämnderna står väl rustade och att de till sitt förfo-gande har en tillräckligt stor och för arbetsuppgifterna väl kvalificerad personal.

Styrelsen anmäler betänkligheter mot att lantbruksnämndernas personella möjligheter när det gäller att på olika sätt bistå jordbruket i den inre rationaliseringen avsevärt beskäres och anför därom följande.

Det är uppenbart att jordbrukets behov av nyinvesteringar i fasta anläggningar såsom byggnader, diken, ägovägar och betesanläggningar är utomordentligt stort. Den omständigheten att investeringsvolymen under det senaste decenniet starkt minskat så att exempelvis nybyggnadsverksamheten nu är mindre än hälften av vad den var för ett tio-tal år sedan får sålunda icke tydas som om investeringsvolymen tidigare varit onödigt stor, utan mera som ett utslag av att jordbrukets ekonomi f. n. icke tillåter ett fullgott vidmakthållande av dess fasta anläggningar. Om icke jordbruks-

näringsens fortbestånd skall äventyras på längre sikt måste utrymmet för investeringar ökas inom den närmaste framtiden. Det är då av största betydelse att jordbruket genom lantbruksnämnderna i tillräcklig omfattning beredes tillgång till fackkunnig personal för planering och vägledning i arbetet. För att investeringarna skall bli utförda så att de bäst tjänar sitt syftemål är det ävenledes av största vikt att denna personal är välutbildad och välkvalificerad. Följaktligen får högskolestyrelsen — som icke anser sig böra närmare ingå på frågan om lantbruksnämndernas inre organisation — framhålla angelägenheten av att nämnderna i största möjliga utsträckning kan bibehålla välutbildade tjänstemän för den inre rationaliseringen. Det förtjänar att framhållas i sammanhanget att om personalen för den inre rationaliseringen nu skulle delvis indragas kan en framtida förstärkning komma att kräva lång tid, emedan det här rör sig om personal med en i vissa hänseenden långt gående specialutbildning.

Lantbruksdirektörernas förening stöder i allt väsentligt lantbruksstyrelsens förslag till omorganisation av lantbruksnämnderna. Emellertid kan enligt föreningen starkt ifrågasättas, huruvida tidpunkten för genomförandet av en betydande omorganisation nu är lämplig. Ett antal utredningar arbetar f. n. med frågeställningar, som nära berör den statliga lantbruksorganisationens arbetsuppgifter. Inom de närmaste åren kan resultatet härav väntas föreligga. Starka skäl synes sålunda tala för ett uppskov med organisationsförslagets genomförande under något eller några år.

I fråga om lantbruksnämndernas organisation framhåller föreningen, att många skäl talar för uppbyggnaden av sådana arbetsenheter, som lantbruksstyrelsen föreslår. De kan anses utgöra en förutsättning för att en lokal fasthet och homogenitet i verksamheten skall ernås samtidigt som verksamheten tillföres arbetsinsatser av tekniska specialister såsom lantbruksingenjörer, byggnadskonsulenter och skogsassistenter. Förslaget ger också lantbruksdirektörerna en mera obunden ställning, som ger dessa befattningshavare möjlighet att i ökad utsträckning ägna sig åt samverkan med andra länsorgan, råd och upplysningsverksamhet samt planering och ledning av nämndens verksamhet. Dessa synpunkter har motiverat lantbruksdirektörernas principiellt positiva inställning till organisationsförslaget rörande lantbruksnämnderna.

Föreningen anser vidare att de 33 kvalificerade lantbrukskonsulenttjänsterna i lönegrad Ao 24, som föreslås bära inrättas, i stället bör placeras i Ao 25, bl. a. med hänsyn till kravet på en betydande initialverksamhet från dessa befattningshavares sida.

Lantbruksingenjörerna ges i organisationsförslaget, framhåller föreningen, en betydande ställning. Föreningen delar styrelsens uppfattning, att så bör vara. Utvecklingen på området och behovet av att väl hushålla med denna specialistgrupps arbetsinsatser motiverar också en distriktsindelning för denna kategori av befattningshavare, som i många fall spänner över flera län. Arten av deras arbetsuppgifter synes också motivera en lönegrads-
uppflyttning.

Minskningen av den för fältarbete avsedda personaluppsättningen vid lantbruksnämnderna med 50 befattningshavare förefaller föreningen mycket kraftig mot bakgrunden av att statsmakterna samtidigt eftersträvar en intensifiering på vissa väsentliga områden av lantbruksnämndernas verksamhet. En viss minskning av nämndpersonalen tack vare organisationsförslagets goda hushållning med specialister och på grund av en väntad ned-

gång i antalet inre rationaliseringsärenden är sannolikt möjlig. En fixering av nedskärningen i länsorganisationen redan på detta stadium anser för-
eningen dock ej realistisk; nedskärningen bör ske steg för steg och i den takt
förändringar av arbetsvolymen kan motivera detta.

5. Lantbruksstyrelsens anslagsäskanden

A. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att an-
slaget höjes med 150 200 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 byrådirektör Ae 24	+ 27 173
b) 1 förste byråagronom eller förste byråsekreterare Ae 23	+ 25 814
c) 1 förste byråinspektör Ae 23	+ 1 444
d) 1 lantbrukskonsulent Ae 23	+ 25 814
e) 3 byråagronomer Ae 21	+ 69 837
f) 1 byggnadskonsulent Ae 21	+ 23 279
g) 1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5	+ 9 190
h) arvodesavlönad utredningspersonal	+ 30 000
2. Personalminskningar	
a) 1 byråchef Bo 1	—
b) 1 byråingenjör Ao 19 på övergångsstat	— 20 999
c) 4 lantbruksassistenter Af 15—Ae 19	— 68 251
d) 1 ingenjör Ae 15	— 17 063
e) 1 tekniker Ae 12	— 14 627
f) 1 kanslibiträde Ae 7	— 13 197
g) 1 arvodesavlönad inspektris	— 3 000
3. Löneregleringar	
a) 1 chef för byggnadskontor i st. f. 1 byråchef Bo 1	—
b) 1 lantbruksingenjör Bo 1 i st. f. Ao 25	+ 3 625
c) 1 byrådirektör Ae 26 i st. f. 1 förste byråagronom Ae 23 ...	+ 4 318
d) 1 civilingenjör Ae 26 i st. f. 1 förste byråingenjör Ae 23	+ 4 318
e) 1 byrådirektör Ao 24 i st. f. 1 byrådirektör Ao 23 på övergångs- stat	+ 1 601
f) 1 byrådirektör Ae 24 i st. f. 1 förste byråsekreterare Ae 23 ...	+ 1 515
g) 1 byrådirektör Ae 24 i st. f. 1 förste byråagronom Ae 23	+ 1 515
h) 1 byrådirektör Ae 24 i st. f. 1 förste byråsekreterare Ae 23 ...	+ 1 515
i) 2 statskonsulenter Ao 24 i st. f. Ao 23	+ 3 045
j) 1 civilingenjör eller arkitekt Ae 24 i st. f. 1 förste byråingenjör Ao 23	+ 1 515

	Ökning eller minskning
k) 2 lantbrukskonsulenter Ae 23 i st. f. Ae 21	+ 2 535
l) 1 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. amanuens Af 13—Ae 19	+ 4 347
m) 1 kontorist Ao 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ao 7	+ 694
n) 2 kontorsbiträden Ao 5 i st. f. Ae 5	—

4. Omräkning

a) 1 jägmästare Ae 23	+ 12 907
b) 1 byråagronom Ae 23 i st. f. 1 byråchef ABp 25 å övergångsstat	— 11 229
c) 1 byrådirektör Ao 26 å övergångsstat	— 35 188
d) ordinarieposten	— 20 000
e) tjänstetidsbefordringar, löneklassförändringar, reglerad befordringsgång m. m.	+ 21 905
f) rörligt tillägg	+ 42 366
g) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 33 474
	+150 192

Av de i sammanställningen å s. 43—44 förtecknade tjänsteförändringarna avser yrkandena under punkterna 1 a)—b), 1 d)—2 f), 3 a)—b), 3 d)—f) samt 3 j)—m) rationaliseringsavdelningen. Vad lantbruksstyrelsen härom anfört, hänvisas till punkten 1 s. 4—20.

Styrelsens motiv för övriga under förevarande anslagspunkt framförda yrkanden redovisas härefter.

1 c och 2 g). Förevarande yrkande, som avser inrättande av en förste byråinspektörstjänst vid styrelsens undervisningsbyrå för handläggning av ärenden rörande lantbruksskolan och hemkonsulentverksamheten, har framförts i anslagsskrivelserna under en följd av år. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till prop. 1959: 148 s. 188, p. A 1 a) och 2. Det yrkade beloppet avser skillnaden mellan lönen i lönegrad 23 och kostnaden för den extra tjänst i lönegrad A 21, som enligt styrelsens beslut inrättats för ifrågavarande arbetsuppgifter med anlitan av under anslaget tillgängliga medel.

Beträffande den under föregående år föreslagna förste byråinspektörstjänsten för ärenden rörande hushållningssällskapens undervisnings- och kursverksamhet m. m. anför lantbruksstyrelsen, att den — med hänsyn till att jordbruksupplysningskommittén vid sin behandling av förevarande frågor även torde komma att ingå på spörsmålet om styrelsens tillsyn och ledning av denna verksamhet — ansett sig böra i anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 avstå från yrkanden i detta hänseende.

3 c). Den sakkunskap, som erfordras för handläggning av stuteriärenden, har hittills varit väl företrädd inom styrelsen, som därvid haft att tillgå den förutvarande, numera å övergångsstat uppförde, stuteribyråchefen. Denne kommer emellertid att redan med utgången av april 1960 avgå från

sin befattning med pension och svårigheter kommer då att uppstå att er-hålla kompetent efterträdare till honom. För att befattningshavaren skall kunna tillfredsställande svara för de uppgifter, varom här är fråga, bör han antingen ha avlagt agronomexamen på husdjurslinjen vid lantbruks-högskolan och dessutom tjänstgjort som husdjurskonsulent samt förskaf-fat sig speciell utbildning beträffande hästaveln och därmed samman-hängande frågor eller ock ha på annat sätt erhållit motsvarande kompetens. Med det under senare år alltmer avtagande intresset för hästar och häst-avel torde numera endast finnas ett fåtal, som besitter erforderlig kompe-tens på förevarande område. Bland lämpliga sökande till ifrågakvarande be-fattning hade tidigare kunnat tänkas en eller annan husdjurskonsulent, men då dessa befattningshavare redan nu är placerade i lönegrad Ao 23, torde det icke finnas någon inom denna kategori, som är villig att utbyta sin befattning mot den nu på styrelsens stat upptagna tjänsten i Ae 23.

3 g). Förslag om uppflyttning av förevarande tjänst, vilken är placerad på lantbruksbyrån, framlades första gången i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 och har därefter återkommit varje år. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1955 s. 8—9 och prop. 1959: 148 s. 189, p. 3 b).

3 h). I sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 föreslog styrelsen att sekreterartjänsten hos jordbrukets upplysningsnämnd skulle uppflyt-tas från den för tjänsten då gällande lönegraden Ce 27 till Ce 31 (IX ht 1956, s. 282). I sin motivering härför framhöll styrelsen, att den fann de viktiga arbetsuppgifter och det stora ansvar som åvilade sekreteraren mer än väl motivera en placering i sistnämnda lönegrad. Härtill kommer nu att sekreteraren, enligt beslut av fjolårets riksdag (prop. 1959: 148, s. 251, JoU 30, rskr. 284) jämväl skall vara pressombudsman i styrelsen.

3 i). I anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 (jfr IX ht 1958 s. 9—10, p. 5) föreslog styrelsen, att i personaluppsättningen för den samtidigt före-slagna husdjursbyrån skulle ingå, bl. a., två statskonsulenter i lönegrad Ao 24.

I 1958 års statsverksproposition föreslogs emellertid, att statskonsulen-terna skulle vara placerade i lönegrad Ao 23. Förslaget bifölls av riksdagen.

Som motiv för sitt ånyo framförda förslag anför styrelsen.

Det har allt från början stått klart för styrelsen, att den gjorda lösning-en icke varit tillfredsställande. Statskonsulenternas uppgift är att under byråchefens överinseende handha vissa grupper av ärenden samt att som specialister vägleda utvecklingen på resp. områden. Under husdjursbyråns nu tilländalupna första verksamhetsår har den ene statskonsulenten hand-lagt ärenden rörande djurens utfodring och skötsel samt har därjämte bi-trätt vid utredningsarbete i vissa andra frågor. Den andre statskonsulenten har handlagt ärenden rörande svinskötsel. Den i samband med husdjurs-byråns tillkomst å övergångsstat uppförde byrådirektören i lönegrad Ao 26 har ombesörjt ärenden rörande husdjurskontrollen, medan byråchefen vid sidan av sina åligganden som byråchef handlagt ärenden rörande aveln

av övriga husdjur utom hästen. Med utgången av november 1959 avgår ifrågavarande byrådirektör med pension. Handhavandet av ärendena rörande husdjurskontrollen överflyttades då på byråchefen eller någondera av statskonsulenterna. De kompetenskrav, som måste ställas på statskonsulenterna för att de skall kunna verksamt bidra till att husdjurskötseln utvecklas i rätt riktning, är utan tvekan betydligt större än de som fordras exempelvis av husdjurskonsulenterna, vilka nu är placerade i samma lönegrad som statskonsulenterna. Det är därför enligt styrelsens mening rättvist och billigt, att statskonsulenterna erhåller en högre löneställning än den nuvarande och placeras i lägst lönegrad Ao 24.

3 n). För detta förslag åberopar styrelsen grunderna för reglerad befordringsgång för kontorsbiträdespersonal.

4 a). Ökningen motiveras av att under anslaget för innevarande budgetår lön för tjänsten beräknats endast för halvt år (prop. 1959: 148, s. 252).

4 b). Innehavaren av byråchefstjänsten i ABp 25 å övergångsstat avgår med pension under innevarande budgetår. Eftersom tjänstemannen uppstår vikariatslön enligt lönegrad Bo 1 kan anslaget minskas med ett belopp motsvarande lönen i denna lönegrad. Å andra sidan bör avlöningsmedel beräknas för den förste byråagronomtjänst i lönegrad Ae 23, som inrättades i samband med tillkomsten av den nuvarande husdjursbyrån fr. o. m. den 1 juli 1958, men som så länge byråchefstjänsten uppehölls skulle hållas obesatt. Se även p. 3 c).

4 c). Innehavaren av förevarande tjänst avgår med pension under innevarande budgetår.

4 d). Verkställd omräkning av ordinarieposten visar att den — bl. a. till följd av att ett ordinarie kontorsbiträde uppehåller högre ordinarie tjänst — kan nedräknas med 20 000 kronor.

4 e)—g). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Statskontoret* avstyrker förslaget om inrättande av ytterligare en förste byråinspektörstjänst i lönegrad Ae 23 å undervisningsbyrån.

B. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 28 000 kr. enligt följande beräkning.

	1956/57	Utgifter 1957/58	1958/59	Anslag 1959/60	Ökning
1. Sjukvård.....	9 819	10 185	11 089	9 000	1 000
2. Reseersättningar ..	129 485	116 749	128 745	137 000	21 000
3. Bränsle, lyse och vatten.....	31 564	26 073	25 045	23 000	1 000
4. Upplysnings- verksamhet	—	—	—	60 000	5 000
					<hr/> 28 000

Motiv. 1 och 3. Höjningarna motiveras av medelsförbrukningen under de senaste två budgetåren.

2. Ökningen föranledes till ett belopp av ca 6 000 kr. av den höjning av resetraktamentena, som genomförts fr. o. m. innevarande budgetår. Vidare bör posten uppräknas med minst 15 000 kr. i anledning av det ökade behov av tjänsteresor, som blir en följd av den omorganisation av ledningen av verksamheten vid lantbruksnämnderna, varom förslag framlagts av styrelsen under föregående anslagspunkt. Särskilt erinras om att inrättandet av två jägmästartjänster i styrelsen fr. o. m. innevarande budgetår för i huvudsak arbete utom stationeringsorten icke åtföljts av en däremot svarande uppräknning av reseersättningsanslaget.

4. Lantbruksstyrelsen har räknat med att av årets anslag 15 000 kr. skall kunna disponeras för särskilda upplysningskampanjer och 45 000 kr. för täckande av omkostnaderna för jordbrukets upplysningsnämnd. För nästa år räknas med ett med 5 000 kr. höjt anslag. Höjningen är främst avsedd för att kunna tillgodose behovet av upplysningskampanjer för nästa budgetår.

Y t t r a n d e. Statskontoret kan icke biträda förslaget om höjning av posten till upplysningsverksamhet. Till följd av omläggningen torde en viss intensifiering av reseverksamheten bliva erforderlig. Statskontoret anser emellertid en höjning av anslagsposten till reseersättningar böra stanna vid 13 000 kronor och posten sålunda komma att upptagas till 150 000 kronor.

C. Lantbruksnämnderna: Avlöningar

Y r k a n d e. Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1959) framlägger förslag till viss omorganisation av lantbruksnämnderna och hemställer att anslaget höjes med avrundat 183 000 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkning</i>	
5 assistenter Ae 19	+ 97 279
2. <i>Personalminskningar</i>	
a) 3 lantbruksingenjörer Ao 25	— 97 067
b) lön till 1 byggnadskonsulent Ae 21 och 1 lantbrukskonsulent Ae 21 överföres till styrelsens stat	— 48 951
c) 4 lantbrukskonsulenter Ae 21	— 95 534
d) 2 förste assistenter Ao 19	— 46 105
e) 3 lantbruksassistenter Af 15—Ae 19	— 69 157
f) 8 tekniker Af 10—Ae 15	—110 947
g) 5 lantbruksinstruktörer Ao 12	— 82 694

	Ökning eller minskning
3. Löneregleringar	
a) 12 lantbruksingenjörer Bo 1 i st. f. Ao 25	+ 69 342
b) 8 lantbrukskonsulenter Ao 24 i st. f. 8 bitr. lantbruksdirektörer Ao 24	—
c) 15 lantbrukskonsulenter Ao 24 i st. f. Ao 23	+ 25 106
d) 15 lantbrukskonsulenter Ae 23 i st. f. Ae 21	+ 14 631
e) 4 lantbruksingenjörer eller lantbrukskonsulenter Ae 23 i st. f. 4 lantbruksingenjörer Ae 21	+ 5 611
f) 1 byggnadskonsulent Ae 23 i st. f. Ae 21	+ 1 487
g) 21 assistenter Ao 19 i st. f. 21 förste assistenter Ao 19	—
h) 3 assistenter Ae 19 i st. f. 3 lantbruksassistenter Af 15—Ae 19	—
i) 24 lantbruksingenjörer eller lantbrukskonsulenter Af 15— Ae 19 i st. f. 2 ingenjörer och 22 lantbruksassistenter Af 15— Ae 19	—
j) 23 assistenter Ao 17 i st. f. 23 förste lantbruksinstruktörer Ao 13	+ 24 143
k) 7 assistenter Ae 17 i st. f. 7 assistenter Ae 15	+ 7 321
l) 32 assistenter Af 10—Ae 15 i st. f. 32 assistenter Ae 15 och tekniker Af 10—Ae 13	—
m) 20 assistenter Af 10—Ae 15 i st. f. 20 lantbruksinstruktörer Ae 12	+ 32 664
4. Omräkning	
a) ordinarieposten	— 60 000
b) överföring från ordinarie till icke-ordinarieposten	—
c) tjänstetidsbefordran, löneklassförändringar, reglerad beför- dringsgång m. m.	+193 611
d) rörligt tillägg	+192 540
e) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+129 718
	+182 998

Motiv. I fråga om yrkandena under punkterna 1—3 hänvisas till vad lantbruksstyrelsen därom anfört under punkten 3 s. 24—40.

Vad angår de under punkten 4 i sammanställningen å s. 47—48 föreslag-
na anslagsförändringarna lämnar styrelsen härför följande motiv.

4 a). Verkställd omräkning av ordinarieposten visar att den kan ned-
räknas med i runt tal 60 000 kr.

4 b). Omföring från ordinarie till icke-ordinarieposten bör ske för an-
ställande av ersättare i reglerad befördringsgång för ytterligare sex ordinarie
kontorsbiträden som uppehåller högre icke-ordinarie tjänster (jfr prop.
1959: 148, s. 254; se även bl. a. IX ht 1956 s. 19 p. 8).

D. Lantbruksnämnderna: Omkostnader

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget uppräknas med 8 000 kr.

	1956/57	Utgifter 1957/58	1958/59	Anslag 1959/60	Ökning
1. Bränsle, lyse och vatten.....	28 208	27 378	32 675	26 000	+ 3 000
2. Kostnader i sam- band med projek- teringsverksamhet	60 628	54 763	63 298	60 000	+ 5 000
					+ 8 000

M o t i v. 1. Höjningen motiveras av medelsförbrukning under de senaste tre åren.

2. Höjningen motiveras dels av den stigande medelsförbrukningen, dels av förväntad ökning av projekteringsverksamheten.

E. Lantbruksnämnderna: Utrustning

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget upptages med ett belopp av 60 000 kr.

M o t i v. Den redovisade kassamässiga reservationen vid utgången av budgetåret 1958/59 har i sin helhet disponerats. Av det för innevarande budgetår disponibla anslaget å 70 000 kr. beräknas omkring 30 000 kr. behöva användas till att komplettera inventarietrustningen vid lantbruksnämnderna i Örebro och Hallands län i samband med att dessa nämnder inflyttar i nya lokaler hösten 1959 samt till att utöka telefonväxeln vid lantbruksnämnden i Västerbottens län i anledning av att lantbruksingenjörsavdelningen i början av budgetåret 1960/61 får lokaler i samma byggnad som nämnden i övrigt. Vidare räknar styrelsen med att minst 15 000 kr. måste användas till nyanskaffning av instrument och annan fältutrustning. Återstoden, eller ca 25 000 kr., avser styrelsen att i huvudsak använda till inköp av apparater som behövs i upplysningsverksamheten, kopieringsapparater o. d. Någon reservation beräknas icke finnas vid utgången av innevarande budgetår.

Det belopp som under nästa budgetår oundgängligen erfordras till bestridande av flyttningskostnader och andra därmed sammanhängande utgifter har av vederbörande nämnder beräknats till sammanlagt 22 000 kr. I anledning av lantbruksingenjörsavdelningens vid lantbruksnämnden i Västerbottens län flyttning uppkommer kostnader för iordningställande av källararkiv samt anskaffning av möbler och andra inventarier åt avdelningen. Kostnaderna härför har av nämnden beräknats till sammanlagt ca 11 000 kr. Enligt av byggnadsstyrelsen träffat preliminärt avtal kommer lantbruksnämnden i Älvsborgs läns södra område att under nästa budgetår inflytta i en fastighet som nu är under uppförande. I samband härmed uppkommande kostnader för flyttning av linjeväljaresystem, anskaffning av inven-

tarier m. m. har av nämnden preliminärt uppskattats till ca 11 000 kr. För lantbruksnämnderna i Älvsborgs läns södra område och i Västerbottens län bör kostnaderna enligt styrelsens mening kunna begränsas till sammanlagt omkring 20 000 kr.

För att effektivisera arbetsmetoderna vid lantbruksnämnderna torde särskilda medel för nyanskaffning av instrument och apparater böra anvisas under förevarande anslag jämväl för budgetåret 1960/61. Styrelsen föreslår, att det härför erforderliga beloppet beräknas till 40 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1960/61 uppgår sålunda till 60 000 kr.

F. Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. till 30 000 kr.

Enligt propositionen 1959:148 borde förevarande anslag i första hand avses för information av sådan personal vid nämnderna, som skall ha att tillämpa de nya reglerna för statlig ekonomisk medverkan i jordbrukets rationalisering, samt för fortbildning av tjänstemän som skall överflyttas från lantbruksnämndernas avdelningar för inre rationalisering till sysselsättning med den yttre rationaliseringen. I andra hand borde anslaget utnyttjas till kurser anordnade av lantbruksstyrelsen bl. a. för byggnadskonsulenterna samt för föredragandena i låne- och bidragsärenden. Lantbruksstyrelsen söker nu i enlighet med riksdagens intentioner att ernå en intensifiering av den yttre rationaliseringen. I detta syfte samt för att åstadkomma möjligast effektiva utnyttjande av personalen vid lantbruksnämnderna har styrelsen under lantbruksnämndernas avlöningsanslag framlagt förslag till vissa organisatoriska förändringar vid lantbruksnämnderna. Förändringarna kommer att medföra nya arbetsuppgifter för många befattningshavare. Det kommer därför att föreligga stort behov av fortbildningskurser för befattningshavare vid lantbruksnämnderna även under budgetåret 1960/61. Kostnaderna härför har beräknats till 30 000 kr.

III. Frågan om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län, m. m.

1. Utredningsmannens betänkande

Efter att ha givit en historik avseende lantbruksnämnderna, hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län samt ha lämnat en redogörelse för bl. a. vissa länsorgans verksamhet, vissa ekonomiska organisationer, länets kommunikationsförhållanden, tidigare framlagda synpunkter i ämnet liksom också för de skilda lantbruksnämndernas, hushållningssällska-

pens och skogsvårdsstyrelsernas verksamhetsområden, organisation och omkostnader m. m. har den särskilt tillkallade utredningsmannen redovisat sina överbäganden och förslag. I ett första avsnitt har utredningsmannen redovisat vissa allmänna synpunkter och därvid anfört bl. a. följande.

Enligt den senaste jordbruksräkningen utgjorde summan åkerjord inom länet vid brukningsenheter med mera än 2 hektar ca 173 000 hektar. Antalet sådana brukningsenheter uppgick för hela länet till ca 10 900, varav ca 5 500 enheter om 2—10 hektar och ca 3 200 om 10—20 hektar. Såväl summan brukningsenheter med mera än 2 hektar som åkerarealen vid dylika enheter är i stort sett ungefär dubbelt så stor inom södra som i norra länsdelen. Jordbrukets tyngdpunkter inom länet ligger särskilt på de norra och södra möreslätterna samt på Öland. Den produktiva skogsmarksarealen under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt utgör 612 000 hektar. Härav ligger omkring hälften inom ettvarvt av de båda styrelsernas verksamhetsområden, dock med någon övervikt för det norra området.

Strukturutvecklingen inom jordbruket mellan jordbruksräkningarna 1951 och 1956 utvisar, att inom länet en minskning av åkerarealen vid brukningsenheter med mera än 2 hektar skett under denna tidsperiod med ungefär 2 600 hektar. Antalet brukningsenheter av angiven storleksordning minskade under samma period med 739 enheter. Resultatet av lokaliseringsutredningens undersökning rörande väntade förändringar i jordbrukets struktur inom länet tyder på att det är anledning att räkna med en fortgående avsevärd minskning av antalet brukningsenheter och samtidigt fortsatt nedläggning av sämre jordbruksjord och därmed en viss ökning av skogsmarksarealen.

En jämförelse med förhållandena inom andra län i ovan berörda avseenden visar, att enligt 1956 års jordbruksräkning summan åkerareal vid jordbruk med mera än 2 hektar åker är högre än i Kalmar län inom Malmöhus, Kristianstads, Älvsborgs, Östergötlands och Skaraborgs län samt mindre inom övriga län. Antalet brukningsenheter av angiven storlek är större icke blott i de nyss nämnda länen, med undantag av Östergötlands län, utan också i Jönköpings, Kronobergs, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Arealen produktiv skogsmark under skogsvårdsstyrelseuppsikt för hela länet, eller 612 000 hektar, är enligt den tidigare omnämnda statistiken den största i södra Sverige. Närmast i storleksordning kommer, enligt motsvarande statistiska material, Älvsborgs län med en areal av sådan skogsmark å 605 000 hektar och Jönköpings län med en areal å 603 500 hektar. Inom Kalmar län är sålunda arealen produktiv skogsmark under uppsikt av skogsvårdsstyrelse något större än i vartdera av sistnämnda två län.

De berörda faktorerna — jorden, skogen och arbetskraften, eller närmare bestämt arealen jordbruksjord, arealen skogsmark i enskild ägo, antalet företag i jordbruk och enskilt skogsbruk samt brukningsenheternas storlek — är grundläggande för omfattningen av de här ifrågakvarande organens verksamheter. Hushållningssällskapens verksamhet med dess inriktning på upplysning och försök m. m. beror främst av antalet jordbrukare och jordbruksarealen, och för skogsvårdsstyrelserna med dess uppgifter på skogsvårdens område bestäms omfattningen främst av skogsmarksarealen i enskild ägo och antalet skogsägare. Lantbruksnämndernas verksamhet, inriktad särskilt på strukturrationalisering i jord och skog, är beroende av såväl antalet företagare som jordbruks- och skogsarealerna, och särskilt inverkar bristerna i de nuvarande brukningsenheterna och behovet av förändringar i avseende å

storlek, sammansättning och arrondering i syfte att möjliggöra ekonomiskt utnyttjande av produktionsmedlen.

Vad beträffar arten av verksamhetsgrenar är hushållningssällskapens viktigaste uppgift att bedriva upplysnings- och rådgivningsverksamhet, sålunda en initiativverksamhet, och denna har huvudsakligen varit inriktad på driftsrationaliseringen inom jordbruket. I södra länsdelen har under senare år inom sällskapets verksamhet beretts utrymme för upplysning i samarbete med lantbruksnämnden rörande yttre och inre rationalisering. Hushållningssällskapen bedriver jämväl försöksverksamhet ävensom sådan serviceverksamhet som markkartering och upprättande av driftsplaner. — Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, syftande till att främja god skogsvård, har i båda länsdelarna till mycket övervägande del utgjorts av stämpling och planläggning av återväxtåtgärder m. m., d. v. s. arbeten på beställning av skogsägare. Självfallet har i samband härmed regelmässigt individuell rådgivning bedrivits. De båda skogsvårdsstyrelsernas insatser för allmän upplysning i skogsvårdsfrågor har på senare år alltmer ökat. Det bör här nämnas, att 1955 års skogsvårdsutredning föreslagit att verksamheten med upplysning i skogsvårdsfrågor — såväl allmän upplysning som personlig rådgivning — skall intensifieras. — Lantbruksnämnderna har dels en administrativ verksamhet, jordpolitiska ärenden och lån- och bidragsärenden, dels initiativverksamhet rörande jord- och skogsbrukets strukturfrågor och vidare serviceverksamhet såsom projektering av byggnader, vägar och jordförbättringar.

Genom 1959 års riksdagsbeslut har föreskrivits att de olika organ, som sysslar med jordbrukets och skogsbrukets rationalisering, skall stärka samarbetet för att tillgodose de krav, utvecklingen ställer på en samlad effektiv insats. Länsstyrelsen har härvid en samordnande uppgift. Vikten av en intensifierad rådgivnings- och upplysningsverksamhet har understrukits. Detta innebär bl. a. att hushållningssällskapets verksamhet vidgas till ökad medverkan i upplysning i jordbrukets strukturfrågor, och att skogsvårdsstyrelsernas uppgifter vidgas till upplysning om förbättrad fastighetsindelning i skogsmark, allt givetvis hand i hand med lantbruksnämnd och lantmäterimyndigheter. Samtidigt har lantbruksnämnd och lantmätare anvisats att intensifiera verksamheten för yttre rationalisering, inte minst i skogsmark. För lantbruksnämndernas del har särskilt framhållits, att de i ökad utsträckning skall bistå med råd och anvisningar i fråga om investeringar för inre rationalisering och likaså i avseende å yttre rationalisering samt i frågor huruvida mark bör utnyttjas för jordbruk eller skogsproduktion.

Enligt utredningsmannens mening står det klart, att de produktiva arealerna samt antalet företagare i jord- och skogsbruk — även med beaktande av de nyss berörda arbetsuppgifterna — inte i och för sig motiverar mer än ett för länet gemensamt organ av varje slag (hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse, lantbruksnämnd). Frågeställningen är därför, huruvida de speciella förhållandena i länet bör föranleda att uppdelningen består. Utredningsmannen anför därom följande.

Från länets invånare — och då huvudsakligen från norra länsdelen — har i tidigare sammanhang och under den nu företagna utredningen uttalats starka farhågor för att en sammanslagning av organen skulle medföra en försvårad personlig kontakt mellan organens befattningshavare och befolkningen samt en avsevärt försämrad service. Vidare har den synpunkten framkommit från företrädare för norra länsdelen, att efter en sammanslagning

de beslutande organen kunde komma att domineras av ledamöter, som inte är så väl insatta i norra länsdelens förhållanden eller införstådda med bygdens synpunkter.

I sådant sammanhang har med kraft framhållits att den norra länsdelen i olika avseenden är i hög grad inriktad mot Östergötland. Att så är fallet beträffande jord- och skogsbrukets ekonomiska förbindelser har belysts särskilt. Även i kulturellt avseende är kontakterna med Östergötland starka. Sålunda tillhör icke blott norra landstingsområdet utan också en betydande del av södra området Linköpings stift. Vid åtskilliga tillfällen har anförts att en större eller mindre del av norra länsområdet, i varje fall grannsocknarna till Östergötland, borde överföras till Östergötlands län. Frågan om en revision av länsgränserna har också väckts under senare år och en utredning därom har tillstyrkts av länsstyrelsen i länet. Det har under utredningen från olika håll i norra länsdelen framhållits att de nu aktuella sammanslagningsfrågorna borde slutligt övervägas först i samband med frågan om ändrad länsindelning.

Den rådande administrativa tudelningen har uppkommit till följd av länets oformliga geografiska kontur med stora avstånd och har synbarligen särskilt föranletts av att kommunikationerna varit ytterligt bristfälliga. Såsom framgår av historiken var frågan om delning av länet av sådana orsaker aktuell i mitten på 1800-talet. Som en kompromiss inrättades istället två landsting, och dessa har följts av dubblerade organ på jordbrukets och skogsbrukets område. På senare årtionden inrättade organ i övrigt har däremot blivit gemensamma för länet.

Vad kommunikationerna beträffar är järnvägsförbindelserna mellan norra och södra länsdelarna alltjämt otillfredsställande. Det torde inte kunna förväntas att kontaktfrågan mellan länsdelarna i nämnvärd grad skall lösas genom ändrade järnvägsförbindelser. Däremot har vägnätet avsevärt förbättrats och den fortsatta omläggningen av riksväg nr 4 beräknas förkorta avståndet mellan Kalmar och Västervik (Oskarshamn—Västervik) med omkring 15 km. Vidare kommer den förbättrade standarden på vägen att ytterligare förkorta tidsavståndet. Detta bör kunna medföra att kontakten och samhörigheten mellan länsdelarna, som på de senaste åren avsevärt förbättrats, ytterligare stärkes. Å andra sidan kommer de långa avstånden till residensstaden alltjämt att innebära olägenheter för invånarna i den nordligaste delen av länet. Det må nämnas att regelbundna direkta bussförbindelser mellan Västervik och Kalmar icke nu är inrättade.

Länsstyrelsen har på olika sätt sökt överbrygga den klyfta som avståndet m. m. skapat mellan länsdelarna. Sålunda tillämpas sedan en följd av år att länsstyrelsen regelbundet håller överläggningar i Västervik.

Som en målsättning för de överväganden, som i det följande kommer att göras, bör enligt utredningsmannens mening uppställas en organisation, som har förutsättning att betjäna länets norra och södra delar i lika utsträckning och som beaktar alla möjligheter till ett rationellt utnyttjande av personella, ekonomiska och andra resurser. Inte minst får därvid intresset av goda kontaktmöjligheter i skilda hänseenden tillmätas betydelse.

Kontaktbehov finns i två avseenden: dels mellan vederbörande organ och allmänheten, i första hand då de enskilda jordbrukarna och skogsägarna, dels mellan ledningarna av de olika organen sinsemellan och med andra samverkande organ. Möjligheterna att hålla personlig kontakt och att ge god service bör bedömas mot bakgrunden av arbetets fördelning och organisation inom de olika organen.

Det har genom den tekniska och ekonomiska utvecklingen uppkommit ett ökande behov av specialister på olika grenar av jord- och skogsbruket. Detta belyses bl. a. av överblicken över hushållningssällskapens verksamhet och personalkategorier. Det är emellertid av olika skäl begränsade möjligheter att inom små verksamhetsområden på längre sikt hålla specialister av olika slag. Små enheter har ofta alltför begränsade ekonomiska resurser. Det är inte heller förenligt med god hushållning med de personella resurserna att låta befattningshavare med hög specialutbildning arbeta i små områden med arbetsuppgifter, som i väsentlig utsträckning kunde skötas av icke specialutbildad personal. Utvecklingen går också i den riktningen, att den högskoleutbildade expertisen får relativt stora verksamhetsområden — i en del fall utöver länsgränserna — och att huvuddelen av de löpande arbetsuppgifterna läggs på allroundarbetande befattningshavare med lokalt mera begränsade arbetsfält. Specialistens uppgift blir då att följa utvecklingen inom sitt fack, att bedriva viss allmän upplysning, att förmedla kunskap och nyheter till de lokala befattningshavarna, medverka till deras fortbildning samt härutöver att ge sitt utlåtande i viktigare och mer svårbedömbara ärenden.

En så ordnad verksamhet på jordbrukets och skogsbrukets område innebär att beställningsarbeten (planläggning av stämpling och skogsvårdsåtgärder, av jordförbättring och byggnader, uppläggande av driftsplaner etc.) samt den individuella rådgivningen ute på fältet i stort sett utföres av allroundarbetande personal, som inom sitt område bör kunna hålla god kontakt med sina klienter och med bygdens utveckling. Denna kontakt — och det blir givetvis huvuddelen av direktkontakten — blir föga beroende av var kansliorten för organet ligger.

Det kvarstår givetvis ett behov från befolkningens sida att i speciella problem få personlig kontakt med den ene eller andre specialisten. Möjligheterna härtill blir givetvis mindre om specialisterna får stora verksamhetsområden och för bygder, som får långa avstånd till stationeringsorten för specialisten. Detta är emellertid en följd av att man, såsom nyss sagts, är nödsakad att hushålla med den specialutbildade personalen.

Det föreligger naturligtvis också ett behov för länets invånare att i en del ärenden få rådgöra personligen med vederbörande chefstjänsteman. Möjligheterna härtill kommer givetvis att begränsas vid en minskning av antalet förvaltningsenheter och därmed också antalet chefstjänster. Detta förhållande kan emellertid ej undvikas, då en god hushållning med den specialutbildade och högst kvalificerade arbetskraften skall göras samtidigt som allmänhetens krav på service tillgodoses. Frågan, som har många paralleller inom andra förvaltningsområden, synes emellertid ej ha sådan storleksordning, att den kan anses på ett mera avgörande sätt böra inverka på övernåtgångena om eventuell sammanslagning av här behandlade länsorgan.

Ur här berörda synpunkter ter sig ordningen vid de ifrågavarande organen på följande sätt.

Vad beträffar lantbruksnämnderna i länet — de senast tillkomna organen — har utvecklingen visat att de i fråga om olika specialfack lämpligen bör betjänas av expertis med hela länet som verksamhetsfält. Expertisen har stationerats i residensstaden och tillhör administrativt södra lantbruksnämnden. Sålunda finns alltsedan starten lantbruksingenjörsavdelning endast i Kalmar. Byggnadskonsulenttjänsten i Västervik har indragits, och likaså en lantbrukskonsulenttjänst. När skogsassistenttjänster inrättades, kunde endast en sådan placeras i länet, och innehavaren av denna befattning är stationerad i Kalmar och har att verka även i grannlän. För arbetet i fältet finns nu vid

norra lantbruksnämnden — förutom lantbruksdirektören — en lantbrukskonsulent och två instruktörer.

En sammanslagning av lantbruksnämnderna skulle innebära att kansli-verksamheten samlades till Kalmar. Detta torde i och för sig icke ha avsevärd inverkan på servicen och allmänhetens kontaktmöjligheter. För fältpersonal, förlagd till Kalmar, försvårar avstånden de personliga kontakterna med jord- och skogsbrukets folk i norra delen av länet. Olägenheterna torde dock kunna motverkas genom anordnande av ett kontaktställe eller förläggande av en arbetsgrupp av nämndens personal inom länsdelen. Det må här erinras om att lantbruksstyrelsens nyligen redovisade överväganden utmytnat i ett organisationsförslag, grundat på distriktsindelning i större län.

Vad angår de båda hushållningssällskapen bedrivs rådgivnings- och upplysningsverksamheten under direkt ledning av driftsgrenskonsulenter, verksamma inom resp. hushållningssällskaps hela områden. Vardera sällskapet har enligt Kungl. Maj:ts personalförteckning, förutom annan personal, sex konsulenter representerande lika många fack. Bland »övrig personal» finnes inom norra sällskapet härutöver en hemslöjdskonsulent. Inom det södra sällskapet är en indelning i distrikt beträffande instruktörer i viss mån införd. Öland har sålunda en särskild jordbruksinstruktör och särskild trädgårdsinstruktör. Därtill bör beaktas, att sällskapen i hushållningssgillena och gillesombuden har lokala kontaktställen.

Vid en ändring till en administrativ-kameral enhet för länet med i övrigt bibehållen organisation torde kontakt mellan rådgivare och jordbrukare icke i avsevärd grad förändras. En sammandragning av konsulenterna eller vissa av dem till en kansliort med länet som tjänstgöringsort skulle däremot, genomförd fristående, försämra allmänhetens kontaktmöjligheter med rådgivarna.

I skogsvårdsstyrelsens verksamhet är arbetsfördelningen grundad på indelning i länsskogvaktardistrikt. Det är främst länsskogvaktaren, som inom sitt distrikt svarar för personlig rådgivning och allmän upplysning i skogsvårdsfrågor, och hans befogenheter omfattar bl. a. stämpling och åtgärdsplanläggning, som beställes av skogsägare. Den personliga rådgivningen sker f. ö. i stor utsträckning i samband med sådana förrättningar ute på fältet. De länsjägmästaren underställda jägmästarna har icke särskilda distrikt utan torde arbeta som specialister särskilt inom den skogliga undervisningsområde.

En sammanslagning av de båda styrelserna torde inte böra medföra att systemet med länsskogvaktardistrikt frångås. Kontakterna mellan allmänheten och länsskogvaktarorganisationen torde inte vara beroende av om den administrativa ledningen utövas från en eller två kansliorter.

Det ligger i sakens natur att en sammanslagning av de ifrågavarande institutionerna skulle komma att medföra, att de beslutande församlingarnas nuvarande förankring i bygden i viss mån försvagades. Södra länsdelens företrädare skulle få medinflytande på avgörandet av frågor berörande norra länsdelen liksom också norra länsdelens representanter få medinflytande i södra länsdelen. För att icke någon länsdel med fog skall känna sig eftersatt är det av vikt att en för länet gemensam nämnd eller styrelse får en väl avvägd sammansättning från de båda länsdelarna.

Beträffande lantbruksnämndernas sammansättning gäller f. n. att landshövdingen i länet är ordförande i båda nämnderna. Vid utseendet av leda-

möter i en för hela länet gemensam lantbruksnämnd bör lämpligen kunna tillses att genom de ledamöter, förutom ordföranden, som utses av Kungl. Maj:t, båda länsdelarna blir företrädna i nämnden. På motsvarande sätt synes representationen i nämnden kunna anordnas i fråga om de två ledamöter, som utses av hushållningssällskap, detta oavsett om ett eller två sällskap kommer att finnas inom länet.

Vid ett sammanförande av hushållningssällskapen till en enhet kommer det sammanlagda antalet lantbruksombud och dessas fördelning inom länet sannolikt icke att förändras med hänsyn till bestämmelserna i kungörelsen om val av lantbruksombud, vilken kungörelse berörts i samband med framställningen rörande hushållningssällskapens organisation. De fyra ledamöter i förvaltningsutskottet, som sällskapet har att utse, kan givetvis väljas så, att två ledamöter utses från vardera länsdelen. Landstingen får därjämte utse vardera två ledamöter i stället för som nu är fallet fyra ledamöter i resp. sällskap.

Om endast en skogsvårdsstyrelse och ett hushållningssällskap kommer att finnas i länet utser det sammanslagna sällskapet en ledamot i skogsvårdsstyrelsen. Beträffande landtingens representation i en sådan skogsvårdsstyrelse bör varje landsting kunna tillerkännas rätt att utse en ledamot i styrelsen, på motsvarande sätt som den situation är reglerad i förordningen angående skogsvårdsstyrelser, att flera hushållningssällskap finnes inom ett landstingsområde. I fall de bägge hushållningssällskapen bibehålles, medan skogsvårdsstyrelserna sammanslås till en enhet, torde den författningsändringen kunna genomföras, att sällskapen enligt samma grunder finge utse vardera en ledamot i den sammanslagna skogsvårdsstyrelsen. Representationen inom skogsvårdsstyrelsen skulle för landstingens del sålunda bli oförändrad och i sistnämnda fall även för hushållningssällskapens vidkommande.

Vid sammanslagna enheter av de skilda organen bör dessas styrelser, delegationer o. d. förlägga sammanträden m. m. icke blott till kansliorten utan även till andra platser inom länet för att därigenom söka öka kontaktmöjligheterna och knyta länsdelarna närmare samman. Det bör här vara goda möjligheter att bygga vidare på den tradition, som länsstyrelsen utbildat med regelbundna mottagningar i Västervik en gång i månaden.

I den allmänna upplysningsverksamheten har såväl hushållningssällskap som skogsvårdsstyrelser fått betydelsefulla och ökade arbetsuppgifter. Efter riksdagsbeslutet i år har lantbruksnämnderna fått upplysning som ett delvis nytt medel i sin verksamhet. Upplysningsverksamheten kräver att en nära kontakt kan hållas mellan ledningarna av de nämnda tre organen och även andra länsorgan, särskilt då lantmäteriet och länsarbetsnämnden. Lantmäteriets medverkan avser här givetvis särskilt den yttre rationaliseringen. Länsarbetsnämndens medverkan är given med hänsyn till den undervisning i arbetslöshetsbekämpande syfte och den planläggning av arbetsobjekt för tider med ojämn sysselsättning, som bedrivs inom hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelse. Omskolningen av arbetskraft, som tidigare kunnat få sin utkomst i lantbrukshållningen, samt överföring till andra delar av näringslivet av sådan arbetskraft är andra vägande motiv för länsarbetsnämndens medverkan.

Ett gott studium av hur upplysningsverksamheten kan byggas upp erbjuder utformningen i Kalmar läns södra område. Upplysningsverksamhe-

ten på jordbrukets område bedrivs av hushållningssällskap och lantbruksnämnd i samråd. Hushållningssällskapets undervisningsnämnd har med sig adjungerat lantbruksdirektören. Efter undervisningsnämndens planläggning svarar hushållningssällskapet för anordnandet av kurser och jordbrukardagar m. m. och utfärdar kallelser till dessa. Lantbruksnämndens befattningshavare medverkar som föreläsare och diskussionsledare. Där ämnet så motiverar, samlas vid ett och samma tillfälle fackmän från såväl hushållningssällskap och lantbruksnämnd som lantmäteri och skogsvårdsstyrelse.

Ett nära samarbete på länsplanet behöver ske inte blott i avseende på upplysningsverksamheten utan också i andra viktiga avseenden, inte minst i samband med strukturrationaliseringen. Eftersom både takten i strukturförändringarna och deras omfattning och lokalisering i hög grad beror på möjligheterna för bortflyttande att få försörjning i andra näringsgrenar är det angeläget, att arbetsmarknadsmyndigheterna medverkar redan vid de grundläggande övervägandena. Omvänt har strukturrationaliseringen också återverkningar på lokaliseringen av arbetskraft m. m.

En fortlöpande intim samverkan mellan lantbruksnämnd och lantmäteri är nödvändig. I enlighet med statsmakternas direktiv utbygges samverkan i organiserad form, som i avseende å skogsmark innefattar jämväl skogsvårdsstyrelserna. Sålunda gäller bl. a. att lantbruksnämnden skall samråda med överlantmätaren i ärenden rörande fastighetsbildning och att överlantmätaren ävensom länsjägmästaren äger deltaga i nämndens överläggningar i ärenden som rör deras verksamhetsområden. — Specialorganisationer under s. k. förfogandelantmätare avdelas för jord- och skogsbrukets strukturrationalisering. Såväl planläggning av fastighetsreglerande åtgärder som beredning av frågor om statligt stöd sker i nära samråd.

Kalmar län är indelat i sex lantmåteridistrikt. Förslag föreligger om minskning till fem distrikt. Därjämte finns dels en i Kalmar stationerad specialorganisation för planarbeten, dels en i Västervik förlagd särskild skiftesorganisation, föranledd av att i länet finns omfattande områden, som endast undergått storskifte. Dess verksamhetsområde har hittills haft tyngdpunkten inom norra lantbruksnämndens område. Det har i åtskilliga sammanhang omvittnats, att ett mycket nära och fruktbarande samarbete utvecklats mellan skiftesorganisationen och lantbruksnämnden resp. skogsvårdsstyrelsen i Västervik. Som ett skäl för bibehållande av den norra lantbruksnämnden resp. skogsvårdsstyrelsen har förutom annat åberopats förekomsten av skiftesorganisationen och behovet av fortsatt samverkan. Det kan också nämnas, att när skiftesorganisationen skulle inrättas, Kalmar, Västervik och Hultsfred utgjorde alternativ för dess förläggningssort. Att Västervik blev stationeringsort torde bero på att den skiftesverksamhet, som man då i första hand väntade, mest rörde den norra länsdelen.

Det är angeläget att samarbetet vid skiftesverksamheten kan fortgå ostört. Så länge denna verksamhet övervägande berör norra lantbruksnämndsområdet bör detta i skälig utsträckning återverka på de samverkande organens organisation. Det bör emellertid här anmärkas, att lantbruksorganisationens medverkan till en väsentlig del nu sker genom specialister (skogsmästare, lantbruksingenjör, byggnadskonsulent), stationerade i Kalmar.

Samverkan på länsplanet omfattar givetvis även andra myndigheter, däribland länsbostadsnämnd, vägförvaltning och länsarkitekt. En samordnande uppgift i olika hänseenden åvilar länsstyrelserna i länen, som nu bl. a. fått till uppgift att genom utbyggda länsråd föra de olika verksamhetsgrenarna i ökad kontakt med varandra. En samordning och ett samarbete försvåras i viss mån genom den nuvarande organisatoriska splittringen inom Kalmar

län med vissa organ tudelade och delvis förlagda på annan ort än residensstaden.

Det bör slutligen omnämnas, att vid det sammanträde som den 22 september 1959 hållits i Västervik under ordförandeskap av landshövdingen med representanter för olika länsmyndigheter, enskilda organisationer m. fl. har såsom ett tänkbart alternativ i framtiden nämnts, att en sammanslagning genomfördes helt eller i kameralt hänseende av lantbruksnämnd och hushållningssällskap inom vardera länsdelen. Den uppfattningen framfördes även från företrädare för den norra länsdelen, att, därest de olika grupperna av organen nu sammansloges, skulle detta komma att medföra en begäran från befolkningen i denna länsdel om en revision av länsgränserna. En sammanslagning av vad som vid sammanträdet förekom har upptagits i särskilt protokoll, som fogats såsom bilaga till utredningen.

Utredningsmannen övergår härefter till att beröra vissa för lantbruksnämnderna, hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna speciella spörsmål samt de besparingar, som skulle kunna vinnas genom en sammanslagning av varje grupp av de olika organen. Vad de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län angår, uttalar utredningsmannen i huvudsak följande.

Vid de båda lantbruksnämnderna tenderar ärenden rörande olika inre rationaliseringsåtgärder att minska. För den yttre rationaliseringen är tendensen motsatt. De nya riktlinjer för rationaliseringsverksamheten, som uppdragits av innevarande års riksdag, samt den sannolika strukturutvecklingen inom jordbruket i länet kan väntas leda till en ytterligare ökad yttre rationaliseringsverksamhet.

Arbetsvolymen för lantbruksnämndsorganisationen inom länet b'ir dock enligt utredningsmannens mening icke sådan att omfattningen i och för sig motiverar en uppdelning på längre sikt av länet i två förvaltningsområden.

Beträffande lantbruksnämnds sammansättning gäller f. n., bl. a., att två ledamöter utses av hushållningssällskapet samt att såsom självskrivna ledamöter ingår lantbruksdirektören och sällskapets sekreterare. Om endast en lantbruksnämnd kommer att finnas, medan de två hushållningssällskapen bibehålls, synes sällskapens representation i nämnden kunna så anordnas, att varje sällskap utser vardera en ledamot. Sällskapens sekreterare kan ingå i nämnden alltefter ärendenas anknytning till de olika sällskapens verksamhetsområden. Vid ärenden av mera allmän beskaffenhet torde den sekreterare lämpligen böra tjänstgöra, som är stationerad å nämndens kansliort.

Förslag till lantbruksnämndens personalorganisation vid en för hela länet gemensam nämnd lämnas av utredningsmannen i en särskild sammanställning. Denna återgives jämte viss jämförelsestatistik i en tablå å s. 66. Förslaget innebär en minskning av personalen, jämfört med nuvarande organisation, med en lantbruksdirektör, en lantbruksinstruktör, en kamrerare — vilken sistnämnda befattning redan provisoriskt indragits — en kontorist, ett kanslibitråde och ett kontors- och skrivbitråde. Betydande besparingar i avlöningskostnader för personalen kan sålunda ske genom en sammanslagning. Om en sådan genomföres kan man nämligen räkna med att arbetskraften kan mera rationellt utnyttjas.

Utgifterna för arvoden till lantbruksnämndsledamöter kommer även att minska, enär antalet ledamöter reduceras. Sammanträden med nämnd och delegationer blir till antalet mindre, vilket totalt bör medföra någon minskning av resekostnaderna, detta även med beaktande av att det för de enskilda ledamöterna i en del fall blir längre resor än f. n. och att en del sammanträden förlägges till norra länsdelen. Ersättningarna till ordsombuden torde icke i någon nämnvärd mån påverkas av en sammanslagning. Konferenser med ordsombuden borde utan olägenhet kunna hållas distriktsvis såsom i viss utsträckning redan skett i södra länsdelen.

Förändringarna beträffande resekostnads- och traktamentsersättningar till lantbruksnämndspersonalen är mera vanskligt att förutsäga. De resor som företages kommer självfallet att i viss utsträckning bli längre än tidigare samt öka resekostnaderna och medföra större tidsspillan. Å andra sidan torde planläggning och samordning av resorna kunna ske så att resekostnaderna delvis reduceras. Särskilt gäller detta resor till de trakter, som f. n. utgör gränsområden för de båda lantbruksnämndernas verksamheter. Totalt sett torde det dock vara anledning att räkna med en ökning av ifrågasvarande kostnader för personalen. Det är emellertid att märka, att resorna blir längre än f. n. endast för lantbruksdirektören och någon annan befattningshavare, medan övrig fältpersonal redan har hela länet till verksamhetsområde. Härtill kommer att de angivna befattningshavarna enligt förslaget minskas med, bland andra, en lantbruksdirektör och en lantbruksinstruktör.

Icke obetydliga besparingar vinnes genom att vid en sammanslagning kostnaderna för lokaler och övriga expenser minskar. En sammanslagen nämnd kan inrymmas i de lokaler som nu förhyres för den södra lantbruksnämnden. En minskning av torrlägningsverksamheten och därmed av den personal, som handlägger dessa ärenden, möjliggör detta.

I nedanstående sammanställning har försök gjorts att ungefärligen beräkna den kostnadsbesparing, som en sammanslagning av lantbruksnämnderna kan medföra. Beräkningarna hänför sig till budgetåret 1958/59. Beloppen har avrundats nedåt till närmaste hela hundratal kronor. När det gäller kamrerarbefattningen har det bortsetts från den tillfälliga anordningen med en kamrerare från lantbruksnämnd utom länet. Befattningen har i stället upptagits i lönegrad Ao 21, ortsgrupp 3, och i löneklassen närmast över lönegraden samt har resekostnaderna för kamreraren under budgetåret 1958/59 inte medräknats. Övrig under samma budgetår arvodesavlönad personal har ej heller medtagits.

		Beräknad årlig	
		minskning	ökning
A. Kostnader för sammanträden med nämnd och delegationer			
Budgetåret 1958/59:	10 800:—		
Vid en sammanslagning:	7 300:—		
Beräknad kostnadsminskning		3 500:—	
B. Avlöningar till personalen (arvodesavlönad personal ej medräknad)			
Budgetåret 1958/59:	479 000:—		
Vid en sammanslagning:	376 700:—		
Beräknad kostnadsminskning		102 300:—	

		Beräknad årlig minskning	ökning
(Besparingar; beräknat medeltal:			
Lantbruksdirektör	32 100:—		
Kamrerare	23 000:—		
Lantbruksinstruktör	15 300:—		
Kontorist	11 700:—		
Kanslibitråde	11 300:—		
Kontors- och skrivbiträde (A 5)	8 900:—)		
C. Resekostnads- och traktamentsersättningar till personalen			
Budgetåret 1958/59:	72 700:—		
Vid en sammanslagning:	75 400:—		
Beräknad kostnadsökning			2 700:—
D. Hyra och övriga expenser			
1. Hyra			
Budgetåret 1958/59:	36 600:—		
Vid en sammanslagning:	29 500:—		
Beräknad kostnadsminskning		7 100:—	
2. Övriga expenser:			
Budgetåret 1958/59:	26 700:—		
Vid en sammanslagning:	22 700:—		
Beräknad kostnadsminskning		4 000:—	
E. Övriga utgiftstitlar:			
Sammanslagningen beräknas icke medföra några nämnvärda kostnadsändringar.			
	Summa kronor	116 900:—	2 700:—

De besparingar, som vinnes genom en sammanslagning av lantbruksnämnderna, skulle enligt ovanstående beräkningar — bortsett från ändringar i lönenivån m. m. — röra sig om ungefär 115 000 kronor årligen.¹ Besparingarna är av den storleksordning, att desamma får anses utgöra ett vägande skäl för en sådan sammanslagning.

Ett sammanförande enbart av lantbruksnämnderna medför, bl. a., att den blivande lantbruksnämnden liksom andra länsorgan får samarbeta med två hushållningssällskap och två skogsvårdsstyrelser. Det bör härvid erinras om att den södra lantbruksnämnden redan haft att samverka med två skogsvårdsstyrelser, vad angår Aspelands härad som ingår i den norra skogsvårdsstyrelsens verksamhetsområde. Svårigheterna att på ett tillfredsställande sätt ordna samarbetet med två hushållningssällskap kan ej anses vara så stora, att de bör hindra en sammanslagning endast av lantbruksnämnderna.

Såsom tidigare omnämnts har lantbruksstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till omorganisation av landets lantbruksnämnder i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1960/61. Utredningsmannen hänvisar i övrigt härtill.

Beträffande hushållningssällskapen anför utredningsmannen följande.

Hushållningssällskapen har ett vittomfattande verksamhetsfält. De främ-

¹ Besparingarna blir under en övergångstid reducerade.

jar på olika sätt särskilt driftsrationaliseringen beträffande såväl jordbruket som fisket, trädgårdsnäringen och hemarbetet. Deras verksamhet bedrivs i olika former. Den sker dels — och i största utsträckning — såsom allmän upplysning, verkande på bred front, dels och som personlig rådgivning. Den personliga rådgivningen och upplysningen lämnas vid besök hos enskilda näringsidkare och husmödrar och vid andra kontakttillfällen, t. ex. i samband med sällskapens försöksverksamhet m. m. Den allmänna upplysningen bedrivs genom särskilt anordnade kurser, föredrag, utställningar och möten, fätvandringar och demonstrationer m. m. Den sker vidare genom artiklar i tidskrifter och i dagspressen. Hushållningssällskapen bedriver därjämte försöksverksamhet, projekteringsverksamhet m. m. samt förmedlar vissa statliga lån och bidrag.

Att draga några större slutsatser av det statistiska materialet, när det gäller övervägandet om en sammanslagning av hushållningssällskapen, låter sig knappast göra. Såsom förut framhållits är sällskapens verksamhet till sin natur väsentligen en initiativverksamhet. Avgörande för denna är huvudsakligen de personella och ekonomiska resurser som står till sällskapens förfogande. Härtil kommer, att omfattningen av den enskilda rådgivningen och upplysningen inte låter sig tillfullo belysas genom statistiska uppgifter. En rättvisande jämförelse med andra hushållningssällskap kan därjämte svårigen göras på grund av den delvis olika uppbyggnaden av verksamheten inom skilda sällskap.

Av skäl, som nedan beröres, har den efterföljande kostnadsjämförelsen begränsats till att belysa förhållandet mellan å ena sidan nuvarande indelning och å andra sidan ett alternativ, innebärande sammanföring av ledning jämte kansli till en enhet utan förändring av konsulent- och instruktörspersonalen i fråga om antal eller placering. Kansliorten bör vara densamma som för lantbruksnämnden.

Hushållningssällskapens förvaltningsutskott består vart för sig av elva ledamöter, därav fyra i varje utskott utses av respektive landsting. Vid ett sammanförande av sällskapen till en enhet synes den författningsändringen kunna genomföras, att landstingen i stället utser vardera två ledamöter.

Personalorganisationen vid ett sammanslaget hushållningssällskap skulle med nyssnämnda förutsättningar utformas i enlighet med en å s. 66 återgiven sammanställning, som även upptager de båda sällskapens nuvarande heltidsanställda, av Kungl. Maj:ts personalförtecknade befattningshavare. I sammanställningen är sålunda personalen vid veterinäravdelningen, varav det endast finns en inom länet, inte medtagen och ej heller de återstående såsom »övrige personal» betecknade befattningshavarna, vilken personal inte upptagits i av Kungl. Maj:ts fastställd förteckning.

Personalen torde enligt utredningsmannen kunna minskas med en chefslänsteman, en kamrerare och en kontorist.

Antalet lantbruksombud torde av skäl som förut behandlats förbli oförändrat vid en sammanslagning. Så kan antagas bli fallet även med antalet hushållningssällskapens gillesombud. De nämnder som är tillsatta för handhavande av särskilda grenar av hushållningssällskapens verksamhet eller för beredning av vissa ärenden kommer däremot att minska i antal, så att troligen endast en nämnd av varje slag bibehålles.

Utgifterna för resekostnader och traktamentsersättningar åt personalen vid ett sammanslaget hushållningssällskap, sammansatt i enlighet med ovanstående förteckning, torde bli oförändrade utom i det avseendet, att direktörens resekostnader knappast torde gå upp till summan av motsvarande

kostnader för de nuvarande sällskapens båda direktörer. Resekostnads- och traktamentsersättningarna till förvaltningsutskottets ledamöter, nämnder m. fl. kommer att sammanlagt bli lägre, enär antalet ledamöter, sammanträden etc. blir mindre, även om kostnaderna för den enskilde ledamoten i en del fall blir högre.

Vad angår tjänstelokalerna kan det nämnas, att det norra sällskapet planerat att utöka sina lokaler. En sammanslagning av hushållningssällskapen till en enhet torde kunna medföra, att denna utökning icke blir erforderlig. Det är därför anledning att räkna med att kostnaderna för hyra, bränsle etc. icke kommer att påverkas av en sammanslagning, om ovan nämnda anordning med en filial realiserats.

Bland övriga kostnader kan utgifterna för publikationstryck, allmänna expenser samt siffergranskning och revision antagas minska. Kostnaderna för ersättningar åt deltagarna i sällskapets ordinarie sammanträden kommer att något öka. Verkningarna av en sammanslagning har befunnits icke medföra några beräkningsbara kostnadsändringar i övriga utgiftstitlar.

De försök som gjorts att beräkna de kostnadsförändringar, som enligt ovan skulle bli följden av en sammanslagning utav hushållningssällskapen, redovisas i nedanstående uppställning. Denna grundar sig på förhållandena kalenderåret 1958 samt anknyter även till sådan organisation av ett för hela länet gemensamt sällskap som nyss nämnts. Avrundning av beloppen har skett till närmast lägre hela hundratal kronor.

		Beräknad årlig
		minskning ökning
A. Avlöningar till av Kungl. Maj:ts personalförtecknad personal		
År 1958:	484 900: —	
Vid en sammanslagning:	420 100: —	
Beräknad kostnadsminskning:		64 800: —
(Besparingar; beräknat medeltal:		
Direktör (sekreterare).....	33 500: —	
Kamrerare	18 500: —	
Kontorist	12 800: —)	
B. Resekostnads- och traktamentsersättningar		
1. Förvaltningsutskott, vissa nämnder m. fl.		
År 1958:	18 500: —	
Vid en sammanslagning:	14 000: —	
Beräknad kostnadsminskning:		4 500: —
2. Personalen:		
År 1958:	137 100: —	
Vid en sammanslagning:	134 100: —	
Beräknad kostnadsminskning:		3 000: —
C. Vissa allmänna omkostnader		
År 1958:	129 900: —	
Vid en sammanslagning:	126 900: —	
Beräknad kostnadsminskning:		3 000: —
D. Övriga utgiftstitlar		
Sammanslagningen anses icke medföra några beräkningsbara kostnadsändringar.		

Summa kronor 75 300: —

För statsverket skulle en sammanslagning sålunda kunna medföra — fränsett skedda förändringar i lönenivån — en minskning i avlöningsanslaget med omkring 65 000 kronor.

För de nuvarande sällskapens del innebär resultatet en besparing å ca 3 000 kronor (10 500—7 500). Sammanslagningen föranleder nämligen en minskning av de s. k. grundbeloppen — på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 28 maj 1959 angående fördelning av anslagsmedel till bestridande av hushållningssällskapens omkostnader — med ett sådant belopp å 7 500 kronor, avseende en direktör som bortfaller. Till någon del skulle emellertid sistnämnda belopp återgå till sällskapet i enlighet med övriga föreskrifter i berörda kungörelse. Med hänsyn till svårigheterna att beräkna de förändringar, som en sammanslagning skulle innebära, när det gäller omkostnaderna för ifrågavarande verksamhet, är det möjligt, att sammanslagningen icke skulle medföra någon besparing för sällskapens (sällskapets) vidkommande.

Ett sammanförande av hushållningssällskapen till en enhet medför vissa särskilda ekonomiska verkningar, vilket slutligen bör påpekas. De båda sällskapen har, såvitt av utredningen framgår, olika ekonomiska förutsättningar, i det att norra sällskapets ekonomiska resurser nu är svagare än södra sällskapets. Detta innebär, att en sammanslagning i viss mån torde medföra förbättrade möjligheter i norra området men samtidigt verka i motsatt riktning för södra området. Det synes nämligen självklart att efter en sammanslagning länet skall betraktas som en enhet vid dispositionen av tillgängliga medel. Ett undantag utgör dock givetvis de förefintliga fonder, som enligt donationsföreskrifter e. dyl. är bundna vid visst ändamål eller vid att disponeras endast inom visst område.

De här redovisade kalkylerna avser endast sammanförande av ledning och kansli till en enhet för länet. Under allmänna synpunkter har spörsmålet med en mera genomgripande omorganisation berörts.

Därefter går utredningsmannen in på frågan om ett eventuellt sammanförande av skogsvårdsstyrelserna i länet. Vad han därom anför redovisas i den särskilda propositionen angående skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet.

Efter att ha redovisat de i det föregående framförda synpunkterna framlägger utredningsmannen sina förslag sålunda.

Utredningsmannen har — vad först angår lantbruksnämnderna — funnit att länets landareal, dess fördelning å olika ägoslag, antalet brukningsenheter och enheternas storlek inte kan, med beaktande även av den väntade strukturutvecklingen inom jordbruket i länet, i och för sig motivera ett bibehållande av de två lantbruksnämnderna. De nu gemensamma tjänsterna för norra och södra länsdelen visar att länet ej är ett alltför stort förvaltningsområde. En sammanslagning skulle möjliggöra än mera rationellt utnyttjande av arbetskraften och leda till besparingar av betydande storlek.

Mot inrättandet av en för hela länet gemensam lantbruksnämnd, förlagd till en ort, talar å andra sidan delvis försvårade kontaktmöjligheter. Denna

olägenhet synes emellertid i viss mån såsom förut berörts kunna elimineras. Avståndet mellan länets norra och södra delar samt kommunikationsförhållandena inom länet får fortfarande anses utgöra skäl mot en sammanslagning. Med hänsyn till de fortgående förbättringar, som sker i vägnätet, samt till biltrafikens utveckling har nämnda skäl dock något förlorat i styrka. Inrättandet av endast en lantbruksnämnd med ett samtidigt bibehållande av, förutom skogsvårdsstyrelserna, de två hushållningssällskapen kommer att göra samarbetet mel an dessa organ mera omständligt, men svårigheterna kan inte anses vara så stora, att de bör hindra att enbart lantbruksnämnderna sammanslås.

Vid övervägandet av frågan om en sammanslagning av lantbruksnämnderna har utredningsmannen funnit, att betydligt starkare skäl talar för än emot en sådan sammanslagning. Utredningsmannen föreslår sålunda, att en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län genomföres.

Vid val av förläggningssort för en för hela länet gemensam lantbruksnämnd bör residensstaden Kalmar obetingat ges företräde. Det torde vara tillräckligt att såsom skäl härför åberopa, att den organisatoriskt mest utbyggda lantbruksnämnden redan är förlagd i Kalmar, att jordbruket inom länet har sin tyngdpunkt i den södra länsdelen samt att flertalet andra länsorgan har sitt säte i residensstaden. Såsom i det följande beröres bör under en övergångstid lantbruksnämnden ha ett kontaktställe eller en arbetsgrupp av nämndens personal placerad i Västervik.

I varje fall under en övergångstid efter lantbruksnämndernas sammanslagning torde såsom ovan omnämnts en arbetsgrupp av lantbruksnämndens personal böra vara förlagd till Västervik. Denna grupp kan lämp igen utgöras av lantbruksdirektören vid den norra lantbruksnämnden, såvida denne inte önskar förflyttning, med instruktörs- och skrivpersonal till hans förfogande. Därest nämnde lantbruksdirektör kvarblir i tjänst med placering i Västervik synes han med bibehållen tjänsteställning lämpligen böra bereda och föredraga ärenden, som berör den nuvarande norra lantbruksnämndens område, samt äga rätt att i samma ärenden anteckna sin mening i protokollet. Han bör under samma förutsättning lämpligen under ifrågavarande övergångstid ingå som ledamot i det norra hushållningssällskapet.

De skäl som ovan anförts för och emot en sammanslagning av lantbruksnämnderna äger i viss utsträckning sin tillämpning också på hushållningssällskapen. En sammanslagning av sällskapen med en filial på den ort, som icke blir kansliort för ett för hela länet gemensamt sällskap med ovan angiven personaluppsättning, får anses medföra bibehållna kontaktmöjligheter och en i huvudsak oförändrad service. Kansliorten för ett sådant sällskap bör av samma skäl, som framhållits beträffande lantbruksnämnderna, vara Kalmar. De besparingar, som skulle vinnas genom en sådan sammanslagning av de båda sällskapens kanslier, är inte obetydliga. Större besparingar skulle emellertid sannolikt kunna ernås genom en mera genomgripande förändring av organisationen, som bl. a. beaktar möjligheterna att omfördela arbetsuppgifterna mellan olika kategorier av befattningshavare.

Anledning att här ingå på närmare överväganden härom saknas emellertid, enär en särskild utredning pågår rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område.

Enligt utredningsmannens mening föreligger med hänsyn till de förhållanden, som nu kan överblickas, övervägande skäl — om ock av mindre styrka än beträffande lantbruksnämnderna — för att även de båda hushållningssällskapen vid lämplig tidpunkt sammanslås. Såväl organisationen av ett för länet gemensamt hushållningssällskap som tidpunkten för omorganisation torde dock böra anslutas till övervägandena rörande den framtida upplysnings- och rådgivningsverksamheten. Med hänsyn härtill anser sig utredningsmannen föranlåten att i dagens situation föreslå, att det skall anstå med avgörandet huruvida statsmakerna såsom förutsättning för statsbidrag till hushållningssällskapen i Kalmar län skall föreskriva, att de båda sällskapen sammanföres till en enhet.

I fråga om utredningsmannens förslag angående skogsvårdsstyrelserna hänvisas till den i det föregående nämnda särskilda propositionen rörande skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet.

Antalet brukningsenheter, areal åker och skogsmark samt folkmängd i Kalmar, Jönköpings och Hallands län

Län	Antal brukningsenheter	Areal åker, ha	Areal skogsmark, ha	Folkmängd, antal
1	2	3	4	5
Kalmar	10 905	174 737	691 179	236 677
Jönköping	13 755	125 304	643 571	281 558
Halland	10 116	140 778	204 460	167 653

Antalet ärenden inom vissa ärendesgrupper vid lantbruksnämnderna i Kalmar, Jönköpings och Hallands län

Ärendegrupp	Antal ärenden					
	Kalmar län		Jönköpings län		Hallands län	
	1957	1958	1957	1958	1957	1958
1	2	3	4	5	6	7
Rekvirerade förrättningar avseende inre rationalisering	871	564	693	448	390	317
Remitterade ärenden från länsbostadsnämnd ..	40	67	197	152	54	47
Ansökningar om jordförvärvstillstånd	301	238	172	181	150	164
Fastighetsförvärv	28	21	22	17	13	23
Fastighetsförsäljningar	19	26	24	22	8	31
Beviljade lånegarantier till yttre rationalisering	30	29	15	13	19	20
Ansökningar om jordbrukssegnahemslån	59	57	48	30	66	68
» » drifts ån	66	67	59	46	43	41
Producentbidrag (antal för föreg. år bidragsberättigade)	4 333	4 142	7 739	7 477	4 961	4 774

Antalet befattningshavare hos lantbruksnämnderna i Kalmar, Jönköpings och Hallands län

Befattningshavare	Kalmar län			Jönköpings län	Hallands län
	N:a område	S:a område	Utredningsmannens förslag		
Lantbruksdir.	1	1	1	1	1
Lantbrukskonsulenter	1	2	3	3	2
Byggnadskons.	—	1	1	1	1
Kamrerare	1	(1) ¹	1	1	1
Assistent	—	1	1	—	1
1:e lantbruksinstr.	—	1	1	1	1
Lantbruksinstruktör	2	1	2	3	2
Kontorist	1	1	1	2	2
Kanslibitråde	1	1	1	—	—
Kontorsbiträde	2	3	4	5	4
Lantbruksing.	—	1	1	1	2
1:e assistent	—	1	1	1	1
Assistent	—	2	2	1	2
Kontorist	—	1	1	1	1
Kanslibitråde	—	—	—	—	—
Kontorsbiträde	—	2	2	—	1
S:a personal	9	20	23	21	22

¹ Kamrersgöromålen handhas f. n. av kamreraren i Blekinge län mot arvode (200 kr./månad).

Antalet befattningshavare å personalstat hos hushållningsällskapen i Kalmar, Jönköpings och Hallands län

Befattningshavare	Kalmar län			Jönköpings län	Hallands län
	N:a område	S:a område	Utredningsmannens förslag ¹		
Direktör	1	1	1	1	1
Jordbrukskonsulent	1	1	2	1	1
Husdjurskonsulent	1	1	2	1	1
Maskinkonsulent	1	1	2	1	1
Trädgårdskonsulent	1	1	2	1	1
Hemkonsulent	1	1	2	1	1
Kamrerare	1	1	1	1	1
Fiskerikonsulent	1	1	2	1	1
1:e jordbruksinstruktör	—	1	1	1	1
Jordbruksinstruktör	1	1	2	2	2
Kontorist	1	1	1	1	1
Skriv- o. kontorsbiträden	1	2	3	2	2
S:a personal	11	13	21	14	14

¹ Utredningsmannen har ej prövat behovet av fältarbetande personal vid en helt genomförd sammanslagning.

2. Remissyttranden

I anledning av utredningen rörande frågan om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län m. m. har yttrande inkommit från lantbruksstyrelsen efter hörande av Hushållningssällskapens förbund, skogsstyrelsen, lantmäteristyrelsen efter hörande av vederbörande överlantmätare, riksräkenskapsverket, statskontoret, länsstyrelsen i Kalmar län, lantbruksnämnderna i Kalmar läns norra och södra områden, Kalmar läns norra och södra hushållningssällskap, Kalmar läns norra och södra skogsvårdsstyrelser, länsarbetsnämnden och länsbostadsnämnden i Kalmar län, Kalmar läns norra och södra landstings förvaltningsutskott, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk efter hörande av Kalmar läns norra och södra länsförbund, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Svenska landskommunernas förbund, Kalmar läns norra och södra föreningsnämnder samt jordbruksupplysningskommittén.

Vad de olika remissinstanserna anfört angående frågan om en sammanslagning av de båda skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län, hänvisas till förutnämnda proposition rörande skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet.

Lantbruksstyrelsen finner i likhet med utredningsmannen att helt övervägande skäl talar för att lantbruksnämnderna i Kalmar län sammanslås till en nämnd. Styrelsen tillstyrker fördenskull att en sådan sammanslagning — under nedan angivna förutsättningar — genomföres fr. o. m. nästa budgetår. Även vad hushållningssällskapen beträffar finner styrelsen övervägande skäl tala för en sammanslagning och tillstyrker i princip att även dessa sammanslås till ett för hela länet gemensamt organ. En sådan sammanslagning bör dock ej ske förrän man tagit ställning till den framtida utformningen av upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område. I avvaktan på ställningstagandet i denna fråga bör därför t. v. anstå med att uppställa ett sammanförande av de båda sällskapen till en enhet såsom villkor för fortsatt statsbidrag. Det sist sagda bör även gälla skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län. Beträffande dessa ansluter sig styrelsen i övrigt till utredningsmannens uppfattning att för dagen anledning inte föreligger att göra en sammanslagning. Lantbruksstyrelsen anför beträffande föreliggande spörsmål följande.

Vad angår såväl hushållningssällskap som skogsvårdsstyrelserna måste vid en eventuell sammanslagning beaktas att de enskilda organen beredes skäligen tid att därförinnan träffa erforderliga uppgörelser rörande sina ekonomiska förhållanden.

Med hänsyn till de olägenheter, som på grund av länets struktur och kommunikationsväsende vid en sammanslagning uppenbarligen kommer att föreligga framförallt för allmänheten särskilt i den norra länsdelen att nå kontakt med de på kansliorten stationerade tjänstemännen, förutsätter styrelsen, att man före beslutets fattande också föranstaltar om att minst två dagliga förbindelser med buss eller annorledes upprättas i vardera riktningen mellan residenstaden och Västervik samt att kommunikationsförhållandena även i övrigt är fullt tillfredsställande.

Styrelsen finner det ur kontaktsynpunkt vidare nödvändigt att under en övergångstid av 5—6 år efter sammanslagningen förlägga en arbetsgrupp från varje organ i Västervik. Hur kontakten med den norra länsdelen där-efter skall ordnas, synes böra göras beroende av de beslut rörande de skilda organens organisation, vari nu pågående överväganden kan komma att resultera, samt av de under övergångstiden vunna erfarenheterna.

Beträffande personalorganisationen vid en för hela länet gemensam lantbruksnämnd skulle densamma — med hänsynstagande till principerna i det förslag rörande lantbruksnämndernas organisation, som av styrelsen fram-lades i anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 — såtillvida böra avvika från utredningsmannens förslag, att länet såvitt angår på lantbrukskonsu-lent ankommande göromål bör uppdelas på två distrikt, att av lantbruks-konsulenttjänsterna med hänsyn härtill två bör placeras i lönegrad A 24 samt att vid nämnden bör, i stället för föreslagna en förste lantbruksinstruk-tör och två lantbruksinstruktörer, placeras två assistenter i lönegrad Ae 17, med uppgift att vara distriktskonsulenternas närmaste biträden, och en as-sistent i den av styrelsen för instruktionen föreslagna reglerade befordrings-gången. Sistnämnda tjänst bör avses för lantbruksingenjörsavdelningen, å vilken det i enlighet med de principer, som ligger till grund för styrelsens förslag till omorganisation av lantbruksnämnderna, bör ankomma att svara jämväl för sådan projekteringsverksamhet, som hittills ankommit på avdel-ning för inre rationalisering. Styrelsen vill i sammanhanget jämväl påpeka, att den gemensamma nämnden — med hänsyn till sin storlek och i anslut-ning till riksdagens beslut 1958 rörande inrättandet av kontoristbefattningar vid vissa större och medelstora nämnder (jfr IX ht 1958, s. 26) — bör ut-rustas med två kontoristbefattningar, en för kassagöromålen med uppgift att under kamrerarens ledning handha kassa och postgirorörelse samt jour-nal- och titelbokföring m. m. och en för handhavande av nämndens registra-tur m. m. och med uppgift jämväl att vara lantbruksdirektörens sekreterare. Den av utredningsmannen föreslagna kanslibiträdesbefattningen skulle under nämnda förhållanden utgå.

Hushållningssällskapens förbund anser att ett avgörande om en samman-slagning av hushållningssällskapen i Kalmar län bör anstå till dess att på-gående utredning rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten slut-förts. I jordbruksupplysningskommitténs uppdrag ingår även att utreda frågan om samarbetet mellan hushållningssällskap och lantbruksnämnder framförallt på upplysningsverksamhetens område. När det gäller att finna formerna för detta samarbete kan svårigheter tänkas uppstå i ett län med två hushållningssällskap men endast en lantbruksnämnd. Enligt förbunds-styrelsens mening kan det därför vara skäl att ävenledes uppskjuta frågan om en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län i avvaktan på resultatet av nämnda utredning.

Skogsstyrelsen anser att utredningsmannen visat övertygande skäl för att de båda lantbruksnämnderna i Kalmarlänet bör slås ihop. Anledning synes jämväl föreligga att i anslutning härtill vid lämplig tidpunkt vidta motsva-rande åtgärd i fråga om de båda hushållningssällskapen. Även för skogs-vårdsstyrelsernas vidkommande synes vägande motiv för en sammanlägg-ning förefinnas.

Lantmäteristyrelsen anför att för lantmäteriverksamheten innebär in-

dragningen av lantbruksnämnden i den norra länsdelen nackdelar framför allt därigenom att samverkan mellan lantmäteriets skiftesorganisation i Västervik och lantbruksorganisationen i viss mån försvåras. En sådan samverkan torde vara av väsentlig betydelse för jordbrukets yttre rationalisering i de norra delarna av länet. Å andra sidan underlättas en samverkan på länsplanet mellan lantbruksnämnden och flertalet övriga länsmyndigheter, bl. a. överlantmätaren. Med hänsyn därtill och till styrkan i de övriga skäl som anförts för en sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna vill lantmäteristyrelsen inte motsätta sig utredningsmannens förslag att länets två lantbruksnämnder sammanslås till en nämnd med Kalmar som kansliort.

Riksräkenskapsverket finner sig ur de synpunkter ämbetsverket har att företräda böra förorda sammanslagning inte endast av de båda lantbruksnämnderna utan även av de båda skogsvårdsstyrelserna och de båda hushållningssällskapen.

Statskontoret finner förslaget välbetänkt, varför detsamma tillstyrkes. Ämbetsverket har däremot inte blivit övertygat om nödvändigheten av att lantbruksdirektören i den norra lantbruksnämnden även efter en sammanslagning av nämnderna under en övergångstid skulle kvarstå i Västervik med bibehållen tjänsteställning.

Frågan om personaluppsättningen inom en sammanslagen lantbruksnämnd synes böra prövas på grundval av de förslag till omorganisation av lantbruksnämnderna, som lantbruksstyrelsen framlagt i sina petita för nästkommande budgetår, över vilka petita statskontoret avgivit utlåtande den 5 november 1959.

Enligt utredningsmannens mening föreligger övervägande skäl för att även de båda hushållningssällskapen i Kalmar län vid lämplig tidpunkt sammanslås. Avgörandet i denna fråga anses dock böra anstå för att anslutas till övervägandena rörande den framtida upplysnings- och rådgivningsverksamheten, som är föremål för utredning av jordbruksupplysningskommittén. Statskontoret är av den principiella uppfattningen, att på grund av det nära samarbete, som bör äga rum mellan lantbruksnämnd och hushållningssällskap, en sammanslagning av lantbruksnämnderna jämväl bör som konsekvens påkalla ett sammanförande av de båda hushållningssällskapen. Utredningen har undersökt, hur ett för länet gemensamt hushållningssällskap borde organiseras, samt framlagt förslag härom, bl. a. innebärande, att en filial skulle förläggas till Västervik. Frågan om upprättandet av en sådan filial liksom personalorganisationsfrågorna i övrigt lär bli beroende av de förslag, som må komma att framläggas av jordbruksupplysningskommittén.

Länsstyrelsen i Kalmar län är av den uppfattningen att de av utredningsmannen anförda skälen för ett beslut om en sammanslagning av lantbruksnämnderna, innan ställning toges till hushållningssällskapens och skogsvårdsstyrelsernas eventuella sammanslagning, inte är av den styrka att statsmakterna redan nu bör forcera fram ett beslut i enlighet med utredningsmannens förslag. Tvärtom synes det länsstyrelsen klokast att samtliga

på frågan inverkan omständigheter upptages till bedömning i ett sammanhang. Såvitt nu kan förutses kan redan om ett eller annat år klarhet vinnas beträffande hushållningssällskapens och skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter och organisation. Sedan så skett bör frågan om de tre tudelade organens inom detta län sammanslagning upptagas till förnyat övervägande i ett sammanhang.

Lantbruksnämnden i Kalmar läns norra område avstyrker på anförda skäl förslaget och framhåller härvid bl. a. följande.

Det motiv, som framförts i utredningen för sammanslagning av lantbruksnämnderna, nämligen att de båda lantbruksnämndernas verksamhetsområden ej är större än att de skulle kunna handhavas av en nämnd, vill ej lantbruksnämnden fränkänna viss relevans. Länets oformliga struktur, residensstadens belägenhet, kommunikationer och vissa demografiska förhållanden talar däremot bl. a. för att den nuvarande ordningen bibehållas.

De framräknade besparingarna anser nämnden ej vara av den storleksordningen att de motsvarar den försämrade service, vilken otvivelaktigt blir följden av sammanslagningen, en service som nämnden menar vara av mycket stor betydelse i dessa brytningstider för jordbruket.

Lantbruksnämnden ifrågasätter vidare om tidpunkten är den rätta eller om tiden är mogen för en sammanslagning. Ett förtroendefullt samarbete med de klienter nämnden skall tjäna har under den relativt korta tid nämnden verkat så småningom uppbyggts. Detta samarbete är i viss mån i farozonen om en sammanslagning nu skall ske.

Enligt lantbruksnämndens mening är alltså tidpunkten ej lämplig, utan anser nämnden att en revision av länsindelning, som efter allt att döma kommer att omfatta Kalmar län, borde avvaktas.

Lantbruksnämnden i Kalmar läns södra område tillstyrker bifall till utredningsmannens förslag att genomföra en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län med Kalmar som kansliort, då ett sammanförande av de båda lantbruksnämnderna i länet till en förvaltningsenhet — med inrättande av en distriktsorganisation i Västervik på sätt såväl utredningsmannens uttalande i betänkandet som lantbruksstyrelsens organisationsförslag i anslagsäskandena för nästa budgetår synes medge — dels innebär en icke obetydlig besparing och dels icke i någon betydande grad synes försämra kontakten mellan allmänheten och lantbruksnämnden. Beträffande hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna anser lantbruksnämnden till skillnad från utredningsmannen, att frågan om deras sammanförande till länsomfattande enheter ej passivt bör bordläggas i avvaktan på de ställningstaganden, som jordbruksupplysningskommitténs och skogsvårdsutredningens arbeten kan ge anledning till. Ett sammanförande av lantbruksnämnderna kan nämligen ej väntas ge fullgod effekt förrän en omorganisation av sistnämnda organ också kommer till stånd, och utvecklingen på jord- och skogsbruksområdet aktualiserar dessutom i och för sig denna organisationsfråga.

Hushållningssällskapets i Kalmar läns norra område förvaltningsutskott framhåller som sin åsikt att övervägande skäl talar för att en sammanslagning av omförmälda organ icke bör ske vare sig nu, som föreslagits beträff-

fande lantbruksnämnderna, eller framdeles beträffande hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser. En mer än 100-årig erfarenhet har visat ändamålsenligheten med dubblerade institutioner i Kalmar län och några anmärkningar mot vederbörande institutioners sätt att sköta sina uppgifter har veterligen icke någon gång framförts. En sammanslagning skulle där emot medföra minskade möjligheter till produktionsbefrämjande åtgärder inom norra länsdelen och förorsaka ett allmänt missnöje bland jordbruksbefolkningen därstädes. Härutöver påpekar utskottet följande.

Frågan om länsindelningen i riket har aktualiserats och en reglering av gränserna för det geografiskt oformliga Kalmarlänet blir säkerligen inom en icke alltför avlägsen tidpunkt nödvändig. Detsamma torde även gälla landstingsindelningen. Att med en dylik gränsreglering inom synhåll nu företaga en omgripande organisationsändring, som säkerligen i en snar framtid åter behöver korrigeras, synes varken lämplig eller önskvärd, och utskottet vill alltså även på denna grund helt avstyrka sammanslagningarna i fråga.

Hushållningssällskapets i Kalmar läns södra område förvaltningsutskott biträder med stöd av anförda skäl utredningsmannens förslag om uppskjutande av ställningstagandet till frågan om sällskapens sammanslagning. På motsvarande sätt bör man enligt utskottets åsikt uppskjuta avgörandet av frågan om skogsvårdsstyrelsernas sammanslagning.

Beträffande lantbruksnämnderna föreligger icke samma skäl för uppskov med sammanslagningsfrågans avgörande som beträffande hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser. Förvaltningsutskottet anför därom följande.

Såsom skäl för ett uppskov — vilket, om det skall ske, bör ha samma längd som uppskovet beträffande sällskapen — kan åberopas den av utredningsmannen påpekade mera omständliga karaktär, som komme att utmärka samarbetet mellan lantbruksnämndsorganisationen i länet och hushållningssällskapen, om nämnderna sammanslås men ej hushållningssällskapen. Huruvida detta skäl är tillräckligt, låter utskottet vara osagt; inom utskottet har höjts röster såväl för som emot ett uppskov. Med avseende å själva sakfrågan gäller, att man beträffande lantbruksnämnderna icke har — såsom i fråga om hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser — anledning att ställa frågan i relation till resultatet av andra utredningar på området. Främst av denna anledning är sammanslagningsfrågan för nämnderna lättare att bedöma än för de båda andra organen.

Vid övervägande av utredningsförslaget har förvaltningsutskottet fått den uppfattningen, att en sammanslagning av nämnderna icke synes kunna avstyrkas, även om tidpunkten för en dylik åtgärd kan diskuteras.

Länsarbetsnämnden i Kalmar län uttalar sig sålunda.

Länsarbetsnämnden ville icke göra gällande att den nuvarande ordningen med en lantbruksnämnd i Kalmar och en i Västervik för länsarbetsnämnden inneburit några mera påtagliga olägenheter. Detta hindrar dock uppenbarligen inte, att ett sammanförande av de båda lantbruksnämnderna till en enhet med Kalmar som stationeringsort skulle medföra ett underlättande av samarbetet mellan länsarbetsnämnden och lantbruksnämndsorganisationen. Man torde böra utgå från att behovet av samarbete i de frågor, som ovan sagts, under de närmaste åren kommer att öka, bl. a. till följd av årets riksdagsbeslut beträffande lantbruksnämndernas verksamhet.

Länsbostadsnämnden i Kalmar län anför.

Ur nämndens synpunkt skulle det vara till fördel med endast en lantbruksnämnd, då behövt samarbete härigenom kunde ske på ett enkelt och smidigt sätt. Länsbostadsnämnden är dock fullt medveten om att det finns andra faktorer som påverkar bedömningen av sammanslagningsfrågan och däribland synes kommunikationerna och den på olika sätt aktualiserade frågan om en ändrad länsindelning jämte förslaget om en sammanslagning av jämväl de båda hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna förtjäna beaktande. Enligt länsbostadsnämndens uppfattning bör därför frågan om en sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i länet lämnas öppen till dess hela problemkomplexet kring en ändrad länsindelning och samtliga dubblerade länsorgan blivit utredd.

Kalmar läns norra landsting avstyrker bifall till de av utredningsmannen framlagda förslagen, medan *Kalmar läns södra landsting* intet har att erinra gentemot de synpunkter, som i förslaget anförts.

Sveriges lantbruksförbund framhåller att en sammanslagning onekligen skulle innebära kostnadsbesparingar för det allmänna. Mot detta måste emellertid vägas kostnadsfördyringar och försämrade service för den enskilde. De förra må icke undervärderas men den försämrade servicen för jordbruksbefolkningen i norra delen av länet måste anses uppenbar. Med hänsyn härtill och då en ny länsindelning, som kan skapa helt andra förutsättningar för föreliggande fråga, torde vara på väg, anser sig lantbruksförbundet icke böra nu tillstyrka förslaget i vad avser sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna.

Förutsättningen för att statsbidrag skall utgå till de båda hushållningssällskapen i Kalmar län föreslås med hänsyn till pågående utredning rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område bliva oförändrad.

Riksförbundet Landsbygdens folk finner det i och för sig önskvärt och nödvändigt att alla möjligheter till förenkling och kostnadsbesparing tillvaratages inom den statliga förvaltningen. Riksförbundet delar även utredningsmannens uppfattning att en uppdelning av Kalmar län i två lantbruksnämndsområden, resp. hushållningssällskaps- och skogsvårdsstyrelseområden, inte är rationell. Samtidigt måste emellertid riksförbundet konstatera, att en sammanslagning enligt det sätt som föreslås i utredningen inte heller är från alla synpunkter lämplig. Förhållandena gör att en omorganisation nu inte kan anses innebära någon definitiv lösning. Det synes riksförbundet ofrånkomligt att frågan om ändrad länsindelning snarast blir föremål för allsidig prövning, och att de olika områdenas naturliga kontakter därvid särskilt beaktas. En utredning av detta slag skulle med säkerhet inte utmynna i förslag om bibehållande av nuvarande länsgränser inom här aktuellt område. Riksförbundet finner det naturligt att man i samband med en dylik gränsjustering omorganiserar samtliga de länsorgan, som berörts i detta betänkande.

Svenska landskommunernas förbund har icke ur de synpunkter förbundet har att företräda någon erinran mot den sakkunniges förslag.

Kalmar läns norra föreningsnämnd avstyrker bestämt förslaget att sammanslå lantbruksnämnderna i Kalmar län och yrkar att nuvarande två lantbruksnämnder, två hushållningssällskap och två skogsvårdsstyrelser bibehållas inom länet.

Kalmar läns södra föreningsnämnd vill icke avstyrka en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län. Däremot avstyrkes en sammanslagning av hushållningssällskapen inom länet.

Jordbruksupplysningskommittén uttalar bl. a. följande. Sedan hushållningssällskapens omorganisation 1947 har deras väsentligaste uppgift varit att bedriva upplysnings- och rådgivningsverksamhet på jordbrukets och vissa angränsande områden. Vid en bedömning av frågan om sammanslagning mellan de båda ifrågavarande hushållningssällskapen bör därför särskilt beaktas i vad mån ifrågavarande verksamhet kommer att påverkas därav. Jordbruksupplysningskommittén har ingående studerat frågan om den lämpligaste organisationen av en sådan upplysningsverksamhet och därvid kommit till den slutsatsen, att en väsentligt ökad effektivitet härutinnan skulle kunna uppnås därest man hade att göra med i allmänhet större organisationsenheter än de nuvarande mindre hushållningssällskapsområdena i landet. Kommittén tillstyrker därför bestämt en sammanslagning av de båda hushållningssällskapen.

I fråga om tidpunkten för en sammanslagning mellan de båda sällskapen anser kommittén att uppgiften skulle betydligt underlättas om principbeslut rörande sammanslagningen kunde fattas redan av 1960 års riksdag. Jordbruksupplysningskommittén skulle då bli i tillfälle att i samband med avgivande av sitt förslag till effektivisering av upplysnings- och rådgivningsverksamheten, vilket beräknas komma att ske under första halvåret 1960, framlägga förslag bl. a. rörande den rådgivande personalens fördelning samt fördelning av hushållningssällskapens omkostnadsanslag m. m. med utgångspunkt från endast ett hushållningssällskap i Kalmar län.

I särskild ordning har Kalmar norra länsförbund av RLF inkommit med skrivelse i ämnet och har därvid anfört likartade synpunkter som huvudorganisationen.

IV. Kompetensutredningens förslag

Sedan kompetensutredningen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 februari 1959 angående viss utvidgning av utredningens uppdrag numera slutfört däri anbefalld undersökning hos *lantbruksstyrelsen* har utredningen överlämnat en sammanfattande redogörelse för densamma. På grundval av utredningsmaterialet har kompetensutredningen ansett sig kunna dra den slutsatsen, att åtminstone ett 10-tal kanslistjänster bör — i den mån avgång sker bland den nuvarande akademiskt utbildade personalen eller en omfördelning av arbetsuppgifter kan äga rum i samband med omorganisation eller nya arbetsuppgifter för verket — inrättas vid lantbruksstyrelsen. Utredningen anför till en början bl. a. följande.

Undersökningen vid lantbruksstyrelsen har i likhet med de tidigare av kompetensutredningen utförda undersökningarna hos socialstyrelsen, bostadsstyrelsen, pensionsstyrelsen, domkapitlen och länskolnämnderna främst åsyftat att klargöra, i vad mån personalens kompetens kan anses riktigt avpassad efter arbetsuppgifternas svårighetsgrad samt i vilken utsträckning olika ärendegrupper och arbetsmoment utgör lämpliga arbetsuppgifter för tjänstemän av kanslisttyp. Uppmärksamheten har sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts uppdrag den 6 februari 1959 särskilt varit inriktad på spörsmålet, om amanuens- och byråsekreterarpersonalen eller därmed jämförliga personalgrupper fullgör arbetsuppgifter som lämpligen borde ligga på kanslister. Utredningen har dock samtidigt siktat till att klargöra förekomsten av fall, där biträdespersonal fullgjort arbetsuppgifter av sådan karaktär, att de enligt utredningens tidigare framlagda och av statsmakterna godkända riktlinjer lämpligen bör anförtros kanslister.

Utredningen vill såsom en utgångspunkt erinra om föreskriften i 6 § i allmänna verksstadgan, att verksamheten hos myndighet skall bedrivas så enkelt, snabbt och ekonomiskt som är möjligt utan att säkerheten eftersättes samt att det skall eftersträvas att ärende icke handlägges av mera kvalificerad personal än ärendets beskaffenhet kräver.

För bedömningen huruvida överflyttning av handläggning eller beredning av ärenden från amanuenser och byråsekreterare till kanslister eller biträdespersonal kan ske har utredningen ansett påkallat att för varje särskild tjänstebefattning, som blivit föremål för undersökning, göra en detaljgenomgång av väsentligare tjänsteuppgifter under arbetsåret. Av en till utredningens redogörelse fogad tabellpromemoria framgår att de ärendesgrupper, som bedömts böra överflyttas till kanslist- eller biträdespersonal, ägnats en mera detaljerad belysning än grupper av ärenden, som icke ansetts böra delegeras till dylik personal. Beskrivningen av ärendesgrupperna har i övrigt självfallet blivit i viss mån beroende av den redovisning, som befattningshavaren själv givit rörande sina arbetsuppgifters art och omfattning. Med hänsyn till befattningshavarens personliga benägenhet eller förmåga att mer eller mindre detaljerat och adekvat framlägga sina prestanda kan de i tabellpromemorian lämnade redogörelserna därför icke utan vidare läggas till grund för jämförelser olika befattningshavare emellan. För utredningens syfte har en redovisning som ger en inbördes helt rättvisande bild av uppgifterna för olika befattningshavare icke erfordrats. Av tidsskäl har redogörelserna för arbetsuppgifterna stundom icke utmejslats så att de i detalj blivit adekvata och precisa. Dylika ojämnheter saknar emellertid egentlig betydelse för den allmänna bedömning, vartill utredningen syftar. Tabellpromemorian utgör endast det konkreta, grova arbetsmaterialet för utredningens helhetsbedömning av arbetsuppgifternas art.

Av den verkställda undersökningen har utredningen dock ansett sig kunna draga den slutsatsen, att arbetsuppgifter för minst elva kanslister föreligger vid lantbruksstyrelsen och att en i stort sett motsvarande minskning bör uppkomma i behovet av akademiskt utbildad personal. Utredningen uttalar att, även om olika meningar i enskildheter kan göras gällande, det huvudsakliga utredningsresultatet — att utrymme inom den nuvarande lantbruksstyrelsen finns för åtminstone ett 10-tal kanslister — svårigen lär kunna jävas. Möjligheterna att åstadkomma en sådan rationalisering inom icke alltför lång tid ökas uppenbarligen genom den nu aktuella omorganisationen av ämbetsverket. De tjänster, beträffande vilka enligt utredningens mening något tvivel icke kan råda om att utbyte kan ske av amanuens- eller byråsek-

reterarpersonal mot kanslister, anges vara följande, nämligen en förste byråsekreterare i Ao 21 och en byråsekreterare i Ae 19 å kanslibyrån, en tjänsteman i Ao 21 (kamrer vid lantbruksnämnd), en revisor i Ao 19 och en revisor i Ae 19 å kameralbyrån, en byråagronom i Ao 21 och två amanuenser i Af 15—Ae 19 å lantbruksbyrån, en förste byråsekreterare i Ae 21 å undervisningsbyrån samt en tjänsteman i Ag 15 å jordbruksekonomiska byrån.

Härefter uttalar sig utredningen sålunda.

Utredningen har vid sina bedömanden sålunda bl. a. beaktat, huruvida för arbetsuppgiftens utförande kräves speciell agronomisk eller juridisk utbildning, om beredningen eller handläggningen av arbetsuppgiften vanligen endast innebär tillämpning av en relativt enkel lagstiftning eller berör verksamhet inom ett relativt begränsat område eller om det erfordras behärskande av ett större och mera komplicerat författnings- eller verksamhetsområde, där omfattande juridiska eller agronomiska kunskaper är nödvändiga. Utredningen har vid bedömande av det principiellt befogade i en överflyttning av ärenden vidare beaktat, om avgörandena är av större eller mindre betydelse för den enskildes rättssäkerhet samt huruvida fråga är om stora ekonomiska värden för det allmänna. I sistnämnda avseendet är det av betydelse, om tjänstemannen har ensam beslutanderätt eller om på honom endast skall ankomma att granska och bereda ärenden för annan tjänsteman, som i sin tur såsom föredragande har att ansvara för det slutliga avgörandet. Av vikt för bedömandet har även ansetts vara, om möjlighet finns att utfärda tillräckliga skriftliga anvisningar till ledning för den personal, till vilken överflyttning av ärendena avses skola ske. Då aspiranter i amanuenskarriären i utbildningssyfte — under en kortare tid — även bör fullgöra arbetsuppgifter, som eljest skall åvila kanslistpersonal, torde den erfarenhet en amanuens eller byråsekreterare i sådant syfte förvärvat med fördel även kunna nyttiggöras av kanslisten.

Promemorior med anvisningar för behandlingen av vissa ärendesgrupper bör vidare kunna upprättas av amanuens- eller byråsekreterarpersonalen till ledning för kanslisterna.

Vid utredningens bedömanden huruvida överflyttning av ärenden kan ske inom lantbruksstyrelsen har den arbetsfördelning, som sedan länge med god erfarenhet tillämpats inom länsstyrelserna, tjänat till vägledning. Vissa av de arbetsuppgifter, som utredningen i föreliggande undersökning föreslagit skola överflyttas till kanslister, har bedömts som praktiskt taget likvärdiga i svårighetsgrad med de arbetsuppgifter, som inom länsstyrelserna med framgång fullgjorts av kanslist- och biträdespersonal.

Vid undersökningen har direkta jämförelser kunnat utnyttjas med de arbetsuppgifter, som utredningen i tidigare avgivna betänkanden och yttranden föreslagit överflyttade till kanslistpersonal vid andra centrala verk, vilka förslag i betydande grad godtagits av dessa verk.

Av den i tabellpromemorian framlagda redogörelsen framgår, att en mångfald av de arbetsuppgifter, som på lantbruksstyrelsen utföres av akademiskt utbildad personal, kan fullgöras och på vissa andra håll främst inom landsstaten regelmässigt ombesörjes av icke akademiskt skolad arbetskraft. Då nu möjligheter öppnas att inom centralförvaltningen anlita en administrativt utbildad mellangradsgrupp, bör en successiv överflyttning av ifrågakommande arbetsuppgifter verkställas inom lantbruksstyrelsen.

Utredningen vill dock betona, att avvikelser från den i och för sig mest lämpliga arbetsfördelningen självfallet i ett eller annat fall kan betingas av rådande speciella förhållanden med avseende på personaluppsättningen

inom styrelsen. Men frånsatt nu anförda omständigheter måste det enligt utredningens uppfattning konstateras, att man i viss utsträckning arbetar med arbetskraft, som är mer eller mindre överkvalificerad för sina arbetsuppgifter.

Till belysande av vad nyss sagts anför utredningen i huvudsak följande.

De administrativa arbetsuppgifterna har en jämförelsevis rutinmässig karaktär och är icke av sådan vikt, att handläggningen och föredragningen av ärendena behöver förbehållas jurister. Den omsorg beträffande ärendenas handläggning, som erfordras, bör även kunna iakttagas av erfarna och pålitliga icke-jurister. Av de ur arbetssynpunkt mera betydande uppgifter, som sålunda skulle kunna överföras till kanslist, märkes biträdande med uppsättande av protokoll och skrivelser i personalärenden, beredning och föredragning av ärenden angående ledigheter, vikariatsförordnanden o. dyl. å tjänster inom styrelsen och vid lantbruksnämnderna, beredning av ärenden rörande personalärenden i övrigt, redaktörskapet för lantbruksstyrelsens förteckning över styrelsens och lantbruksnämndernas tjänstemän. På en kanslist bör vidare överflyttas handläggning och föredragning av ärenden rörande lantbruksnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag och övriga anslagsärenden. Kanslist bör vidare kunna biträda vid arkivvården och gallringen av styrelsens arkivhandlingar. I betydande omfattning bör kanslist kunna utnyttjas vid petitaarbetet inom lantbruksavdelningen, exempelvis i fråga om kontroll av anslagsberäkningar, upprättande av sammanställningar, statistiskt arbete och annat dylikt utredningsarbete.

Vid länsstyrelser brukar uppgifter liknande de här nämnda beredas och handläggas av landskanslist. Landskanslist föredrager sålunda ärenden rörande uppflyttningar i reglerad befordringgång och löneklassplaceringar samt besvarar förfrågningar rörande tillämpning av bestämmelserna i Saar och utövar tillsyn över att avlöningar uträknats riktigt och rätta anslagsposter belastas. Landskanslist har vidare att enligt givna föreskrifter granska tjänstematriklar. Flertalet förberedande åtgärder för länsstyrelsens petitaframställning brukar ofta ombesörjas av landskanslist. Denne uppsätter bl. a. skrivelser till information för de underlydande myndigheterna om vad de har att iakttaga vid avgivande av sina beräkningar, han upprättar sammanställningar och gör beräkningar för länsstyrelsens egna anslagsbehov, utformar motiveringar för en del anslagsäskanden etc.

De arbetsuppgifter, som f. n. handlägges av följande personal, nämligen tjänstemannen (kamreraren vid lantbruksnämnd) i Ao 21, revisorn i Ao 19, revisorn i Ae 19 och kontorsskrivaren i Ae 13, är likaledes av natur att böra anförtros kanslistpersonal. Helt andra faktorer än akademiska meriter spelar vid prövningen av dessa ärenden en avgörande roll, såsom exempelvis personlig läggning, omdöme och noggrannhet. En jämförelse kan här göras med vad i utredningens betänkande om kanslist i administrativ tjänst angivits i fråga om den inom riksräkenskapsverket bedrivna revisionsverksamheten. Erinras må även om att landskanslisterna hos länsstyrelserna haft att granska omfattande statsbidragsrekvisitioner från kommuner, andra samfälligheter och olika institutioner i fråga om avlöningar och omkostnader m. m., särskilt i fråga om bidragen till undervisningsverksamheten m. m.

Kanslist bör även kunna medverka vid inventeringsförrättningar hos lantbruksnämnderna på sätt sker vid länsstyrelsernas motsvarande inventeringar hos landsfiskaler, vilkas medelsförvaltning får anses vara delvis mera komplicerad än lantbruksnämndernas. Då det gäller granskning av låne- och fastighetsärenden hos lantbruksnämnderna, har lantbruksstyrelsen i viss mån redan

delegerat denna arbetsuppgift till en befattningshavare i lönegrad Ae 13. Enligt utredningens uppfattning lär denna granskningsuppgift i svårighetsgrad icke kunna anses större än de uppgifter landskanslister anförtros i fråga om upprättande av borgenärsförteckningar beträffande exekutiva auktioner, upprättande av auktionsprotokoll samt protokoll över köpeskillingslikvider, beredning av ärenden rörande fastställande av tomtindelning och tillstånd för bolag, förening eller stiftelse att förvärva fast egendom. För beredning eller handläggning av senast angivna ärenden fordras på samma sätt som för nämndernas fastighetsförvaltning främst en i vissa delar god kännedom om fastighetsväsendet i allmänhet.

Vad beträffar arbetsuppgifterna för den till lantbruksbyrån hänförliga personalen må till en början mera allmänt framhållas, att såsom grundläggande princip även för denna byrå självfallet bör upprätthållas, att man icke arbetar med större personalstyrka eller personal med högre utbildning och löneställning än som förhållandena oundgängligen påkallar. Utredningen har icke undgått intrycket, att man i betydande utsträckning här arbetar med arbetskraft, som måste anses vara mer eller mindre överkvalificerad för åtskilliga av de arbetsuppgifter befattningshavarna å byrån uppgivit sig syssla med. Även om invändningar kan göras mot en allmän beskrivning av ärendes uppdelning efter svårighetsgrad mellan olika befattningshavargrupper under åberopande av att undantag i form av svårare ärenden i större eller mindre antal förekommer, står det dock för utredningen tydligt, att de arbetsuppgifter, som nu fullgöres av berörda amanuenser med agronomexamen, bör kunna överflyttas för beredning och föredragning till kanslister. Användandet av agronomer till utförande av tjänstematrikelarbete, handläggning av ärenden rörande pensionsförmåner och bilersättningsärenden, utsändande av kravbrev, bokföring och annat rutinmässigt statistiskt och kameralt arbete kan enligt utredningens mening icke betecknas som god hushållning, om lämpligare personalkategorier finns att tillgå för ändamålet.

Även ett antal andra å byrån förekommande ärendesgrupper är enligt utredningens uppfattning av den karaktär, att de bör överflyttas till kanslistpersonal. I många fall rör det sig här om ett jämförelsevis tidsödande och rutinmässigt granskningsarbete, som blockerar de nuvarande befattningshavarnas arbetstid alltför mycket och hindrar dem att ägna sig åt sådana initiativuppgifter, där deras fackutbildning bättre skulle komma det allmänna till godo. Till kanslistpersonal bör därför överföras sådana arbetsuppgifter som granskning av redovisningar från hushållningssällskap beträffande dispositioner av avlöningsanslagen, granskning av matrikeluppgifter, detaljgranskning av från hushållningssällskap mottagna redovisningar över utbetalade lån, samlande och arkiverande av handlingar, upprättande av register över handlingar, förande av diarium över låneärenden, beredning och handläggning av ansökningar om licenser för import och export av fröer m. m. Utredningen har emellertid icke förbisett att besvärliga frågor därvid undantagsvis kan uppkomma, vilka kanske ej kan lösas av vare sig kanslisten eller den överordnade byråagronomen utan i sista hand får hänskjutas till byråchefen eller överdirektören.

Det är icke uteslutet att det efter en tid kan förväntas att en del ytterligare frågor genom direktiv från överordnades sida kan klarläggas så att kanslistpersonal efter hand kan betros med relativt mera krävande uppgifter än de här sagda.

Den inom nu berörda byrå rådande differentieringen av förefintliga arbetsuppgifter är sålunda enligt utredningens mening i betydande utsträckning otillfredsställande avvägd i förhållande till den befintliga personalens teore-

tiska kompetens och en omfördelning av arbetsuppgifterna från agronomer till kanslistpersonal är påkallad.

Beträffande de för den berörda, å undervisningsbyrån befintliga personalen angivna arbetsuppgifterna anser utredningen, att samtliga ärendesgrupper på två undantag när (beredningen och föredragningen av enstaka remisser samt granskningen av undervisningsplaner) är av beskaffenhet att med fördel kunna överflyttas till kanslistpersonal. I den mån förste byråsekreterarens matrikel — en dubblettmatrikel — även i fortsättningen anses böra föras, bör uppgiften överflyttas till ett kanslibitråde. Utredningen kan i fråga om förste byråsekreterarens arbetsuppgifter i övrigt icke finna att dessa är av sådan art, att det är påkallat att handläggningen och föredragningen av ärendena ankommer på en juris kandidat.

Mot bakgrunden av det anförda räknar kompetensutredningen således med att behovet av kanslister vid lantbruksstyrelsen under föreliggande omständigheter uppgår till minst ett tiotal.

Utredningen utgår från att införandet av kanslisttjänster vid lantbruksstyrelsen sker på sådant sätt, att arbetslöshet icke uppkommer för redan anställda amanuenser, byråsekreterare eller byråagronomer. Arbetsöverflyttningen får därför ske successivt, allt efter inträffande ledigheter eller omplaceringar inom lantbruksverket. Kanslisttjänsterna vid lantbruksstyrelsen bör enligt utredningen vara placerade i samma reglerade befordringsgång som landskanslisttjänsterna vid länsstyrelserna eller i lönegraderna Af 9 — Ae 10 — Ae 12 — Ae 13 (1 1/2 + 1 1/2 + 1 år). I den mån rekrytering sker bland biträdespersonalen i högre lönegrader, kan givetvis en snabbare gång ifrågakomma. Uppkommande inplaceringsfrågor torde, anför utredningen, liksom för länsstyrelsernas del i varje särskilt fall få underställas Kungl. Maj:ts prövning. Det bör i sinom tid ankomma på styrelsen att äska erforderligt antal ordinarie tjänster i Ao 15. Innan fast placering i ordinarie tjänst — efter ansökningsförfarande — kan ifrågakomma, skall vederbörande ha genomgått en särskilt anordnad utbildningskurs för kanslister.

Utredningen erinrar att vid uttagning till kanslist bör skickligheten — ej anciennitet — vara avgörande. Rekryteringen kan självfallet även ske utifrån.

Över kompetensutredningens redogörelse rörande möjligheterna att hos lantbruksstyrelsen överföra arbetsuppgifter från amanuens- och byråsekreterarpersonal till kanslister har yttrande avgivits av *lantbruksstyrelsen*.

Lantbruksstyrelsen erinrar inledningsvis om att styrelsen den 30 september 1957 avgivit yttrande till statsrådet och chefen för civildepartementet över kompetensutredningens betänkande angående kanslister i administrativ tjänst (SOU 1957: 23). Därav framgår att förslaget att det även inom de centrala verken skulle bli möjligt att inrätta tjänster av den typ länsstyrelsernas landskanslister representerar av styrelsen hälsades med tillfredsställelse. I yttrandet framhöll styrelsen bl. a. att en arbetsfördelning mellan högre och lägre tjänstemän liknande den som förordades av utredningen på

vissa områden redan hade prövats inom styrelsen med mycket goda resultat. De därvid vunna erfarenheterna tydde på att det jämväl på andra områden inom styrelsen borde vara möjligt att överflytta en del göromål från personal med juridisk, agronomisk eller annan akademisk examen till personal utan sådan utbildning. Såvitt styrelsen då utan närmare undersökning kunde bedöma syntes efter hand utrymme kunna beredas för fem till sex tjänstemän av kanslisttyp.

Efter att ha tagit del av kompetensutredningens utredningsmaterial framhåller styrelsen till en början, att den för sin del alltjämt inte är beredd att uttala någon bestämd uppfattning om det antal kanslisters som skulle kunna beredas arbete hos styrelsen. På grundval av föreliggande material är det inte möjligt att sammanföra de för kanslisters lämpliga arbetsuppgifterna till med hänsyn till arbetets art och mängd väl avpassade tjänster. För sådant ändamål erfordras — såsom utredningen även framhåller — en mera ingående kvantitativ bedömning än som kan göras med ledning av det sammanställda materialet. En sådan bedömning, vilken dock att döma av direktiven för utredningen varit huvudändamålet med undersökningen, har utredningen ansett ligga utanför dess verksamhetsfält. Styrelsen hävdar vidare att samråd mellan utredningen och lantbruksstyrelsen ej ägt rum i förutsatt omfattning.

Även beträffande vissa detaljer har styrelsen funnit anledning till erinringar mot det framlagda utredningsmaterialet. I betydande omfattning är enligt styrelsens mening beskrivningen av arbetsuppgifterna felaktig eller eljest behäftad med vissa brister. Vidare framhåller styrelsen att det näppeligen går att med ledning av diarierna göra en volymmässig bedömning av de arbetsinsatser som krävs för olika arbetsuppgifter eller — än mindre — olika arbetsmoment.

Även om undersökningen inte utförts på sådant sätt att den omedelbart kan läggas till grund för de fortsatta organisatoriska undersökningarna inom styrelsen kan den dock enligt styrelsen tjäna till viss ledning härvid. Styrelsen uttalar att i det skede, vari nu pågående utredning rörande kansli- och kameraluppgifternas organisation och handläggning befinner sig, det inte är möjligt att ge en uppskattning av personalbehovet på den berörda administrativa byrån.

Det torde vara lämpligt att, sedan berörda utredning slutförts, i första hand de byråer, inom vilka enligt kompetensutredningens undersökning arbetsuppgifter lämpliga för kanslisters förekommer i större mängd, blir föremål för mera ingående undersökningar rörande bl. a. möjligheterna att ersätta högskoleutbildad arbetskraft med dylik personal. Det är enligt styrelsens mening önskvärt att biträde av experter från organisationsnämnden kan erhållas jämväl vid dessa undersökningar. Emellertid bör möjligheterna att ersätta byråagronomer och liknande tjänstemän med kanslisters dock inte från början överdrivas. Dessutom tillkommer behovet av rekryteringspersonal för vissa högre tjänster inom styrelsen.

V. 1958 års besparingsutredning

1. Utredningens förslag

Besparingsutredningen har i sitt den 6 augusti 1959 dagtecknade betänkande anfört följande i fråga om lantbruks- och skogsstyrelserna med tillhörande lokala organ.

Lantbruksstyrelsens nuvarande organisation är uppbyggd bl. a. med hänsyn till de arbetsuppgifter, som beräknades bli följden av 1947 års jordbruksbeslut. Man torde få förutsätta, att den år 1948 gjorda avvägningen av organisationen i viss grad påverkades av önskemålet att säkerställa erforderlig kapacitet för att kunna bemästra de med alla större reformer förenade initialsvårigheterna. Sedan den centrala och lokala organisationen numera stabiliserats, torde redan härigenom en inte oväsentlig lättnad ha inträtt för styrelsen i förhållande till läget de första åren efter nyordningen. Därtill kommer att utvecklingen medfört, att styrelsens arbetsuppgifter på vissa områden under senare år väsentligt nedgått. Dels har en viss decentralisering av ärenden skett och dels har antalet ärenden vid den lokala organisationen minskat. Dessa förhållanden belyses i riksdagsrevisorernas förut berörda redogörelse. I vad mån denna nedgång motvägts av ökade arbetsuppgifter på strukturrationaliseringens område är svårt att bedöma. Det förhållandet att lantbruksstyrelsen för sin del ansett en översyn påkallad inte endast av rationaliseringsavdelningen utan även av kansli- och kameralbyråerna tyder på att en viss nedgång i anspråken på insatser från styrelsens sida inträtt.

Föremålet för skogstyrelsens verksamhet är det enskilda skogsbruket. Lantbruks- och skogsstyrelserna är i allt väsentligt inriktade på samma krets av näringsidkare. Sambandet mellan jordbruk och skogsbruk har på senare år blivit påtagligt markerat bl. a. genom att strukturrationaliseringen även kommit att innebära en omfördelning av skog mellan olika brukningsenheter.

Vad därefter angår lokalorganen — lantbruksnämnder, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser — må till en början framhållas, att utvecklingen i fråga om hushållningssällskapen visar, att såväl lantbruksnämndernas som skogsvårdsstyrelsernas uppgifter delvis en gång handhafs av sällskapen. Av naturliga skäl föreligger, trots den numera inträdda organisatoriska uppdelningen, många beröringspunkter. Det nära sambandet mellan den av nämnderna handhavda inre rationaliseringen och den till hushållningssällskapen förlagda driftsrationaliseringen är påtagligt. En fullt rationell och klar avgränsning mellan dessa två led i rationaliseringen torde vara svår att uppnå. Det synes också i någon mån vanskligt att låta den inre rationaliseringen, som bl. a. omfattar åtgärder för brukningsenhetens försörjning med vägar och byggnader, omhänderhas av nämnderna men åt sällskapen överlåta att rationalisera själva driften, vid vilken vägarna och byggnaderna skall utnyttjas. Beträffande skogsvårdsstyrelserna och deras beröring med lantbruksnämnder och hushållningssällskap må erinras om att ett stort antal lantbrukare driver både jordbruk och skogsbruk. På senare tid har som förut antytts framkommit en tendens att vid strukturrationaliseringen tillmäta skogsbruket allt större vikt vid det åt lantbruksnämnderna anförtrodda bildandet av nya brukningsenheter.

Vid en diskussion av den nuvarande ordningens för- och nackdelar, bör vidare uppmärksammas den ur besparingssynpunkt betydelsefulla frågan

om administrationskostnaderna. I fråga om lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen torde på erfarenhetsmässiga grunder kunna antagas, att verksamheten genom uppdelningen på två verk ställer sig dyrare än om den vore förlagd till ett. Den nuvarande lokala organisationen innebär i princip, att i varje län finnes tre separata organ. Denna uppdelning torde inte kunna undgå att påverka möjligheterna att rationellt utnyttja personalen. Utredningen vill härvid erinra om att det sammanlagda antalet konsulenter, assistenter och instruktörer och därmed jämförlig personal vid lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen närmar sig 700. För arbetsuppgifterna av kameral och mera allmän administrativ karaktär finnes tre personaluppsättningar. Lönekostnaderna för kansli- och kameralpersonalen uppgår enligt en inom besparingsutredningen gjord undersökning till omkring 7 milj. kronor, varav för kameral personal ca 3 milj. kronor. En vid några lokala organ stickprovvis gjord undersökning i syfte att ungefärligen uppskatta omfattningen av det kamerala arbetet tyder på att arbetsbelastningen i detta hänseende allmänt sett knappast kan vara tillräcklig för att den härför avsedda personalen skall kunna utnyttjas i tillfredsställande omfattning.

Besparingsutredningen har kommit till den uppfattningen, att en översyn i besparingssyfte av det nu berörda förvaltningsområdet är påkallad i fråga om både den centrala och den lokala organisationen. Utredningen har för sin del inte haft möjlighet att framlägga några utformade rationaliseringsförslag. Ett förstahandsmål synes dock böra vara att — i de fall detta av lokala skäl är möjligt — sammanföra den kamerala förvaltningen och även vissa personalärenden o. dyl. till ett av de ifrågavarande organen i resp. län, som sålunda skulle komma att fungera som serviceorgan åt de andra. Härvid bör även övervägas i vilken utsträckning vissa ärenden och göromål kan övertagas av riksbankens avdelningskontor. Emellertid anser utredningen möjligheterna till besparingar inom de nu berörda delarna av förvaltningen så uppenbara att det bör uppdragas åt en särskild utredning att snarast verkställa en översyn av administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område.

2. Remissyttranden

Över besparingsutredningens uttalande angående lantbruks- och skogsstyrelserna med tillhörande lokala organ har yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, statens jordbruksnämnd, lantmäteristyrelsen, domänstyrelsen, statens organisationsnämnd, veterinärstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Sveriges skogsägareförbund, länsstyrelserna i Stockholms, Älvsborgs och Norrbottens län samt av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapet i Norrbottens län. Av yttrandena torde följande få återgivas.

Lantbruksstyrelsen framhåller i anslutning till utredningens förslag, att den allmänna utvecklingen på jordbrukets område under de tio år, som nu förflutit efter lantbruksreformens genomförande, har medfört, att förutsättningarna för rationaliseringsverksamheten ändrats. Bl. a. må nämnas, att flyttningen från jordbruk till andra näringar gått snabbare än man

räknade med vid 1947 års beslut om de framtida riktlinjerna för jordbrukspolitiken. Jordbruket står nu inför en omställning, som torde leda till betydande strukturförändringar i snabbare takt än man tidigare räknat med, och den fortsatta rationaliseringen torde få genomföras med utgångspunkt bl. a. från att produktionsapparaten kommer att undergå viss krympning. Arbetsuppgifterna för lantbruksnämnderna har på grund av denna utveckling förskjutits väsentligt. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 maj 1958 anmälde styrelsen, att den mot bakgrunden av dessa förhållanden igångsatt viss utredning rörande lantbruksnämndernas organisation m. m. Denna utredning har sedermera även omfattat lantbruksstyrelsens byråindelning och personaluppsättning.

I propositionen nr 148 till 1959 års riksdag angående statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. har vederhörande departementschef, efter att ha erinrat om denna utredning, framhållit, att en begränsning av antalet byråer inom styrelsen syntes möjlig. Beträffande rationaliseringsavdelningen borde bl. a. provas, om ej en ändrad ärendesindelning kunde leda till att behandlingen av frågor rörande yttre och inre rationalisering kunde koncentreras till två särskilda byråer med underordnade sektioner och avdelningens övriga ärenden till en allmän rationaliseringsbyrå. Jordbruksutskottet (utl. nr 30) ansåg det angeläget att resultaten av översynen redovisades så snart ske kunde.

Den i det föregående angivna utredningen har hittills givit till resultat, att styrelsen i förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 framlagt ett genomgripande förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen inom styrelsen, vilket delvis berör även kameralbyrån. I övrigt pågår inom styrelsen undersökning av möjligheterna att samman slå kansli- och kameralbyråerna samt jämsides härmed utredning i syfte att åstadkomma för- enklingar och besparingar i lantbruksnämndernas kontorsorganisation. Dessa utredningar torde bli färdiga i så god tid, att resultaten av desamma kan redovisas i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Vad nu beträffar besparingsutredningens som förstahandsmål angivna förslag att sammanföra den kamerala förvaltningen och vissa personalärenden till ett av de ifrågavarande organen i resp. län — lantbruksnämnd, skogsvårdsstyrelse och hushållningssällskap — vill styrelsen framhålla, att det i och för sig icke skulle föreligga något hinder för en sammanslagning av lantbruksnämndens och hushållningssällskapets kamerala organ inom resp. län (område), då dessa sorterar under samma centrala myndighet, nämligen lantbruksstyrelsen. Sällskapen och nämnderna har därjämte i allmänhet sina lokaler i samma fastighet. En dylik sammanslagning förutsätter emellertid en ingående utredning. Det torde däremot enligt styrelsens mening icke vara lämpligt att låta även skogsvårdsstyrelsens kameralförvaltning omfattas av en sådan sammanslagning. Bland de skäl, som kan anföras häremot, må särskilt framhållas, att i dylikt fall skulle utom lantbrukstyrelsen även skogsstyrelsen ha att i egenskap av central myndighet giva direktiv till det gemensamma kamerala organet, vilket icke kan vara ägnat att befordra enhetlighet och effektivitet vid ärendenas handläggning. Styrelsen vill icke motsätta sig att en utredning göres om en sammanslagning av lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens kameralförvaltningar, varvid bör uppställas som villkor, att förvaltningarna inrymmas i samma fastighet.

Skogsstyrelsen anser inte de skäl, som besparingsutredningen förebragt för en sammanslagning av organen på lantbrukets och skogsbrukets område med varandra, vara övertygande. Att några väsentliga vinster ur kostnadsynpunkt skulle stå att ernå genom ett sådant sammanförande har skogs-

styrelsen svårt att föreställa sig. Ur rationaliseringssynpunkt framstår åtgärden som direkt olämplig och ägnad att komplicera och tynga arbetsmaskineriet. Lantbruksmyndigheternas och skogsmyndigheternas uppgifter bildar nämligen var för sig naturligt avgränsade arbetsområden, som väl på vissa punkter — exempelvis i fråga om strukturrationaliseringen och undervisningen — kan tangera varandra men ej går in i varandra. Med bortseende från vissa kamerala göromål kräver arbetet inom de båda verksamhetsfälten oundgängligen sin särskilda personal. Något djupare administrativt-organisatoriskt samband mellan de jordbrukspolitiska, jordbruksekonomiska och jordbrukstekniska uppgifter, som handhas av lantbruksstyrelsen, lantbruksnämnder och hushållningssällskap, och de skogspolitiska, skogsvårdsbefrämjande och skogligt tekniska funktioner, som utövas av skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna, föreligger ej. Tvärtom utgör jordbruket och skogsbruket, även om de har ett näringspolitiskt samband med varandra, emedan jord och skog ofta bildar en fastighetsekonomisk och driftsmässig enhet, var för sig naturligt avgränsade områden ur administrativt-organisatorisk synpunkt. Ett sammanförande av myndigheterna på hithörande båda områden — vare sig de centrala eller de lokala — skulle enligt skogsstyrelsens mening medföra alltför otympliga och heterogena förvaltningsenheter och i själva verket innebära ett steg tillbaka i utvecklingen, som säkerligen skulle vara till avsevärt förfång för båda näringsgrenarna. Ämbetsverket kan alltså inte ansluta sig till utredningens uttalade uppfattning att verksamhetens uppdelning på skilda organ för de båda verksamhetsområdena skulle vara till nackdel ur arbets- och kostnadssynpunkt utan vill tvärtomot göra gällande, att en dylik uppdelning icke blott faller sig naturlig och lämplig med hänsyn till arbetsuppgifternas avgränsning och omfattning utan även ställer sig — allmänt sett — billigast och effektivast. Självfallet är det emellertid betydelsefullt att myndigheterna — såsom redan nu sker — söker att samordna sitt arbete på områden, som berör bägges verksamhetssfär, och att frågorna om formerna för samgående och samverkan ägnas fortlöpande uppmärksamhet, så att onödig omgång i handläggningen och fördyrade kostnader för det allmänna och sakägare undviks.

Vad angår förslaget att på det lokala planet sammanföra vissa kamerala uppgifter av liknande natur till ett av de lokala organen, vilket skulle tjänstgöra som serviceorgan åt de övriga, synes fördelarna av ett sådant sammanförande, i de fall detta över huvud taget skulle gå att praktiskt genomföra, tämligen tvivelaktiga. Kansliarbetet bildar nämligen icke något i sig självständigt arbetsområde utan sammanhänger intimt med det fält- och organisationsarbete, som den fackligt utbildade personalen hos de olika lokalorganen har att utföra. Varje lokalmyndighet behöver under alla förhållanden en viss uppsättning av kanslipersonal dels för att handha åtskilliga med den nyssnämnda verksamheten direkt förknippade uppgifter dels för att föra personal- och andra liggare, vilka skall tjäna som underlag för bokföring, utbetalningar m. m. vare sig dessa göromål skall handhas av den egna myndigheten eller av annat organ. Då det material, som skulle sammanföras till ett organ, ändock inte är av den omfattning att det torde vara lönsamt att för dess behandling använda moderna personalbesparande s. k. datamaskiner, torde några nämnvärda sammanlagda personalreduceringar icke kunna åstadkommas genom sönderbrytande av den nuvarande kontorsorganisationen till förmån för det föreslagna sammanförandet. Helt säkert skulle emellertid en viss tungroddhet i arbetsrutinen inte kunna undvikas vid ett dylikt sammanförande, som förutsätter ett tämligen omfattande rapportsystem. Liknande anmärkningar, som utredningen i annat sammanhang framfört mot den nuvarande formen för samordningen mellan de stats-

anställdas sjukförmåner och förmånerna från den allmänna sjukförsäkringen synes alltså med fog kunna framställas mot den tilltänkta ordningen för sammanförande av kamerala göromål hos de lokala organen. Utredningens uppfattning att den med dylika uppgifter sysselsatta personalen f. n. inte skulle kunna utnyttjas i tillfredsställande omfattning synes åtminstone vad skogsstyrelsens ämbetsområde angår bottna i en missuppfattning beträffande arbetskraftens utnyttjande. Vederbörandes åligganden avser ju i själva verket merendels ej endast kamerala göromål utan många andra skiftande uppgifter. Mycket vanligt är att samma person sysslar med såväl rena kamerala uppgifter som med andra kontorsgöromål, varvid arbetsuppgifterna tillsammans antagna lämna full sysselsättning.

Såsom i det föregående anmärkts har 1955 års skogsvårdsutredning nyligen företagit en noggrann genomgång av skogsvårdsstyrelseorganisationen och framlagt därav betingade förslag (SOU 1958: 30). Anledning synes knappast finnas att ovanpå denna grundliga undersökning verkställa någon förnyad omprövning av den ifrågavarande organisationen.

Statens jordbruksnämnd erinrar om att nämnden haft tillfälle att taga ställning till vissa av de under senare år framkomna förslagen om ändrad organisation på jordbruksadministrationens område. Nämnden har sålunda i yttrande till jordbruksutskottet den 26 mars 1957 bl. a. uttalat tveksamhet i fråga om möjligheterna att under en enhetlig ledning effektivt hålla samman de omfattande och mångskiftande arbetsuppgifter, som vid en sammanlagning av lantbruksstyrelsen med jordbruksnämnden skulle komma att sammanföras i ett och samma verk. Nämnden har vidare i utlåtande den 20 januari 1959 över vissa förslag av riksdagens revisorer framfört betänkligheter mot ett överförande av lantbruksnämndernas rationaliseringsverksamhet till lantmåteriorganisationen.

De organisationsfrågor, som besparingsutredningen har berört, torde såväl med hänsyn till sina ekonomiska konsekvenser för statsverket som med hänsyn till effekten av de berörda organens verksamhet ha sin största betydelse inom den lokala organisationen. Sålunda är det lokalorganen, som drar den avgjort övervägande delen av kostnaderna för verksamheten och samtidigt är det också de lokala organens direkta insatser, som i sista hand blir avgörande för vilka resultat, som kan erhållas genom den statliga verksamheten på här ifrågavarande områden.

Med hänsyn till de mycket stora uppgifter, som här kan väntas komma att föreligga under de närmaste decennierna, icke minst den pågående strukturrationaliseringen i jordbruket och den ännu blott i begränsad omfattning påbörjade omarronderingen inom skogsbruket, är det uppenbarligen av stor vikt, att de lokalorgan, som med statsmakternas stöd står till förfogande för främjande av utvecklingen på jordbrukets och skogsbrukets område, skall vara effektivt organiserade. Då lämpligheten av den nuvarande organisationen från flera håll dragits i tvivelsmål, vill jordbruksnämnden för sin del — utan att därmed ta ställning till de förslag om ändringar, som framförts från skilda håll — i princip förorda att en allsidig och förutsättningslös utredning skall företagas av hela frågan om den lokala administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område. Nämnden vill dock betona, att den vägledande synpunkten vid en sådan översyn enligt nämndens uppfattning, med hänsyn till de utomordentligt stora värden, som här står på spel, måste vara att finna den organisationsform, som ger största möjliga effektivitet och sålunda ej i första hand att åstadkomma besparingar.

Vad därefter angår den centrala administrationen på jordbrukets och skogsbrukets områden torde frågan om dennas organisation ytterst bli beroende av de resultat, som framkommer vid översynen av den lokala orga-

nisationen. Enligt nämndens uppfattning är det därför lämpligt att den nyss förordade utredningen även skall omfatta den centrala administrationen på ifrågavarande område.

Lantmäteristyrelsen understryker att övervägandena om en mera rationell organisation av den statliga verksamheten för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering måste ske med beaktande av lantmäteriets verksamhet på området. Angelägenheten av att de statliga insatserna blir så effektiva som möjligt och att besparingsmöjligheterna tillvaratagas fullt ut talar enligt lantmäteristyrelsens mening med styrka för att den översyn av administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område, som besparingsutredningen föreslagit bör avse alla de nämnda myndigheter som verkar för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering i skilda hänseenden.

Domänstyrelsen — som anser sig ej böra närmare ingå på ett bedömande av utredningens synpunkter, då berört verksamhetsfält ligger vid sidan av styrelsens arbetsområde — vill dock ej underlåta att framhålla, att utredningens motivering i väsentliga delar är felaktig. Utredningen synes bl. a. ej vara medveten om, att skogsvårdsstyrelserna inrättades för i allt väsentligt nya uppgifter. Domänstyrelsen vill, utan att motsätta sig en översyn av organisationen på berörda område, bestämt framhålla, att den finner varje sammanförande av organen för statens befattning med det enskilda jord- och skogsbruket, vare sig på det centrala eller det lokala planet, helt uteslutet.

Organisationsnämnden tillstyrker att en översyn av den statliga administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område kommer till sländ. Därvid torde också lantmäteriets insatser för jord- och skogsbrukets rationalisering böra uppmärksammas.

Veterinärstyrelsen anser att uppslaget om ett sammanförande för statliga eller statsunderstödda lokala organisationer, t. ex. lantbruksnämnder och hushållningssällskap, av dem åvilande kameralt-administrativa arbetsuppgifter till en av dessa organisationer i orten är värt att närmare prövas.

Hushållningssällskapens förbund erinrar om att liknande förslag under senare år gång på gång väckts inom riksdagen. Senast aktualiserades frågan av riksdagens revisorer. I det med anledning härav av förbundsstyrelsen den 21 januari 1959 avgivna utlåtandet tillstyrktes en allmän översyn av hela den regionala länorganisation, som är verksam på berörda områden. Även om utgångspunkterna för besparingsutredningens förslag till en översyn i väsentliga avseenden ej är desamma som för riksdagens revisorer, får styrelsen instämma i det nu framlagda förslaget.

Sveriges lantbruksförbund har icke något att erinra vad beträffar angivet förstahandsmål för besparingar. Däremot ställer sig förbundet frågande inför tanken på att sammanslå dels centralt lantbruks- och skogsstyrelserna, dels lokalt lantbruksnämnder, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser. I betänkandet föreslås icke några omedelbara åtgärder i nu nämnd riktning utan endast att det bör uppdragas åt en särskild utredning att »snarast verkställa en översyn av administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område». Förbundet saknar under sådana omständigheter anledning att nu närmare ingå på detta spörsmål.

Lantbruksförbundet vill emellertid till en början framhålla, att genom sammanslagning av lantbruks- och skogsstyrelserna skulle bildas ett stort och tungrovt verk med arbetsuppgifter, som förbundet, i motsats till vad utredningen förmodar, anser vara ganska olikartade och därför icke bör sammanföras i samma verk. De besparingar, som skulle stå att vinna genom sammanslagning av två redan nu ganska stora ämbetsverk torde också vara begränsade. Några olägenheter av nuvarande organisatoriska förhållan-

den föreligger förbundet veterligen icke. Skulle en ökad kontakt mellan de båda verken eftersträvas, torde en sådan kunna erhållas genom att skogsstyrelsens chef får rätt deltaga i lantbruksstyrelsens sammanträden och omvänt, ett system som tillämpas inom andra områden av den statliga förvaltningen. Med vad nu sagts har förbundet inte motsatt sig en översyn av de båda verkens inre organisation.

I fråga om den lokala lantbruksorganisationen instämmer lantbruksförbundet i lantbruksstyrelsens i betänkandet redovisade uppfattning såtillvida, att förbundet icke nu anser skäl föreligga att ändra nuvarande organisation. Förbundet vill här tillägga, att skälen för sammanslagning av skogsvårdsstyrelserna med de båda andra lokala organen synes vara mindre tungt vägande än de skäl, som kunnat andragas för att sammanföra nämnderna och sällskapen. Skogsvårdsstyrelsernas uppgifter får betecknas som ganska särpräglade. Den omständigheten att alla tre lokala organen i stor utsträckning betjänar samma krets av näringsinnehavare är enligt förbundets mening av underordnad betydelse. Sådant förhållande torde existera beträffande ett flertal förvaltningar med eljest olika uppgifter. Avgörande för en bedömning av lämpligheten att sammanslå berörda lokalorgan är givetvis främst arbetsuppgifternas art.

Riksförbundet Landsbygdens folk uttalar att det enligt förbundets uppfattning är tvivelaktigt om man genom att sammanföra på länsplanet de enligt utredningen likartade kamerala frågorna och även vissa personalärenden ur administrativ förenklingssynpunkt till ett av de berörda organen kan uppnå en besparingseffekt. Snarare torde det vara risk, att man skapar en administrativt otymplig apparat. Vad däremot utredningen säger om en allmän översyn av administrationen på jordbrukets och skogsbrukets områden finns inget att erinra mot.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund erinrar om att 1955 års skogsvårdsutredning nyligen framlagt sitt betänkande med bl. a. förslag till skogsvårdsstyrelsernas organisation och arbetsuppgifter. Utredningens förslag utmynnar i en förstärkt organisation och en väsentlig utbyggnad av personalkåren. Skogsvårdsstyrelseorganisationen har med andra ord nyligen blivit föremål för en ingående prövning och dess berättigade ställning som länsorgan har därvid i många sammanhang understrukits. Skogsvårdsstyrelserna har under flera år fått arbeta under synnerligen besvärliga förhållanden inte minst i fråga om personal, lokaler etc. framför allt när det gäller den skogliga yrkesutbildningen — en av huvuduppgifterna inom skogsvårdsstyrelsernas mångskiftande verksamhet. En förnyad utredning skulle obestriddligen innebära en ytterligare förhållning av en i hög grad aktuell utveckling.

En jämförelse mellan de tre berörda organisationerna visar, att skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter i hög grad skiljer sig från de båda övrigas. Biträdes- och bidragsverksamheten inom skogsbrukets område, skogsplant-skolor, skoglig yrkesutbildning och skogslagstiftning är verksamhetsfält av särpräglad art, som samtliga numera kräver specialister med skoglig fackutbildning, medan de båda andra organisationerna till övervägande delen har tjänstemän med jordbruksutbildning. Ett länsorgan som helt kan ägna sig åt skogsfrågorna synes därför både lämpligt och ändamålsenligt. Det samma gäller även beträffande skogsvårdsstyrelsernas kamerala personal och deras utbildning, där förbundet likaledes bestämt tar avsteg från utredningens uppfattning, att denna icke effektivt utnyttjas.

Förbundet kan därför icke finna några skäl, som talar för en förändring av skogsvårdsstyrelsernas nuvarande ställning som självständiga länsorgan. De besparingar, som ev. rent teoretiskt skulle kunna redovisas exempelvis

genom centralisering av vissa enklare kamerala ärenden, uppväges mer än väl av den tungroddhet och försämrade service, som därigenom skulle uppstå.

Lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens arbetsuppgifter griper onekligen på ett helt annat sätt in i varandra. Förbundet anser det emellertid ligga utanför dess uppgift att upptaga deras organisation och administration till behandling. Endast i ett fall vill förbundet peka på en efter förbundets uppfattning påtaglig möjlighet till besparing av statsutgifterna: den skogsvårdsorganisation som nu bygges upp inom lanbruksstyrelse och lantbruksnämnder.

Det synes förbundet uppenbart, att den skogsvårdsorganisation, som redan finnes inom länet, borde i samarbete med lantbruksnämnden kunna fullgöra denna uppgift. Minskat dubbelarbete och resekostnader samt ett effektivare utnyttjande av personalen skulle bl. a. ernås. Förbundet rekommenderar därför en omprövning i dessa hänseenden.

Vad slutligen beträffar ett sammanförande av skogsstyrelse och lantbruksstyrelse vill förbundet bestämt motsätta sig detta under framhållande av, att skogsstyrelsen såsom självständig organisation visat sig på ett utomordentligt sätt bevaka det enskilda skogsbrukets tidigare tillbakasatta men berättigade intressen. Det har dessutom varit i hög grad värdefullt som samordnande organ för de vitt skilda skogliga problemen i norra och södra Sverige. Det skulle innebära en tillbakagång för skogsbruket, om utredningens förslag härvidlag vunno beaktande.

Förbundet avstyrker därför de av utredningen framförda förslagen i vad de berör skogsvårdsstyrelsernas lokala och centrala organisation och administration.

Sveriges skogsägareförbund anser att besparingsutredningens argument för en eventuell sammanslagning av lantbrukets och skogsbrukets lokala organ — det att »ett stort antal lantbrukare driver både jordbruk och skogsbruk» — tämligen intetsägende. Faktum torde vara, att skogsbruket från detta så artskild och självständig näring, att båda näringarna tarvar sin centrala statliga förvaltning liksom vissa lokala organ ute i länen. Detta utesluter givetvis icke att en översyn göres över förvaltningens och organens organisation och arbetsuppgifter. Lantbruksstyrelsen har, som utredningen anger, i yttrande över riksdagsrevisorernas berättelse 1958 även anfört att vissa avdelningar inom styrelsen borde överses, närmast med anledning av att en viss begränsning i deras arbetsuppgifter inträtt.

Beträffande skogsstyrelsen åter ifrågasätter förbundet om något står att vinna med en översyn. Skogsstyrelsen tillkom så sent som 1941 och någon risk för att detta ämbetsverk överorganiserats synes inte föreligga utan har verket av allt att döma funnit en tillfredsställande ram för sin verksamhet. Samma torde vara förhållandet med skogsstyrelsens lokala organ, skogsvårdsstyrelserna, ehuru där, som utredningen antyder, en viss rationalisering måhända skulle kunna åvägabringas genom att den *kamerala* förvaltningen sammanfördes för skogsbrukets och jordbrukets lokala organ till ett av dessa organ i varje län, som sålunda skulle komma att fungera som serviceorgan åt de andra. Förbundet ifrågasätter, om icke även andra statliga organ av lokal karaktär med fördel kunde inbegripas i ett dylikt samgående på det kamerala området.

De organ, för vilka en översyn torde vara påkallad, är enligt förbundets mening i första hand jordbrukets lokala organisationer, lantbruksnämnderna resp. hushållningssällskapen. Oaktat att lantbruksnämnderna icke ännu verkat i mer än elva år har frågan om en sammanslagning av dessa båda or-

gan vid upprepade tillfällen varit före i riksdagen senast vid såväl 1957 som 1958 års riksdagar. Riksdagens revisorer har i sin förutnämnda berättelse år 1958 förordat en översyn av dessa lantbrukets lokala organ. Förbundet får för sin del likaledes rekommendera att en sådan översyn snarast utföres, enär förbundet är av den bestämda uppfattningen, att mycket står att vinna, såväl administrativt som ur samhällsekonomiska synpunkter, med ett sammanförande av de båda organen. Förbundet förutsätter, att det enskilda storskogsbruket blir representerat om en utredning tillsätts för detta ändamål.

Länsstyrelsen i Stockholms län vill icke motsätta sig att organisationen av nämndernas verksamhet blir föremål för de undersökningar som besparingsutredningen föreslagit.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser det angeläget att den föreslagna undersökningen beträffande organisationen av lantbruksnämnder, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser snarast kommer till stånd. Här bör det vara möjligt att nå inte bara kostnadsbesparingar utan samtidigt en effektivare organisation. Utredningen bör i viss omfattning avse också de centrala verken på området. I stor omfattning bör man nämligen kunna decentralisera handläggningen av ärendena till länsorgan och uppnå motsvarande besparingar vid de centrala verken. Under senaste tid har utvecklingen tyvärr delvis gått i motsatt riktning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker att administrationen på jordbrukets och skogsbrukets område underkastas en allsidig översyn.

Lantbruksnämnden i Norrbottens län kan för sin del icke biträda besparingsutredningens uppfattning att den för de kamerala arbetsuppgifterna avdelade personalen hos nämnden icke kan utnyttjas i tillfredsställande omfattning. Under senare år har på föranstaltande av lantbruksstyrelsen och efter utredning av statens organisationsnämnd arbetet med medelsredovisningen väsentligt förenklats och rationaliserats, varigenom den med dessa arbetsuppgifter sysselsatta personalen kunnat minskas för att i stället sys-selsättas med de arbetsuppgifter, som härleder sig från de alltmer ökande köpen och försäljningarna av fastigheter hos nämnden. Den med de kamerala arbetsuppgifterna sysselsatta personalen torde icke vara större än vad arbetsuppgifternas omfattning kräver.

Vad beträffar frågan om överflyttning av en del ärenden och göromål till riksbankens avdelningskontor har viss erfarenhet därom för lantbruksnämndens vidkommande redan vunnits i och med att nämnden till riksbankens förvaltning överlämnat omkring 9 800 stödlån. Nämnden har dock fortfarande mycket arbete med skötseln av dessa lån i vad avser frågor som ankommer på nämnden att behandla och pröva. Med den kännedom lantbruksnämnden har av riksbankens förvaltning av icke blott stödlånen utan även av alla de lån, som överlämnades från egnahemsnämnden till riksbanken vid lantbruksnämndernas tillkomst, ifrågasätter nämnden, om icke den sammanlagda arbetsbelastningen vid båda inrättningarna blir större på grund av det remissförfarande, som tydligen måste förekomma när arbetsuppgifterna uppdelas, än när de i sin helhet handlägges av endast den ena institutionen.

Hushållningssällskapet i Norrbottens län anser att den omfattande bidragsgivning, som genomförts på olika områden sedan lantbruksnämndernas tillkomst, säkerligen kunde ha åstadkommit med lika stor effekt, och med väsentligt mindre omkostnadsanslag om hushållningssällskapen eventuellt med obetydligare personalförstärkning fått att ombesörja dessa uppgifter. Man kan ej heller rättvisligen underlåta att framhålla att antalet tjänstemän på jordbrukets område i många fall är orimligt högt i förhål-

lande till de vunna resultaten. Huruvida däremot nu kan tänkas att besparingar lämpligen kan ske genom en ifrågasatt, åtminstone partiell sammanslagning av de på jordbrukets område verksamma institutioner, hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse och lantbruksnämnd, är nog svårt att bedöma. Inom Norrbottens län synes det dock olyckligt att nämndens lantbruksinstruktörer och hushållningssällskapets jordbruksinstruktörer arbetar inom samma, men stora distrikt då helt säkert tidigare anordning med mindre distrikt och allround-verksamma instruktörer, skulle ge bättre resultat och även medföra lägre resekostnad. Med en begränsad bidragsgivning, som synes vara realistisk, torde arbetsuppgifterna, i vart fall inom det statliga rationaliseringsorganet, komma att bli ytterligare beskurna. Hushållningssällskapet vill däremot framhålla att den undervisande och rådgivande verksamheten måste upprätthållas i minst nuvarande omfattning för att ge jordbrukarna möjligheter att själva vidtaga i och för sig lönsamma åtgärder för att göra jordbruket mer bärkraftigt. Vidare synes det skäligt att om beslut fattas om en särskild utredning för att »snarast verkställa en översyn av administrationen på jordbrukets och skogsbrukets områden», ej utan vidare förutsattes att eventuellt ifrågasatt sammanslagning genomföres samtidigt i alla län utan att i så fall lämpligen något eller några försökslän uttages. Den framkastade tanken på en sammanslagning måste nämligen kunna få utomordentligt stor inverkan på jordbruket och skogsbruket och framförallt på befattningshavarnas serviceverksamhet till brukarna. Skulle ett försök misslyckas synes en återgång till nuvarande system bli en än svårare sak att åstadkomma. Lämpligt synes då också vara att innan eventuell utredning genomföres, de olika berörda institutionerna inom resp. län själv fick komma med eventuella förslag till besparingsåtgärder. Skall en sammanslagning ske lokalt bör detta också ske centralt. Det torde ej heller kunna underlåtas att framhållas att den mera obundna verksamheten vid en ej helt statlig organisation, åtminstone tidigare, medfört större förutsättningar för en högre effektivitet och alltså ett bättre utnyttjande av de omkostnadsmedel, som ställes till förfogande.

VI. Departementschefen

Inledning. De strukturella förändringarna på jordbrukets område sedan år 1948 har medfört att förutsättningarna för lantbruksorganisationens verksamhet successivt ändrats. Sagda strukturutveckling utgjorde motiv för de ändrade riktlinjer för den statliga verksamheten för jordbrukets rationalisering, som fastställdes av 1959 års riksdag. Samma riksdag vidtog på mitt förslag även vissa åtgärder i syfte att delvis anpassa organisationens personaluppsättning — vilken i allt väsentligt hållits oförändrad från dess tillkomst år 1948 — efter utvecklingen samt till de beslutade ändringarna i arbetsuppgifternas inriktning och till de framtida uppgifternas beräknade omfattning.

Riksdagsbeslutet år 1959 innebar bland annat att en successiv överflyttning skulle ske av såväl teknisk som annan arbetskraft från nämndernas avdelningar för inre rationalisering till avdelningarna för yttre rationalisering. Erforderlig omskolning av berörda personalkategorier skulle samtidigt

ske. I avsikt att förstärka personalen för yttre rationaliseringsuppgifter utbyttes tolv lantbruksinstruktörstjänster i Ae 12 mot 17 assistenttjänster i Ae 15 för befattningshavare med skogsmästarkompetens. På grund av den påtagbara nedgången i ärendeomslutningen vad gäller lantbruksingenjörsvardelningarna indrogs ett antal å nämnda avdelningar befintliga tjänster. Sålunda avvecklades från och med den 1 juli 1959 två lantbruksingenjörstjänster i Ao 25, sex lantbruksingenjörstjänster i Ae 21, fyra ingenjörstjänster i reglerad befordringgång samt sex tekniker i lönegrad A 10. För att handha den centrala ledningen av den skogliga verksamheten inom organisationen inrättades hos lantbruksstyrelsen tre jägmästartjänster, varav en i Be 1 och två i Ae 23. Innehavarna av sistnämnda befattningar skulle jämte erforderlig biträdespersonal bilda en skoglig sektion inom planläggningsbyrån. Samtidigt härmed indrogs en förste byråingenjörstjänst i Ae 24 å jordförbättringsbyrån och en byggnadskontrollanttjänst i Ae 19 å byggnadsbyrån.

I olika sammanhang har under senare år uppmärksamheten riktats mot lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation. Bland annat uttalade sig 1958 års riksdagsrevisorer för en organisatorisk översyn av berörda organ. Även 1958 års besparingsutredning föreslog i sitt i augusti 1959 avgivna betänkande (SOU 1959: 28) en översyn ej blott av organen i fråga utan även av hushållningssällskapen samt skogsvårdsmyndigheterna. I första hand borde enligt utredningen prövas förutsättningarna för att sammanföra de olika lokalorganens kamerala förvaltning och handläggning av personalärenden.

Det av mig för riksdagen tidigare redovisade utredningsarbetet rörande möjligheterna att effektivisera lantbruksorganisationen har numera avslutats och lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 framlagt sina av utredningen föranledda förslag. Jag har visserligen i årets statsverksproposition uttalat min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område, som rör jordbrukets samt skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål. Det torde emellertid dröja åtskillig tid, innan någon ny organisationsform, grundad på sistnämnda utredning, kan komma till stånd. Ett uppskov med erforderliga anpassningar av lantbruksorganisationen efter de numera ändrade förutsättningarna för dess verksamhet bör därför inte ske.

Lantbruksstyrelsens nu redovisade utredningsförslag ligger enligt min mening väsentligen i linje med vad utvecklingen kräver. Jag har därför tagit detsamma till utgångspunkt för de förslag till organisationsändringar, som jag avser att framlägga i det följande.

Lantbruksnämnderna. Nämndernas nuvarande organisation grundas i allt väsentligt på av 1947 års centrala lantbrukskommitté i betänkande SOU 1948: 2 framlagda förslag rörande organisationen av verksamheten för jord-

brukets yttre och inre rationalisering. Som regel finns en nämnd i varje län. Kalmar och Älvsborgs län är dock uppdelade på två områden. Nämnd består av sju ledamöter, av vilka tre utses av Kungl. Maj:t och två av hus-hållningssällskapet, varjämte som självskrivna ledamöter ingår lantbruksdirektören och hushållningssällskapets sekreterare. Vid handläggning av fråga av större vikt, som berör annan länsmyndighets arbetsområde, skall jämväl representant för sagda myndighet beredas tillfälle att deltaga i överläggningarna. I ärende rörande fastighetsbildning skall samråd ske med överlantmätaren och i ärende, som rör skogliga frågor av större vikt, med länsjägmästaren. Inom varje nämnd finns en delegation för yttre och en för inre rationalisering. Vid vissa nämnder finns därutöver särskilda delegationer för permanenta eller tillfälliga uppgifter.

Enligt gällande instruktion ankommer det på lantbruksnämnderna att själva bestämma om arbetets och personalens uppdelning på avdelningar, dock att inrättande av lantbruksingenjörsavdelning ankommer på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande på lantbruksstyrelsen. För närvarande är personalen vid nämnderna, med undantag för dem i de mindre länen, fördelad på en avdelning för yttre och en för inre rationalisering samt en avdelning för administrativa uppgifter. Därjämte finns vid flertalet nämnder en lantbruksingenjörsavdelning.

För lantbruksstyrelsens utredningsförslag har lämnats en uttömmande redogörelse i det föregående. Här må dock givas en sammanfattning av desamma, i vad de rör lantbruksnämnderna.

Enligt sagda utredningsförslag skall de nuvarande avdelningarna för yttre rationalisering slopas och åtgärder samtidigt vidtagas så att lantbruksdirektören bättre än nu skall beredas tid och möjlighet att ägna erforderlig uppmärksamhet åt rationaliseringsverksamhetens uppläggning i stort. Lantbruksdirektörens ledande funktion vill styrelsen över huvud framhäva starkare än nu. Ävenså betonas betydelsen av att lantbruksnämndernas chefstjänstemän ges vidgade möjligheter till samarbete med andra länsorgan. Arbetet med den yttre rationaliseringen och vad därmed sammanhänger skall i de större länen och vissa mellanstora län fördelas på distrikt. Dessa anges av styrelsen böra uppgå till sammanlagt 33, fördelade på 14 lantbruksnämndsområden. Ledare för verksamheten inom distrikten avses vara en lantbrukskonsulent-distriktsföreståndare, som samtidigt skall vara föredragande inför nämnden i ärenden, som angår vederbörande distrikt.

Vidare föreslås ändring av organisationen för den inre rationaliseringen. Lantbruksingenjörsavdelningar förutsattes endast skola finnas inrättade vid de lantbruksnämnder, där lantbruksingenjör är stationerad. Indelningen av riket i lantbruksingenjörskonstansdistrikt skall enligt styrelsen ändras så att antalet dylika distrikt minskas till elva mot för närvarande 20. Om lantbruksingenjörskonstansdistrikt finns i ett län, skall denna enligt förslaget i princip

övertaga alla till den inre rationaliseringen hänförliga göromål. Beträffande övriga län avses särskild avdelning för inre rationalisering finnas endast vid de nämnder, där arbetsuppgifter som kan hänföras till detta slag av rationalisering föreligger i mera betydande omfattning. Därest så ej är fallet skall sistnämnda arbetsuppgifter handläggas av personal direkt underställd lantbruksdirektören.

De vid lantbruksnämnderna placerade skogsmästarna anses av styrelsen böra direkt underställas vederbörande lantbruksdirektör. Varje lantbruksnämnd, som kan bereda tillfredsställande sysselsättning för en byggnadskonsulent med sådana uppgifter för vilka konsulenttjänsterna från början inrättats, föreslås skola tilldelas dylik befattningshavare. Denne bör inte tillhöra visst distrikt eller viss avdelning utan stå till lantbruksdirektörens förfogande. Lantbruksnämnd, som inte befinnes ha behov av egen byggnadskonsulent, bör enligt lantbruksstyrelsen disponera sådan i ett angränsande län. För viss projektering av nybyggnader och mera omfattande ombyggnader, hänförlig till vad som tekniskt benämnes grundprojektering, föreslås särskilda byggnadskonsulenter placerade vid vissa nämnder. Erforderligt standardiseringsarbete förutsättes enligt lantbruksstyrelsen skola utföras vid ett byggnadskontor inom styrelsen, vilket avses ersätta den nuvarande byggnadsbyrån. Antalet byggnadskonsulenter inom lantbruksorganisationen vill styrelsen bibehålla oförändrat, det vill säga vid 26.

Lantbruksstyrelsen har härjämte förordat ändrad löneställning för en rad olika grupper befattningshavare vid lantbruksnämnderna. Ingående redovisning av de föreslagna lönegradsförändringarna har givits i ett föregående avsnitt.

Med utgångspunkt från förenämnda principer för ändrad organisation har lantbruksstyrelsen framlagt förslag om en successiv minskning av den med fältarbete — såväl yttre som inre rationaliseringsuppgifter — sysselsatta personalen från 384 befattningshavare till 334. Den största minskningen faller härvid på högskoleutbildad personal, som styrelsen vill reducera med sammanlagt 30 befattningshavare. Personalen för inre rationaliseringsuppgifter avses skola minskas från för närvarande 240 befattningshavare till 148, varvid en väsentlig del av minskningen väntas uppkomma genom överföring av tjänstemän till verksamhet med yttre rationalisering. Byggnadskonsulenterna är ej innefattade i förenämnda beräkning av personal för inre rationaliseringsverksamhet. I fråga om arbetskapaciteten för yttre rationalisering medför styrelsens förslag en förstärkning med drygt 40 befattningshavare. För närvarande uppgår de inom detta område sysselsatta befattningshavarna till 120, lantbruksdirektörerna ej medräknade.

Styrelsen utgår från att omorganisationen i sin helhet skall vara genomförd inom en tidrymd av fem år. Den totala minskningen av kostnaderna för grundlöner har styrelsen beräknat till cirka 635 000 kronor. För budgetåret 1960/61 begränsar sig emellertid minskningen av sagda kostnader enligt styrelsen till cirka 125 000 kronor.

I anslutning till omorganisationsförslaget har lantbruksstyrelsen anmält,

att den avser att till nästa års riksdag framlägga förslag beträffande personalbehovet för kamerala och dylika uppgifter vid nämnderna.

För egen del vill jag först framhålla, att jag inte kan ansluta mig till det av lantbruksstyrelsen framförda förslaget beträffande en ny princip om indelning av vissa län i två eller flera distrikt för verksamhet med yttre rationalisering. En distriktsindelning av föreslagen typ kan hindra ett ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga arbetskraftsresurser och motverka rörlighet i organisationen. Lantbruksstyrelsen bör dock alltjämt ha rätt att för viss tid bestämma annan stationeringsort för förrättningspersonal än den ort, där nämndens kansli är beläget. Det torde få förutsättas att sistnämnda bemyndigande ej kommer att utnyttjas annat än i de fall starka, arbetsorganisatoriska skäl föreligger därtill.

Enligt min mening torde hädanefter, liksom för närvarande är fallet, vid lantbruksnämnderna i regel komma att finnas inrättade en särskild avdelning för yttre rationalisering och en särskild för inre rationalisering. Dock bör den organisatoriska ändringen vidtagas att lantbruksdirektören fortsättningsvis ej skall fungera som direkt ledare för den yttre rationaliseringsavdelningen utan i denna egenskap bör ersättas av en lantbrukskonsulent i 24:e lönegraden. Jag vill i anslutning härtill föreslå att 23 ordinarie befattningar i sagda lönegrad inrättas, en i varje ifrågakommande län. Samtidigt härmed bör åtta tjänster som biträdande lantbruksdirektör i Ao 24 och 15 tjänster som lantbrukskonsulent i Ao 23 indragas. De nuvarande innehavarna av biträdande lantbruksdirektörsbefattningar bör, så länge som de kvarstår i tjänst, alltjämt få bibehålla den tjänstebenämning de nu har. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga beslut om uppförande på övergångsstat och om andra eventuella övergångsanordningar i samband med tillsättande av de nya lantbrukskonsulenttjänsterna. Såsom direkta ledare för de inre rationaliseringsavdelningarna bör alltfört fungera lantbrukskonsulenter i lönegrad 23 eller 21. Därest en i enlighet med det följande å övergångsstat uppförd lantbruksingenjör anses lämpligen böra placeras som avdelningschef för rationaliseringsuppgifter av sistnämnda slag, torde lantbruksstyrelsen böra få förordna om dylik placering.

Lantbruksdirektören bör, anser jag, verka som chef över de båda avdelningarna för yttre och inre rationalisering liksom över den administrativa avdelningen. Genom denna mera fristående ställning bör lantbruksdirektören kunna i större utsträckning än för närvarande ägna sig åt handläggning av mera komplicerade ärenden, exempelvis vissa fall då fråga är om förhandlingar med bolag om byte av skogsmark, samt åt allmän planering av nämndens aktiva och — vilket är viktigt — intensifierade rationaliseringsinsatser. Ävenså torde han därigenom kunna beredas tillfälle att mera än nu samordna nämndens planer samt förrättnings- och rådgivningsverksamhet med andra länsorgans såsom hushållningssällskapens, lantmäteri- och skogsvårdsmyndigheternas.

Vad beträffar de nuvarande lantbruksingenjörsavdelningarnas verksam-

het har denna successivt minskat i omfattning. Arbetet med avdikningsåtgärder har för övrigt alltmer kommit att avse sådana hydrotekniska uppgifter, som allmänt hänföres till inre rationalisering. I överensstämmelse med de allmänt jordbruksekonomiska strävandena för närvarande bör åtgärder för utvinnande av jordbruksmark genom större torrlägningsföretag avsevärt begränsas. Med hänsyn till angivna förhållanden föreligger enligt min uppfattning ej anledning att bibehålla en organisation för berörda uppgifter av den omfattning lantbruksstyrelsen föreslår. Den avdikningsverksamhet, som är att betrakta som inre rationaliseringsarbete i gängse bemärkelse, bör uteslutande handhas av de därför avsedda avdelningarna vid nämnderna. Återstående delen av de uppgifter, som nu handlägges av de särskilda lantbruksingenjörsavdelningarna, torde med hänsyn till sin karaktär lämpligen bära åvila expertis sorterande under det centrala organet. Jag vill i enlighet härmed föreslå att nämndernas lantbruksingenjörsavdelningar skall slopas från och med den 1 juli 1960 och att i stället sju lantbruksingenjörer nu i Ao 25 överföres till lantbruksstyrelsens personalstat. 14 tjänster såsom lantbruksingenjör i sagda lönegrad bör samtidigt föras på övergångsstat under lantbruksstyrelsen och två dylika, nu vakanta befattningar indragas. Å andra sidan bör den lantbruksingenjörerna för närvarande underställda personalen kvarstå under lantbruksnämnderna, dock reducerad på sätt jag ämnar förorda i det följande.

De principer i fråga om organisationen för handläggning av den fortsatta torrlägnings- och avdikningsverksamheten, som jag nyss föreslagit, bör såsom antytts träda i tillämpning vid ingången av nästa budgetår. Emellertid bör de inom olika län stationerade lantbruksingenjörerna omflyttas först i samband med att de för närvarande aktuella arbetsuppgifterna gör detta möjligt eller vakanser uppstår. Jag ämnar ånyo beröra detta spörsmål i ett följande avsnitt. Det torde kunna antagas att omställningsprocessen kommer att spänna över en förhållandevis lång tid.

Beträffande hittills ej behandlade personalfrågor rörande de olika avdelningarna inom lantbruksnämnderna vill jag till att börja med biträda lantbruksstyrelsens förslag att överföra ett angivet antal tjänstemän från inre till yttre rationaliseringsverksamhet. Vidare vill jag förorda att 23 assistenttjänster i Ao 15 inrättas för uppgifter med yttre rationalisering. Innehavarna av dessa nya tjänster bör kunna i ej ringa mån övertaga arbetsuppgifter, som nu åvilar lantbrukskonsulenter och därmed friställa dessa för mer kvalificerade uppdrag. Tjänsterna i fråga skall besättas med personal, som har lägre agrar eller teknisk utbildning och som därjämte genomgått vissa fortbildningskurser i fråga om yttre rationaliseringsverksamhet. Samtidigt med tjänsternas inrättande bör 23 befattningar som förste instruktör i Ao 13 indragas eller i nödvändig utsträckning föras å övergångsstat.

Ehuru jag är medveten om att en ökad insats för skogliga markbyten och kompletteringar i enlighet med 1959 års riksdagsbeslut om riktlinjer i ämnet ställer krav på god tillgång på skogligt utbildad personal inom lant-

bruksorganisationen, vilken för övrigt i detta avseende skall biträda lantmäterimyndigheterna, är jag ej beredd att tillstyrka att antalet tjänster för sådan personal ökas. Jag vill i sammanhanget erinra om att av de två jägmästarebefattningar i Ae 23, som av 1959 års riksdag inrättades vid lantbruksstyrelsen för handhavande av mera kvalificerade samt allmänt planläggande, skogliga uppgifter, den ena tjänsten har besatts för kort tid sedan medan den andra alltjämt är vakant. Erfarenheterna av den nya skogliga organisationen inom styrelsen och nämnderna torde böra avvaktas innan ytterligare personalförstärkningar överväges.

Utöver vad jag nyss uttalat i fråga om överflyttning av personal från lantbruksnämndernas avdelningar för inre rationalisering till avdelningarna för yttre rationalisering vill jag bland annat förorda den ändringen beträffande tjänster hänförliga till förstnämnda slag av avdelningar att ytterligare fyra befattningar som lantbruksingenjörer i Ae 21 utbytes mot samma antal lantbruksingenjör- eller lantbrukskonsulenttjänster i Ae 23. Härjämte föreslår jag att sju konsulentbefattningar i Ae 21 indrages från och med den 1 juli 1960 varvid dock samtidigt tre tjänster som förste byråagronom eller förste byråingenjör i Ae 23 bör uppföras på lantbruksstyrelsens personalstat.

I anslutning härtill föreslår jag att 16 förste lantbruksinstruktörstjänster i Ae 13 inrättas vid lantbruksnämnderna i utbyte mot motsvarande antal tjänster såsom lantbruksinstruktör i Ae 12. I enlighet med lantbruksstyrelsens framställning torde fem ordinarie befattningar som lantbruksinstruktör i sistnämnda lönegrad böra föras på övergångsstat. Innehavarna av sist angivna befattningar tjänstgör för närvarande å högre extra ordinarie tjänster inom nämnderna. Härutöver kan indragning ske av fem förste assistenttjänster i Ao 19 samt 13 befattningar som tekniker i Af 10—Ae 15, samtliga tjänster nu placerade på lantbruksingenjöravdelningar. Ifrågavarande förste assistentbefattningar måste dock uppföras å övergångsstat i avvaktan på innehavarnas avgång eller förflyttning till annan befattning. Lantbruksstyrelsens förslag om att tjänstebenämningen förste assistent skall utbytas mot assistent kan jag inte biträda.

Omfattningen av byggnadskonsulenternas primära eller ordinarie arbetsuppgifter nedgick något under åren närmast före år 1959. Vid sidan av berorda arbetsuppgifter — huvudsakligen avseende låne- och bidragsansökningar i byggnadsärenden och i samband därmed rådgivning — har konsulenterna i fråga utfört visst projekteringsarbete. De nya riktlinjer för den statliga medverkan i jordbrukets inre rationalisering, som fastställdes av 1959 års riksdag, torde ej nämnvärt ha förändrat omfattningen av byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter, även om dessa i viss mån fått ett annat innehåll. Med utgångspunkt härifrån har jag funnit att vid nämnderna erfordras sammanlagt 20 byggnadskonsulenter, fortfarande i lönegrad A 21. Jag har därvid förutsatt att vissa län, huvudsakligen de minsta, skall ha gemensam konsulent med ett angränsande län. Vidare har jag utgått från att angeläget

standardiseringsarbete kommer att utföras inom lantbruksstyrelsen. I detta sammanhang vill jag även erinra om den verksamhet som bedrivs av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. För sådant projekteringsarbete som tekniskt benämnes grundprojektering och som byggnadskonsulenternas verksamhet även i fortsättningen kan ge anledning till bör uttagas ersättningar jämlikt självkostnadsprincipen. Därest riksdagen inte har något att erinra mot här angivna förslag, bör normerna för ersättningarna införas i lantbruksnämndstaxan.

Av de sex byggnadskonsulenter, som nu finnes inom lantbruksorganisationen utöver de nyss nämnda 20, bör enligt min mening två inplaceras å lantbruksstyrelsen för handhavande av bland annat det förut berörda standardiseringsarbetet. Återstående fyra befattningar som byggnadskonsulenter bör indragas fr. o. m. den 1 juli 1960 eller den senare tidpunkt då tjänsteinnehavarna kunnat omplaceras i annan verksamhet.

Inom lantbruksorganisationen befintliga tre befattningar som byggnadskontrollant placerade inom de nordligaste länen, torde tills vidare böra bibehållas och härvid alltjämt i lönegrad A 12. De uppgifter för vilka de närmast är avsedda motiverar nämligen ej att antalet tjänster minskas. I och med att berörda nämnders befattning med byggnadsverksamheten å fjäll- och lapplägenheter avtar, bör dock frågan omprövas.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit att agronomer och lantmätare respektive lantbruksingenjörer skall likställas vid besättandet av tjänster inom lantbruksorganisationen, 24 till antalet mot för närvarande 30, i den reglerade befordringsgången Af 15—Ae 19. Någon uppdelning av sagda antal på respektive kategorier avses sålunda ej längre ske. Lantbruksstyrelsens avvägning av det fortsatta behovet av tjänster i sagda befordringsgång har gjorts utifrån förutsättningen att högskoleutbildad personal skall finnas endast för de mera kvalificerade arbetsuppgifterna. För egen del vill jag tillstyrka en sådan gemensam befordringsgång, som nyss angivits, avseende totalt 28 tjänster. Möjligheten att erhålla dessa tjänster bör emellertid kunna stå öppen även för ej högskoleutbildad personal, som befinnes särskilt skickad därför. Skälet till att jag förordat ett högre antal befattningar i befordringsgången är bland annat att jag inte anser mig kunna biträda att tre lantbruksassistenttjänster i nämnda befordringsgång i enlighet med styrelsens förslag omvandlas till assistenttjänster i Ae 19. De skall alltså kvarstå i nuvarande löneställning. Härtill kommer att jag i anledning av vad jag i det följande kommer att föreslå i fråga om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län förordar att en lantbrukskonsulenttjänst i Ao 23 utbytes mot en tjänst som lantbruksassistent. Så länge nuvarande innehavaren av sagda ordinarie befattning i 23:e lönegraden uppehåller tjänsten i fråga bör denna vara placerad å övergångsstat och en lantbruksassistenttjänst hållas vakant.

Vad beträffar personalen å de administrativa avdelningarna vid lantbruksnämnderna är jag för närvarande ej beredd att föreslå annan änd-

ring än att 18 biträdestjänster i reglerad befordringsgång, nu placerade å lantbruksingenjörssavdelningar — med hänsyn till vad jag förut föreslagit beträffande sistnämnda avdelningar — indrages från och med den 1 juli 1960. Emellertid pågår inom lantbruksstyrelsen viss översyn av behovet av kontorspersonal vid lantbruksnämnderna och det är min avsikt att återkomma till spörsmålet sedan styrelsen redovisat resultatet av översynen. I samband härmed vill jag erinra om att jag i årets statsverksproposition anför, att såsom ett led i den tillämnade utredningen rörande organisationen inom området för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering undersökningar och försök bör göras i syfte att nedbringa kostnaderna för den kamerala verksamheten vid berörda statliga och statsunderstödda organ. I avvaktan på resultatet av omförmälda delutredning bör ett återbesättande av ledigblivna kamerala tjänster undvikas. Nämnas bör att lantbruksstyrelsen redan prövar frågan om möjligheter föreligger att till styrelsen centralisera vissa nu lokalt handlagda kamerala uppgifter.

Här ej särskilt behandlade, av lantbruksstyrelsen framförda förslag i fråga om tjänste- och lönegradsförändringar berörande lantbruksnämnderna kan jag inte biträda.

Jag övergår härefter till den av en särskilt tillkallad sakkunnig utredda frågan om en sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län ävensom av de båda hushållningssällskapen i länet.

Enligt utredningsmannen motiverar arbetsvolymen vid Kalmar läns två lantbruksnämnder, de produktiva arealerna jordbruksmark samt antalet företagare i jord- och skogsbruk inom länet inte mer än en för länet gemensam nämnd. Utredningsmannen har dock angivit vissa omständigheter som kan anföras mot en sammanslagning. Dessa är norra länsdelens inriktning i flera avseenden på Östergötland, kommunikationerna i länet och länets uppdelning på två landsting. I fråga om kommunikationerna påpekar emellertid utredningsmannen att en förbättring och utbyggnad av vägnätet skett och kan beräknas fortgå under de närmaste åren. Utöver först angivna skäl talar enligt utredningsmannen bland annat följande för en sammanföring av de båda lantbruksnämnderna. Arbetskraftsresurserna kan, därest nämndpersonalen sammanföres till ett kansli, utnyttjas bättre än för närvarande om man beaktar arbetsuppgifternas omfattning, karaktär samt geografiska fördelning inom länet. Genom en sammanslagning kan också besparingar av betydande storlek åstadkommas främst i avseende å löner. Den sluttliga besparingseffekten beräknar utredningsmannen till cirka 115 000 kronor per år. Som jämförelse angives de årliga utgifterna för avlöningar och omkostnader vid de två lantbruksnämnderna till sammanlagt omkring 600 000 kronor. Samarbetet med övriga länsorgan skulle underlättas, om enbart en lantbruksnämnd fanns i länet. Helt övervägande antalet länsorgan har hela länet som arbetsområde och är belägna i Kalmar.

Utredningsmannen framhåller, att det föreligger ett behov för länets invånare att i en del ärenden få rådgöra personligen med vederbörande nämnd-

tjänstemän. Möjligheterna härtill kommer enligt utredningsmannen givetvis att begränsas vid en minskning av antalet förvaltningsenheter och därmed antalet befattningshavare. Frågan, som har många paralleller inom andra förvaltningsområden, synes emellertid ej ha sådan storleksordning, att den kan anses på ett mera avgörande sätt böra inverka på övervägandena om sammanslagning av berörda länsorgan.

Enligt utredningsmannens uppfattning talar betydligt starkare skäl för än emot en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län. Han föreslår därför att en dylik organisationsändring genomföres från och med den 1 juli 1960, varvid Kalmar skall vara nämndens kansliort och ett kontaktställe eller en arbetsgrupp övergångsvis finnas i Västervik. Jämlikt utredningsmannens förslag kan genom successiva personalförändringar sammanlagt sex befattningar indragas. Förslaget innebär också att den nuvarande lantbruksdirektören vid lantbruksnämnden i Västervik tills vidare, om han så önskar, skall leda den till staden förlagda arbetsgruppen och därvid i huvudsak bibehålla sina nuvarande funktioner.

Utredningsmannen redovisar fortsättningsvis att han kommit till den slutsatsen att han, med hänsyn till de förhållanden som nu kan överblickas, funnit enahanda skäl som nyss nämnts — om ock av mindre styrka än beträffande lantbruksnämnderna — föreligga för att även de båda hushållningssällskapen i Kalmar län vid lämplig tidpunkt sammanföres till ett organ. I avbidan på resultatet av övervägandena rörande den framtida upplysnings- och rådgivningsverksamheten föreslår han emellertid att det skall anstå med avgörandet om en sammanföring av länets hushållningssällskap.

De i ärendet hörda centrala statliga myndigheterna har samtliga tillstyrkt att en sammanslagning kommer till stånd av lantbruksnämndsorganisationerna inom Kalmar län. Ifrågavarande myndigheter har jämväl i princip biträtt tanken på en sammanföring av länets båda hushållningssällskap. Flerparten remissinstanser inom södra Kalmar län har likaså tillstyrkt utredningsförslagen. Däremot har alla de till norra länsdelen hänförliga remissorganen avstyrkt nämnda förslag. Länsstyrelsen i Kalmar har ansett, att ett avgörande i ärendet bör anstå till dess slutlig ställning kan tagas till hushållningssällskapens och skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter och organisation. Jordbruksupplysningskommittén, som utreder frågor rörande hushållningssällskapens rådgivningsverksamhet, uttalar att principbeslut bör fattas vid 1960 års riksdag om en sammanslagning av de två hushållningssällskapen.

Efter ingående bedömning av de olika skäl som av utredningsmannen liksom av berörda myndigheter och organisationer anförts emot eller för ett sammanförande av lantbruksnämnderna respektive hushållningssällskapen i Kalmar län har jag kommit till den slutsatsen att sistnämnda skäl överväger. De besparingar, som kan göras vid ifrågavarande sammanslagningar har jag för lantbruksorganisationens del beräknat till totalt 129 000 kronor och beträffande hushållningssällskapen till sammanlagt 185 000 kronor, allt

på sikt. Liksom utredningsmannen anser jag det önskvärt att vissa åtgärder vidtages för att bibehålla i stort sett oförändrade möjligheter för befolkningen i norra länsdelen till kontakt i erforderlig utsträckning med omfördälda båda länsorgan. Lantbruksorganisationen kan tillgodose detta önskemål genom tillämpning av de förut angivna reglerna i fråga om utstationering under vissa förutsättningar av nämnden tillhörig förrättningspersonal. Sålunda kan Västervik tills vidare bibehållas som stationeringsort för dylik personal. Hushållningssällskapet i Kalmar torde böra överväga motsvarande åtgärd. Omorganisationen torde böra genomföras vad gäller lantbruksnämnderna den 1 juli 1960 och beträffande hushållningssällskapen den 1 januari 1961. För de senare innebär alltså det sagda, att från och med den 1 januari 1961 den enligt de allmänna grunderna för hushållningssällskapsorganisation gällande huvudregeln, att sällskaps verksamhetsområde skall omfatta helt län, skall gälla även Kalmar län. Det må påpekas att ett uppskov med omorganisationen till den 1 januari 1961 för de båda hushållningssällskapens del är nödvändigt för att de skall ha möjlighet att vidtaga erforderliga övergångsåtgärder.

Även de båda skogsvårdsstyrelserna i här berörda län bör enligt min mening den 1 januari 1961 sammanslås till en förvaltningsenhet. Till detta spörsmål återkommer jag senare denna dag i samband med anmälan av särskild proposition angående skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet, m. m.

Under antagande att såväl lantbruks- som hushållningssällskapsorganisationerna kommer att tills vidare hålla viss personal i Västervik men centralisera kanslierna till Kalmar har jag kommit fram till att småningom 14 tjänster kan indragas. Vid lantbruksorganisationen kan en minskning ske med en lantbruksdirektör i Bo 1, en lantbrukskonsulent i Ao 23, vilken dock bör ersättas med en ny tjänst såsom lantbruksassistent i Af 15—Ae 19, en kamrerare i Ao 21, en lantbruksinstruktör i Ae 12, en kontorist i Ao 9, ett kanslibitråde i Ae 7 och ett kontors- och skrivbiträde i reglerad befordringsgång i Af 1—Ae 5. Personalminskningen vid länets hushållningssällskap kan avse en sekreterare i Ao 26, en jordbrukskonsulent i Ao 23, en husdjurskonsulent i Ao 23, en maskinkonsulent i Ao 23, en trädgårdskonsulent i Ao 23, en hemkonsulent i Ao 18, en kamrerare i Ao 17 och en kontorist i Ao 9. Jag har vid beräkningen av personalbehovet inom respektive organ uppmärksammat omfattningen i verksamheten och dess speciella inriktning i länet samt gjort jämförelse med personaluppsättningen inom andra län med i huvudsak motsvarande förhållanden. Självfallet kommer omställningsprocessen att taga relativt lång tid i anspråk. Nyss uppräknade ordinarie tjänster vid respektive länsorgan bör övergångsvis bibehållas till dess nuvarande innehavare avgått från befattningen eller övergått till annan tjänst. För ifrågavarande befattningshavare vid hushållningssällskapen gäller till 5 § statens allmänna avlöningsreglemente hänförliga särskilda bestämmelser. Besparingarna under nästkommande budgetår räknar jag med kan uppgå till 73 000 kronor vid lantbruksorganisationen medan inga omedelbara statliga kost-

nadsminskningar uppkommer beträffande hushållningssällskapen med hänsyn till att statsbidraget för budgetåret 1960/61 avser verksamhetsåret 1960. I sagda belopp å 73 000 kronor ingår 6 000 kronor som hänför sig till besparingar å omkostnadssidan.

Ett spörsmål, som måste särskilt beaktas är förfarandet vid utseende av ledamöter i det sammanslagna hushållningssällskapets förvaltningsutskott. För närvarande utser varje landsting fyra ledamöter i respektive hushållningssällskap. Efter sammanslagningen av sällskapen synes landstingen i Kalmar län böra utse två ledamöter vardera. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att göra erforderliga författningsändringar med anledning härav.

Vid fullt genomförd omorganisation beträffande lantbruksnämnderna i landet på sätt i detta avsnitt förordats kan den sammanlagda besparingen för statsverket, exklusive sådan kostnadsminskning som hänför sig till rörligt tillägg, antagas komma att uppgå till åtminstone 1 150 000 kronor beträffande den fältarbetande personalen vid samtliga nämnder samt till omkring 200 000 kronor i fråga om kontorsbiträdespersonalen. Förslaget i sin helhet beräknas sålunda leda till en anslagsminskning, väsentligen på avlöningssidan, av totalt minst 1 350 000 kronor jämte ett belopp för rörligt tillägg. Den omedelbara besparingseffekten framgår av efterföljande beräkningar av anslagen för budgetåret 1960/61.

För att åstadkomma en så snabb anpassning som möjligt av personaluppsättningen inom lantbruksorganisationen till de av mig framlagda förslagen bör lantbruksstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsmyndigheterna på olika sätt verka för att den av reduceringarna berörda personalen får nya anställningar. Viss överflyttning av lägre teknisk personal torde, såsom jag anfört vid framläggandet av särskild proposition angående bland annat viss omorganisation av lantmåteriväsendet, omgående kunna ske till lantmåteriororganisationen, där brist råder på mätningstekniker. Lantbruksstyrelsen bör anmodas att halvårsvis inkomma till Kungl. Maj:t med uppgift om avgången av den personal, som enligt förslaget skall avvecklas.

Lantbruksstyrelsen. Enligt instruktionen utgöres lantbruksstyrelsen av en generaldirektör och chef, två överdirektörer, varav en tillika är souschef, samt fyra av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år förordnade särskilda ledamöter. Överdirektörerna förestår var sin avdelning, nämligen lantbruksavdelningen och rationaliseringsavdelningen. Till rationaliseringsavdelningen hör för närvarande jordförbättringsbyrån, planläggningsbyrån, byggnadsbyrån och sociala byrån. Lantbruksavdelningen består av lantbruksbyrån, husdjursbyrån, undervisningsbyrån och jordbruksekonomiska byrån. Därjämte finns inom lantbruksstyrelsen en kanslibyrå och en katedralbyrå, vilka nu är direkt underställda generaldirektören.

Rationaliseringsavdelningen, som här närmast skall behandlas, har som huvudsaklig uppgift att inom lantbruksstyrelsen handha ledningen av

nämndernas verksamhet med den yttre och inre rationaliseringen samt med den sociala kreditgivningen. Till den under avdelningen hörande planläggningsbyrån hänföres sådana ärenden som översiktliga utredningar och individualplaneringar på jordbrukets område, köp och försäljning av fastigheter för rationaliseringsändamål, lån- och bidragsgivning för jordbrukets yttre rationalisering ävensom därmed sammanhängande uppgifter. På jordförbättringsbyrån handlägges ärenden rörande lån och bidrag till inre rationalisering, utom byggnader, samt torrläggningsärenden. Byggnadsbyrån ägnar sig åt frågor rörande jordbrukets ekonomibygnader och sociala byrån åt ärenden rörande jordbruksegnahemslån och driftslån samt sociala bidragsärenden angående exempelvis stöd åt innehavare av fjäll- och lapplägenheter.

Lantbruksstyrelsens förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen innebär sammanfattningsvis följande. Avdelningen skall bestå av tre enheter, varav två byråer och ett kansli. Den ena byrån skall i huvudsak svara för de med den yttre rationaliseringen förenade arbetsuppgifterna och den andra byrån för ärenden rörande ekonomisk och teknisk bedömning avseende investering i jord och byggnader. Till sistnämnda byrå anslutes ett byggnadskontor med personal delvis gemensam med byrån men med en i övrigt i huvudsak självständig ställning. Den tredje enheten organiseras såsom ett överdirektörens kansli, till vilket handläggningen av frågor av mera allmän innebörd förlägges.

I samband härmed har lantbruksstyrelsen även behandlat 1956 års rationaliseringsutrednings förslag om att överföra styrelsens specialrevision till det av utredningen föreslagna riksrevisionsverket. Styrelsen anser, att den sakliga granskningen av verksamheten vid nämnderna bör kvarstanna inom styrelsen och förläggas till rationaliseringsavdelningen men finner inte samma starka skäl för att inom styrelsen bibehålla den rent kamerala revisionen.

Härjämte anmäler lantbruksstyrelsen att den ämnar upptaga frågan om en eventuell sammanslagning av kameral- och kanslibyråerna i sin anslags-skrivelse för budgetåret 1961/62.

Ett genomförande av styrelsens förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen skulle innebära att antalet befattningar inom avdelningen ökades från för närvarande 47 till 50 samt en merkostnad för styrelsen, bortsett från rörligt tillägg, å cirka 45 000 kronor.

Vid framläggandet av propositionen nr 148 till 1959 års riksdag anförde jag bland annat, att en begränsning av antalet byråer inom lantbruksstyrelsen syntes möjlig. Beträffande rationaliseringsavdelningen borde prövas om ej en ändrad ärendeindelning kunde leda till att behandlingen av frågor rörande yttre respektive inre rationalisering kunde koncentreras till två särskilda byråer med underordnade sektioner och avdelningens övriga ärenden till en allmän rationaliseringsbyrå. Ett övervägande på grundval av det utredningsmaterial styrelsen nu redovisat ger enligt min mening

vid handen att nyssnämnda synpunkter bör revideras såtillvida att den åsyftade ärendekoncentrationen bör förstärkas ytterligare. Jag finner det för min del vara mest ändamålsenligt och giva ytterligare effektivitet och stadga åt verksamheten, om ärendena å rationaliseringsavdelningen uppdelas på allenast två byråer. Den ena byrån bör handlägga de frågor, som rör yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter, den andra bör handha ärenden avseende inre rationalisering av jordbruket och vad därmed hör samman. Chef för rationaliseringsavdelningen bör alltjämt vara en överdirektör med de särskilda kvalifikationer, som fordras för att leda lantbruksorganisationens angelägna verksamhet för rationalisering i skilda former av vårt jordbruk samt för byten m. m. av skogsmark. För att avlasta sagda överdirektör arbetet med bland annat vissa undersökningar samt med utformande av anvisningar och dylikt, varav behov uppkommit ej minst i samband med tillämpningen av de nya riktlinjerna för rationaliseringsverksamheten, bör vid sidan av de två nyssnämnda byråerna en befattningshavare med byrådirektörs ställning och i lönegrad Ae 24 ställas till överdirektörens förfogande. I den mån det kan befinnas behövt för fullgörande av vissa utredningsuppgifter, för handläggning av visst ärende av speciell natur eller för avarbetande av eventuellt uppkommande ärendebalans, må styrelsen med anlåtande av lantbruksnämndernas anslag kunna därtill tillfälligt disponera befattningshavare vid nämnderna. Erinras må i sammanhanget om det samarbete, som på senare tid förevarit mellan lantbruksstyrelsen och lantbrukshögskolans driftsekonomiska institution i fråga om vissa undersökningar samt informations- och kursverksamhet för i rationaliseringsarbetet verksamma befattningshavare.

Till den yttre rationaliseringsbyrån — YR-byrån — bör vara knuten den nu inom rationaliseringsavdelningen befintliga skogliga sektionen. Chefen för denna sektion bör alltjämt vara självständig föredragande i de till sektionen hörande ärenden. Jag förutsätter, att den nu vakanta jägmästarbefattningen i Ae 23 å sektionen kommer att vara besatt under hela nästkommande budgetår.

I YR-byrån bör inordnas två av de lantbrukskonsulenttjänster som i enlighet med vad jag förut föreslagit bör överföras från lantbruksnämndernas personalförteckning till lantbruksstyrelsens. I samband härmed bör löneställningen för befattningarna i fråga höjas från Ae 21 till Ae 23 och tjänstbenämningen ändras till förste byråagronom eller förste byråingenjör. Vad lantbruksstyrelsen i övrigt föreslagit i fråga om personaluppsättningen inom omförmälda byrå, bland annat beträffande inrättande av två byråagronomtjänster i Ae 21, kan jag tillstyrka utom i vad avser tillskapande av ytterligare en byrådirektörstjänst i Ae 24. I stället härför vill jag förorda en ny tjänst som förste byråagronom eller förste byråingenjör i Ae 23 vars innehavare skall ha särskild erfarenhet på den yttre rationaliseringens område. Till byrån bör vidare hänföras den inom rationaliseringsavdelningen nu befintliga tjänsten som förste aktuarie i Ao 23 samt befattningarna för de biträden som medverkar i utarbetandet av statistik beträffande bland annat lant-

bruksnämndernas med flera organs verksamhet rörande jordbrukets rationalisering. Jag vill i detta sammanhang omnämna att chefen för finansdepartementet i särskild proposition framlagt förslag angående riktlinjerna för den statliga statistikens organisation. Ett avgörande av huruvida den statistikbearbetning, som nu utföres vid lantbruksstyrelsen, i framtiden skall handhas av styrelsen eller statistiska centralbyrån torde få anstå i avvaktan på utformandet av de konkreta åtgärder, som anses böra vidtagas vid genomförandet av sagda riktlinjer.

Vad beträffar den inre rationaliseringsbyrån — IR-byrån — bör under denna inordnas två särskilda sektioner, nämligen en byggnadssektion samt en sektion för torrlägningsfrågor. Chef för förstnämnda sektion bör vara en chefsarkitekt i Bo 1. Byråchefstjänsten å nuvarande byggnadsbyrån bör nämligen utbytas mot sistnämnda befattning. Vidare bör å sektionen inrättas en byrådirektörstjänst i Ae 26, vars innehavare skall vara högskoleutbildad arkitekt eller civilingenjör. De byggnadskonsulentbefattningar i Ae 21, som jag tidigare förordat skall överflyttas från lantbruksnämnderna till styrelsen, bör placeras å denna sektion, varvid tjänstebestämmningen bör ändras till byråingenjör. Å andra sidan bör en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23, avsedd för byggnadstekniska uppgifter, indragas liksom även, i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag, en ingenjör i Ae 15 och en tekniker i Ae 12. Samtidigt därmed bör emellertid ett belopp av 20 000 kronor ställas till förfogande för anlåtande av tillfällig expertis samt extra biträden å sektionen. Styrelsens förslag att där inrätta en tjänst som civilingenjör eller arkitekt i Ae 24 i stället för en förste byråingenjörstjänst i Ao 23 kan jag inte biträda utan förordar att sistnämnda tjänst uppföres på övergångsstat.

I detta sammanhang torde jag få nämna att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 17 november 1959 hemställt att till annan myndighet få överflytta granskningen av ritningar m. m. till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lantushållskolor. Härvid har anmälts att tillräckliga resurser för ändamålet torde finnas hos lantbruksstyrelsen. Med hänsyn till att detta ämetsverks byggnadssektion handlägger frågor uteslutande angående jordbrukets ekonomibyggnader och vad därmed sammanhänger samt att någon förändring härutinnan ej bör ske kan jag inte förorda någon överflyttning till verket av nyssnämnda å byggnadsstyrelsen ankommande arbetsuppgifter.

I ett tidigare avsnitt har jag föreslagit att sju lantbruksingenjörstjänster, för närvarande avsedda för chefer å lantbruksingenjörsavdelningar vid lantbruksnämnder, skall inordnas i lantbruksstyrelsen. De bör ingå i personaluppsättningen för torrlägningssektionen men sex av dem bör tills vidare vara utstationerade å de orter i landet som lantbruksstyrelsen beslutar. Stationeringsorterna bör bestämmas utifrån föreliggande behov av ifrågavarande kvalificerade arbetskraft för torrlägningsföretag i egentlig bemärkelse. Omflyttning bör ske, även till styrelsen, därest växlingarna i arbetsuppgifternas omfattning och innehåll så motiverar. Å de skilda stationeringsorterna

utanför Stockholm bör lantbruksingenjörerna såsom biträde i sin verksamhet äga anlita personal vid lantbruksnämnden i det län, där vederbörande stationeras. Samtliga sju ifrågakvarande lantbruksingenjörstjänster bör alltjämt vara placerade i lönegrad Ao 25.

Byråchefsbefattningen å den nuvarande jordförbättringsbyrån bör i samband med inrättande av torrläggningssektionen föras på övergångsstat. Så länge ifrågakvarande tjänst i Bo 1 uppehålles, bör innehavaren av densamma vara chef å nämnda sektion. Emellertid bör å personalförteckningen uppföras en ny tjänst som lantbruksingenjör i Ao 26, avsedd såsom chefsbefattning å sektionen vid vakans å nyss angivna, på övergångsstat förda byråchefstjänst. I samband med att sagda tjänst i 26:e lönegraden besättes, bör en av styrelsens lantbruksingenjörstjänster indragas.

Jag vill i anslutning härtill tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag att en å nuvarande jordförbättringsbyrån placerad byråingenjörstjänst i Ao 19 föras på övergångsstat. Samtidigt vill jag uttala, att vissa av de arbetsuppgifter, som nu handlägges av en likaledes till jordförbättringsbyrån hänförlig förste byråsekreterare i Ae 23 fortsättningsvis torde kunna utföras av befattningshavare i motsvarande tjänsteställning å den av mig i det efterföljande föreslagna nya administrativa byrån.

Beträffande personaluppsättningen i övrigt inom IR-byrån vill jag förorda att en av de tre lantbrukskonsulenttjänster, som i enlighet med vad jag tidigare anfört skall uppföras på lantbruksstyrelsens personalförteckning, inplaceras å denna byrå. Därvid bör tjänstebenenämningen ändras till förste byråagronom eller förste byråingenjör samt löneställningen från Ae 21 till Ae 23. Vidare bör för vissa uppgifter av huvudsaklig administrativ karaktär å IR-byrån disponeras en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång som nu finnes upptagen å byggnadsbyrån. Lantbruksstyrelsens förslag om inrättande vid IR-byrån av en byråagronomtjänst i Ae 21 kan jag inte biträda. Personaluppsättningen å byrån bör — med bibehållande av tjänster som byrådirektör i Ao 23 på övergångsstat — i övrigt överensstämma med vad styrelsen föreslagit.

I fråga om rationaliseringsavdelningen vill jag härutöver föreslå att fyra befattningar som lantbruksassistenter i Af 15—Ae 19 indrages liksom även en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 och en kanslibiträdets tjänst i Ae 7. I stället för sistnämnda tjänst bör en befattning som biträde i Af 1—Ae 5 tillkomma. En kanslibiträdets tjänst i Ao 7 torde slutligen böra utbytas mot en tjänst som kontorist i Ao 9 med uppgift att vara överdirektörens sekreterare.

I samband härmed vill jag framhålla såsom önskvärt att den jordbruks-ekonomiska byråns uppgiftsinsamlande och uppgiftsbearbetning anpassas så att materialet i fråga kan utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt även för rationaliseringsavdelningens och lantbruksnämndernas syften.

Vidare bör enligt grunderna för den reglerade befordringsgången antalet ordinarie kontorsbiträden ökas med två.

Här ej särskilt behandlade förslag från lantbruksstyrelsens sida angående löneregleringar av vissa tjänster samt personalförstärkningar såväl vid rationaliseringsavdelningen som hos styrelsen i övrigt kan jag inte tillstyrka.

Som jag tidigare anfört har lantbruksstyrelsen anmält sin avsikt att i nästa petitaskrivelse framlägga förslag i fråga om sammanslagning av kansli- och kameralbyråerna inom styrelsen. I likhet med vissa remissinstanser och med beaktande av vad riksdagens revisorer tidigare uttalat i ämnet har jag emellertid funnit, att nämnda spörsmål bör avgöras samtidigt med frågan om omorganisation av rationaliseringsavdelningen. För min del anser jag att en sammanslagning av de båda byråerna till en administrativ byrå bör ske redan den 1 juli 1960. De för mig avgörande skälen har därvid varit att ernå en rationellare ordning vid ärendenas handläggning samt besparingar, särskilt vad gäller den kamerala verksamheten, som en koncentration av ärendena till en byrå bör kunna medföra.

Till den nya byrån bör samtliga förekommande uppgifter av administrativ och kameral natur i görligaste mån samlas. En betydelsefull uppgift för byrån bör vara att handha frågor rörande ytterligare effektivisering av verkets organisation. Vidare bör där handläggas samtliga personalärendena. De kamerala ärendena bör lämpligen sammanföras till en särskild sektion under byrån. Organisations- och personalärendena bör hänföras till en likaledes särskild sektion och övriga uppgifter å byrån till en allmän administrativ sektion.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet i särskild proposition den 4 mars 1960 förordat bör revisionsverksamheten vid lantbruksstyrelsen per den 1 juli 1961 överföras till ett centralt revisionsorgan. Vid nämnda tidpunkt bör ur lantbruksstyrelsens personalstat utgå de tjänster som då innehas av befattningshavare, sysselsatta med ifrågavarande revisionsverksamhet. De berörda befattningarna är en förste revisorstjänst i Ao 23 och en i Ao 21, en revisorstjänst i Ae 19, en kontoristtjänst i Ae 9, en kanslibiträdestjänst i Ae 7 samt en kontorsbiträdestjänst i reglerad beföringsgång. Med hänsyn till den stora betydelsen av att genom inspektion och ekonomisk granskning kunna följa lantbruksnämndernas fortlöpande rationaliseringsverksamhet för att därigenom vinna ej blott ökad effektivitet utan även större enhetlighet i verksamheten och att på grundval av granskningsresultaten kunna utforma erforderliga anvisningar åt nämnderna bör emellertid samtidigt med överflyttningen av revisionen en förste byråinspektörstjänst i Ao 23 och en byråinspektörstjänst i Ao 21 uppföras på lantbruksstyrelsens personalförteckning. Behovet av sistnämnda båda tjänster har framträtt särskilt i samband med tillämpningen av de nya riktlinjer för jordbrukets rationalisering som 1959 års riksdag fastställt och de striktare ekonomiska bedömanden som i enlighet därmed numera skall anläggas. Dessa tjänster, som bör hänföras till rationaliseringsavdelningen, kommer förvisso att ha en ej oväsentlig betydelse i strävandena att öka omsättningen av jord-

bruks- och skogsfastigheter som lantbruksnämnderna innehar samt i fastighetsförvaltningen.

Såsom omnämnts pågår för närvarande vissa undersökningar inom lantbruksstyrelsen rörande det framtida personalbehovet inom den nu föreslagna administrativa byrån liksom angående de uppgifter som framgent bör tillföras byrån från andra byråer inom styrelsen eller från lantbruksnämnderna. Utöver indragningen av förenämnda med revisionsverksamheten förknippade befattningar den 1 juli 1961 är jag emellertid redan nu beredd förordna att tjänsten som byråchef i Bo 1 för den nuvarande kameralbyrån, en kamrerartjänst i Ao 23 och en revisorstjänst i Ao 19 föres på övergångsstat den 1 juli 1960. Därvid bör samtidigt inrättas en byrådirektörstjänst i Ao 24 och en kamrerartjänst i Ao 21. Dessa båda befattningar får dock ej besättas så länge nyssnämnda byråchefstjänst respektive kamrerartjänst uppehålles. En kontorsbiträdes- samt en amanuensstjänst bör också indragas vid sistnämnda tidpunkt.

Kompetensutredningen har framlagt en rad förslag rörande utbyte av tjänster inom lantbruksstyrelsen. Allt eftersom vakanser å omförmälda tjänster uppkommer bör övervägas att inrätta kanslisttjänster för ifrågasvarande arbetsuppgifter. Härjämte vill jag föreslå, att ytterligare en amanuensstjänst i reglerad befordringsgång indrages per den 1 juli 1960.

De totala kostnadsförändringarna i anledning av mina omorganisationsförslag beträffande lantbruksstyrelsen innebär en minskning av avlöningskostnaderna, fränsett rörligt tillägg, vilken kan beräknas slutligt uppgå till cirka 10 000 kronor trots de framförda förslagen till omföringar av personal från lantbruksnämnderna till styrelsen.

Anslagsfrågor. Innan jag ingår på en närmare behandling av anslagsfrågorna vill jag anmäla, att de av mig i detta anförande framlagda förslagen till lönegradsplacering för tjänster — efter överläggningar mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer — godtagits av organisationerna.

Vad angår lantbruksstyrelsens avlöningsanslag torde detta vid bifall till de föreslagna personalförstärkningarna, -minskningarna och -omföringarna ävensom lönegradsförändringarna höra för budgetåret 1960/61 minskas med 37 000 kronor. Jag har därvid förutsatt, att medel finns tillgängliga för avlöningar till en nyinrättad tjänst som förste byråagronom i Ae 23 och en biträdestjänst i Af 1—Ae 5.

Vid framräknandet av förenämnda minskningsbelopp har beaktats att medel ej erfordras för en på övergångsstat förd byråingenjörsbefattning, vilken i styrelsens anslagsskrivelse förutsattes vara vakant. Vidare har iakttagits att enär innehavarna av två å övergångsstat placerade tjänster som byråchef i lönegrad ABp 25 och som byrådirektör i lönegrad Ao 26 avgår med pension under innevarande budgetår, anslagsbehovet minskar med ytterligare 46 400 kronor. I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag har ordinariepos-

ten nedräknats med 20 000 kronor. Å andra sidan har vid beräkningarna anslaget uppräknats med 520 900 kronor med anledning av överföring av lantbruksingenjörstjänster från lantbruksnämndernas personalstat till styrelsens.

Medelsanvisningen under posterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör jämlikt lantbruksstyrelsens beräkningar föranleda en höjning av dessa poster med sammanlagt 75 800 kronor. Där- emot bör kostnadsökningarna för löneklassförändringar, tjänstetidsbefordran m. m. rymmas inom ramen för den sammanlagda medelsanvisningen under anslaget, som totalt bör upptagas till 3 429 000 kronor.

Å lantbruksstyrelsens personalförteckning bör uppföras en chefsarkitekt i Bo 1, en lantbruksingenjörstjänst i Ao 26, sju lantbruksingenjörer i Ao 25, en kontorist i Ao 9, två kontorsbiträden i Ao 5, en byrådirektör i Ae 26, en byrådirektör i Ae 24, fyra förste byråagronomer eller förste byråingenjörer i Ae 23, två byråagronomer i Ae 21 samt två byråingenjörer i Ae 21.

Från personalförteckningen bör föras en byråchef i Bo 1, ett kanslibi- träde i Ao 7, en förste byråingenjör i Ae 23 och en förste byråsekreterare i Ae 23.

Förande på övergångsstat av tjänster bör ske i överensstämmelse med vad tidigare anförts.

Under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag bör med hänsyn till medelförbrukningen under de senaste två budgetåren anslags- posterna till sjukvård samt bränsle, lyse och vatten uppräknas med respek- tive 1 000 kronor och 1 500 kronor. Vidare bör anslagsposten till reseersätt- ningar höjas med 10 000 kronor i anledning av förutsatt ökad resefrekvens till följd av omorganisationen. Dessutom bör posten till reseersättningar höjas med 100 000 kronor på grund av lantbruksingenjörernas överföring till styrelsen. Någon ökad medelsanvisning för upplysningsverksamheten fin- ner jag ej skäl biträda. Anslaget bör sålunda höjas med ett sammanlagt be- lopp av 112 500 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör lantbruksnäm- dernas avlöningsanslag beräknas enligt följande. Förordade lö- negradsförändringar föranleder en uppräkning av anslaget med 67 000 kro- nor under det att personalminskningar beräknas för budgetåret 1960/61 medföra en sänkning av anslagsbehovet med 809 000 kronor. Härvid har an- tagits att en viss avgång jämlikt förenämnda omorganisationsförslag kom- mer att ske i fråga om icke-ordinarie personal. I enlighet med det tidigare anförda föranleder överföringen av ett antal lantbruksingenjörstjänster från lantbruksnämndernas personalstat till styrelsens en nedräkning av detta anslag med 520 900 kronor. Vidare bör enligt styrelsens förslag anslagspos- ten till ordinarie personal kunna minskas med 60 000 kronor.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medel för tjänstetidsbefordran, löne- klassförändringar, reglerad befordringsgång m. m., rörligt tillägg samt kom-

pensation för höjda folkpensionsavgifter till ett sammanlagt belopp av 515 900 kronor ger ej någon anledning till erinran från min sida.

Lantbruksnämndernas avlöningsanslag bör i enlighet härmed minskas med i runt tal 807 000 kronor till 11 702 500 kronor.

Å lantbruksnämndernas personalstat bör följande befattningar utbytas, nämligen åtta biträdande lantbruksdirektörstjänster i Ao 24 mot samma antal lantbrukskonsulenttjänster i Ao 24, 15 lantbrukskonsulenttjänster i Ao 23 mot samma antal lantbrukskonsulenttjänster i Ao 24, fyra lantbruksingenjörstjänster i Ae 21 mot samma antal lantbruksingenjör- eller lantbrukskonsulenttjänster i Ae 23 samt 23 förste lantbruksinstruktörstjänster i Ao 13 mot samma antal assistenttjänster i Ao 15.

Från personalförteckningen bör avföras 23 lantbruksingenjörstjänster i Ao 25, sju lantbrukskonsulenttjänster i Ae 21 samt sex byggnadskonsulenttjänster i Ae 21.

I överensstämmelse med vad förut anförts bör vissa tjänster föras på övergångsstat.

Vad lantbruksnämndernas omkostnadsanslag angår vill jag med anledning av lantbruksstyrelsens yrkanden föreslå att anslagsposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till föreliggande medelsförbrukning uppräknas med 1 600 kronor. Vidare bör anslagsposten till kostnader i samband med projekteringsverksamheten höjas med 5 000 kronor.

De i det föregående föreslagna personalminskningarna vid lantbruksnämnderna får förutsättas i hög grad påverka behovet av omkostnadsmedel. De anslagsposter under omkostnadsanslaget, som härvid närmast torde komma att beröras, är posterna till reseersättningar och till övriga expenser. Jag föreslår därför att förstnämnda post minskas med 75 000 kronor och den sist angivna posten med 25 000 kronor. Härutöver bör expensposten kunna minskas med ytterligare 6 000 kronor som följd av sammanslagningen av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län. Med anledning av överföringen av lantbruksingenjörerna till lantbruksstyrelsen bör posten till reseersättningar minskas med 100 000 kronor utöver vad nyss föreslagits.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör lantbruksnämndernas omkostnadsanslag sänkas med sammanlagt 199 400 kronor och alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 2 772 100 kronor.

Under lantbruksnämndernas utrustningsanslag bör för nästa budgetår bibehållas en oförändrad medelsanvisning av 70 000 kronor. Medelsanvändningen bör härvid koncentreras på att tillföra organisationen en sådan kontors- och övrig utrustning att arbetsmetodernas effektivisering underlättas.

Lantbruksnämndernas anslag till utbildningskurser för viss personal bör uppräknas med 5 000 kronor till 25 000 kronor. För dis-

positionen av under detta anslag anvisade medel har jag angivit vissa regler i propositionen 1959:148. Det ökade medelsbehovet bör ses mot bakgrunden av nu föreslagna organisationsändringar vid lantbruksnämnderna. Dessa ändringar medför för många befattningshavare att de kommer att ställas inför ändrade arbetsuppgifter. Medel bör därför i erforderlig omfattning finnas tillgängliga för anordnande av fortbildningskurser för berörda personalkategorier.

VII. Departementschefens hemställan

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna de framlagda förslagen till vissa organisationsändringar inom lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna, m. m.;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna, vilka angivits i det föregående;

3) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 586 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 400
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	21 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 235 100
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	508 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	59 600
	<hr/>
	3 429 000

4) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 918 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	174 000

3. Arvoden till ortsombuden, <i>förslagsvis</i>	276 000
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	95 000
5. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	100 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	4 300 800
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 646 200
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	192 300
	Summa kronor 11 702 500

5) å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantbruksstyrelsen*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 429 000 kronor;

b) till *Lantbruksstyrelsen*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 514 500 kronor;

c) till *Lantbruksnämnderna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 11 702 500 kronor;

d) till *Lantbruksnämnderna*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 772 100 kronor;

e) till *Lantbruksnämnderna*: *Utrustning* ett reservationsanslag av 70 000 kronor; samt

f) till *Lantbruksnämnderna*: *Utbildningskurser för viss personal* ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Siöalsh

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av statsrådsprotokollet den 11 mars 1960	3
I. Inledning	3
II. Lantbruksstyrelsens förslag beträffande lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation och anslag	4
Förslaget beträffande omorganisation av lantbruksstyrelsen	4
Remissyttranden i fråga om ändring av lantbruksstyrelsens organisation	20
Förslaget beträffande lantbruksnämndernas organisation	24
Remissyttranden i fråga om ändring av lantbruksnämndernas organisation	40
Lantbruksstyrelsens anslagsäskanden	43
III. Frågan om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län, m. m.	50
Utredningsmannens betänkande	50
Remissyttranden	67
IV. Kompetensutredningens förslag	73
V. 1958 års besparingsutredning	80
Utredningens förslag	80
Remissyttranden	81
VI. Departementschefen	89
Inledning	89
Lantbruksnämnderna	90
Lantbruksstyrelsen	100
Anslagsfrågor	106
VII. Departementschefens hemställan	109